

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

I. év.

Budapest, 1897, csütörtök, december 30-án.

40. szám.

Mi lesz májusban?

A mai ülés egész folyamata alatt, tereben és folyosón egyaránt, a törvényjavaslat 3-ik szakaszában foglalt utasítás tartalma felé összpontosult a közfigyelem. Ismételt provokációk által kényszerítve, úgy gróf Apponyi, mint a miniszterelnök, újból nyilatkoztak e kérdésben, anélkül, hogy arra, multkori világos kijelentéseik után, újabb fényt vethettek volna.

Gróf Apponyi mai nyilatkozata multkori nagy beszédének idevágó részével lényegileg teljesen összhangban áll: az 1867. XII. t.-cz. 58. §-a konstatálja Magyarország jogát vámsorompók felállításához, az 59-ik §. Magyarország készségét időnkint vám- és kereskedelmi szövetséget kötni Ausztriával; a 60—66. §-ok e szövetség tárgyait s az eljárás módzatait írják körül, míg a 68-ik az egyezkedés nem sikerülte esetére az ország önálló intézkedési jogát tartja fenn.

Világos, hogy az 1867. XII. törvény cikk fent idézett szakaszai alapján csak két eshetőség képzelhető: alkotmányos uton való megegyezés Ausztriával, vagy külön vámterület, s a 68. §., mely azon esetre tartalmaz intézkedést, ha megegyezés a két állam között létre nem jöhetett, másra, mint a külön vámterület felállítására, nem vonatkozhatik.

Éspedig annak valódi felállítására a vámsorompók tényleges alkalmazásával együtt.

Sokkal komolyabb időket élünk, sem hogy játszanunk lehetne a szavakkal; sokkal súlyosabb felelősség terhel mindnyájunkat, saját lelkiismeretünk s az ország színe előtt, sem hogy megengedett dolog volna megnyugodnunk egy tetszetős formulában s szemet hunynunk tetteink következményeinek egész komolysága előtt. Am fogadjuk el, hogy a vámszövetség jogi karakterisztikuma nem a vámsorompók léte vagy nem léteben, de abban rejlik, hogy az illető államok „egymással és minden harmadik tényezővel szemben egymás akaratát lekötik abban az irányban, hogy önálló vámpolitikai egyéniségükről lemondván, vámpolitikai egységet képeznek“. Am fogadjuk el, hogy e lekötöttség megszűnése vámsorompók felállítása nélkül is a külön vámterület jogi állapotát teremti meg. Egy ilyen külön vámterület merőben üres jogi fogalom marad, valósággá nem válhat, testet nem ölthet vámsorompók felállítása nélkül. Hiszen amely perczen akár mi, akár Ausztria élni akar visszanyert külön vámpolitikai egyéniségével, a vámsorompók felállításának szüksége elementáris erővel áll be; mindaddig, míg vámsorompó nem választ el Ausztriától, vámpolitikai függetlenségünk papiroson létező üres fantom marad.

Ideig-óráig, egy rövid provizórium tartama alatt eltűrhető ez az állapot, mint állandó rendezés frivol szemfényvesztés

volna, a vámszövetség megkötésénél minden tekintetben prekáriusabb és károsabb.

Nézzünk tehát szemébe a valóságnak, s konstatáljuk, hogy állandó rendezést az 1867. XII. t.-czikk 68. §-a alapján csak a vámsorompókkal körülvevő külön vámterület képezhet.

Idáig tiszta és világos a dolog előttünk, a képviselőház minden oldaláról e tárgyban elhangzott nyilatkozatok teljesen azonos felfogásra mutatnak, s ha mégis újból és újból kételyek merülnek fel a 3-ik §. valódi hordereje iránt, ha e kérdés minduntalan újabb és újabb formában kerül felszínre, ennek okát párttaktikai szempontokon kívül azon, mindnyájunk keblében lappangó kérdés képezi: mi lesz akkor, ha nem az 1867. XII. t.-czikkben felállított két eshetőség valamelyike következik be, de a viszonyok oly alakulata elé állítatunk, melyről az 1867. XII. t.-czikk nem provideált, mert nem is provideálhatott?

Az 1867. évi XII. t.-czikk 7—22. szakaszai felsorolják azon ügyeket, melyek közössége a *pragmatica sanctióból* foly, 23. szakasza pedig kijelenti, hogy ez ügyek kezelési módját meg kell változtatnunk a helyzet azon változása folytán, hogy ő Felsőke alkotmányos jogokkal ruhazza fel többi országait. „Ez“ — t. i. a *kezelési mód megváltoztatása* — „lévén a közös ügyekre és azok kezelési módjára vonatkozó jelen határozat indoka és célja“ a 24—26. §-ok Magyarország alkotmányának fentartását s Ausztriában a teljes alkotmányosság életbe léptét a *közös ügyek kezelési módjának* alapfeltételül tűzik ki.

Mindaz tehát, mit e törvény többi szakaszai úgy a közös ügyek kezelési módjára, mint azon ügyek intézésére vonatkozólag előírnak, melyek közössége nem foly ugyan a *pragmatica sanctióból*, de amelyek czélszerűbben intézhetők közös egyetértéssel, mint szorosán elkülönözve, azon feltételtől függenek, hogy a teljes alkotmányosság Ausztriában tényleg életbe lépett s kifogástalanul funkcionál. Ezen alapon csak a törvényben felállított alternatíva két esete képzelhető: alkotmányos megegyezés Ausztriával, vagy külön vámterület s ha a két kormány között 1898. május 1-ig megegyezés létre nem jöhetett, ha a létező alkotmányos faktorok felfogása közti divergenciákat kiegyenlítani nem sikerült, másra, mint a külön vámterület felállítására ezen alapon nem gondolhatunk.

De vajjon azok után, amik Ausztriában történtek és történnek, nem tolu-e egy harmadik eshetőség önkénytelenül szemünk elé? Vajjon a szenvedélyek azon elvadulása, az alkotmányos érzék azon hiánya mellett, melyről oly elszomorító tanubizonyságot tettek a közelmúlt visszataszító eseményei, szabad-e elzárkóznunk azon eshetőség elől, hogy oly

bonyodalmak álljanak be Ausztria beléletében, melyek az 1867. XII. törvény cikkben körülírt eljárási mód követését egyenesen lehetetlenné teszik?

És itt ne éljenek az osztrák pártok illuziókban. A törvényben kimondott ünnepélyes kötelezettség s a magyar nemzet jól felfogott érdeke egyaránt kötelességünk tenné, hogy Ausztria népeinek segélyére siessünk, ha alkotmányos szabadságukat bárminő erőszak, bárminő merénylet fenyegetné; egy abszolutisztikus kaland Ausztriában bizonyára sorompóba szólitná Magyarországot a fenyegetett szabadság ügye mellett. De ha az osztrák alkotmányos gépezet önsúlyától roskadna össze, ha az osztrák pártok — többség, kisebbség egyaránt — képtelenségnek bizonyulnának az alkotmányos életre, ha saját tehetetlenségük, saját hibáik által oda kényszerítenék a világ legalkotmányosabb fejedelmét, hogy Ausztriát az anarkiától és elzüléstől rendkívüli eszközökkel mentse meg, ez esetben nincs törvényes, nincs morális kötelezettség, nincs politikai érdek, mely arra kényszeríthetné a magyar nemzetet, hogy az ő önmagukszerette bajaik miatt saját sorsát, saját jogait kompromittálja, saját érdekeit károsítsa.

Magyarország jogai s kötelességei változatlanul maradnak fenn ez esetben is a közös ügyekre vonatkozólag, nem változik a czélszerűbben egyetértőleg intézendő ügyek benső természete sem, azok kezelési módját illetőleg azonban megszűnik minden korlát, mit az 1867. évi XII. törvény cikkben állított önmaga elé a nemzet s a magyar törvényhozás úgy járhat el, ahogy a nemzet jogai, kötelességei, érdekei írják elé.

Nincs és nem lehet kötött *marchéroute* sem az 1867. évi XII. törvény cikkben, sem bárminő más jogi vagy politikai szempontban, mely megakadályozhatna bennünket abban, hogy úgy rendezzük közigazdasági viszonyainkat, ahogy azt saját érdekünkben legczélszerűbbnek látjuk s valóban botország volna részünkről önmagunkat károsítani azon osztrák pártokra való tekintetből, melyek amily ádáz dühvel rontanak minden egyéb kérdésben egymásra, époly meghatóan tudnak egyetérteni, amint Magyarország szidalmazására, károsítására, kizsákmányolására nyílik alkalom.

Egy közigazdasági politikát ir parancsolólag elő a magyar nemzet érdeke az osztrák alkotmányosság csődjének esetére: a szabad kéz politikáját. Ezt a most tárgyalás alatt álló javaslat, mely az 1867. évi XII. törvény cikk alapján áll, nem mondhatja ki, de ki sem is zárhatja, s végzetes hiba volna ennek harmadik §-át úgy fogni fel, mintha lekötne az szabad elhatározásunk jogát a beállható krízis bizonytalan esélyeivel szemben is.

Tisza István.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

A házassági vagyonjog. A polgári törvénykönyv szerkesztő bizottsága tegnap Lányi Bertalan miniszteri tanácsos elnöklete mellett ülésezett és befejezte a házassági vagyonjogra vonatkozó kérdések tárgyalását. Abban állapodott meg, hogy a következő kérdéseket terjeszti a bizottság teljes ülése elé:

1. A házassági vagyonjog törvényes rendszerül a vagyonelkülönzés szolgáljau-e vagy a vagyon-egyesítő rendszerek valamelyike?

2. A hozomány külön intézményként szabályoztassék-e s ha igen: a hozományi minőséget a házhoz vitel ténye állapítsa-e meg, avagy külön hozományrendelési aktus?

3. Fentartassék-e a közszerzemény intézménye; ha igen: társadalmi és gazdasági osztályokra való tekintet nélkül általánosítások-e vagy nem és a szerzeményi közösség törvényből folyó rendszer legyen-e, vagy szerződéses kikötésből tétessék függővé?

4. Fentartassék-e a törvényes hitbér intézménye? Szükség van-e az írott hitbérrre, mint külön házassági vagyonjogi intézményre és nem volna-e ez más intézmények keretében megfelelően pótolható?

5. Az özvegyi haszonélvezet mely alakban és milyen terjedelemben tartassék fenn és kiterjesztessék-e az a férjre-is?

A helyzet.

A helyzet feszültsége a telőpontra hágott. A képviselőház mai ülésének izgatott hangulata, a minden oldalról való kapkodás, határozatlanság az utolsó pillanatban, leghívebben jellemzi a szituációt.

Nem mintha például a kormány nem volna tisztában a reá várakozó teendővel, mert hisz ezeknek mivolta, sorrendje teljesen világos.

Mégis történtek, ép a mai ülésen, utolsónak szánt kísérletek a szükség intézkedés elkerülésére.

Apponyi élesebben, némiképp ridegebben precizizozta minapi nagy beszédének az önálló rendelkezésről szóló kijelentését; mi különben nézetünk szerint inkább kidomborítás, mintsem változtatás volt.

Gyors, prókator ésszel sietett ebbe a csapdába beszorítani báró Bánffy Dezsőt Polónyi Géza, csak hogy ez épenséggel nem

sikerült s a miniszterelnök megmaradt a mult-kori kijelentéseinek diplomatikus sövénye mögött.

Egyébiránt az egyetlen érdemleges tény az, hogy a legvégső határidőként mára remélt leszerelés nem történt meg s így minden megy a maga természetes útján.

A függetlenségi párt tovább obstruál, a kormány pedig bevárja a tettek pillanatát, mikor többé nem lehet okoskodni, hanem az ország komoly és nagy érdekeiben eszelkedni kell.

A szabadelvű körben.

Különböző hírforrások meglehetősen változatos s eléggé kalandos híreket bocsátanak ma szélnek a szabadelvű pártkör állítólag zilált kedélyállapota, frondörködő hajlandósága s egyéb pietykak alakjában.

Mind ezzel szemben teljesen biztos forrásból arról értesülünk, hogy a szabadelvű pártban *semmitülsé nézeteltérés a létező állapot s a követendő eljárás tekintetében nincs.*

A többség osztatlanul egyetért a miniszterelnöknek úgy a zárt, mint a nyílt ülésen tett kijelentéseivel s teljes bizalommal, nyugodtan tekint a jövő elé, főleg, minthogy mind hangosabban kezd országszerte megnyilatkozni a *nemzeti közvélemény*, mely nyomatékosan approbálja a szabadelvűpárt s a kormány hazafias magatartását.

A klubban a miniszterek közül senki se volt jelen, mert ma este miniszteri tanácskozások voltak.

A nemzeti pártból.

A nemzeti pártkörben már régen volt együtt annyi tagja a pártnak, mint ma este. Természetesen Bánffy mai nyilatkozata volt majdnem kizárólag a beszéd tárgya és különösen Sándor Gyula élesen kritizálta Bánffy kijelentéseit, amelyekről az volt a véleménye, hogy nem őszinték. Mások azonban közjogilag korrektnek tartották a kormányelnök nyilatkozatát, noha azt tartják, hogy abban bizni nem lehet.

Ezalatt gróf Apponyi Albert is megérkezett a pártkörbe és Horánszky Nándorral, valamint Szentiványi Árpáddal, a nemzeti párt alelnökével hosszabb ideig tanácskozott. E tanácskozás eredménye lett az a kommuniké, amelyet a párt elnöke adott ki s amely így hangzik:

„A párt taktikailag nem helyesli a miniszterelnök mai nyilatkozatát, mert ha szerencsésben választja meg kifejezéseit, egy-két szóval leszerelhető volna az egész ellenzék; —

közjogilag azonban kifogás alá nem eshetik, mert gróf Apponyi Albert fejtegetéseivel szemben differenciát fel nem tűntet.”

Este szelében beszéltek, hogy a nemzeti párt megbízásából Szentiványi Árpád alelnök a miniszterelnöki palotában értekezett Bánffy Dezső báróval.

A képviselőház holnapi ülésén Horánszky Nándor is felszólal, annál inkább, mert most már a függetlenségi párt mai határozatával szemben nincs oka a nemzeti pártnak attól tartani, hogy a provizorium törvényynyé válását megakadályozza.

A függetlenségi párt értekezlete.

Bánffy miniszterelnök mai beszéde jó ürügyül szolgált arra, hogy a függetlenségi és 48-as párt harezias része újból haragra gyuljon. Szörnyen felháborodott hangulatban tárgyalták a pártkörben Bánffy kijelentéseit és azzal szították a hangulatot a békés meggyezés ellen, hogy bujkálásnak mondták a kormányelnök egész eljárását, amelyből minden őszinteség hiányzik.

Ennek az izgatásnak a hatása bőségesen nyilvánult a Kossuth-párt értekezletén, amelyet Kossuth Ferencz elnök nyitott meg s amelyen a pártnak 38 tagja jelent meg. Eötvös Károly nem volt jelen az értekezleten.

A párt hivatalosan csupán rövid kommunikét adott ki, amelyben a további harcot mondják ki, az értekezlet azonban, mint jó forrásból értesülünk, bővelkedett a pikantiákkal.

Az értekezlet tárgya ugyanis az volt, hogy a párt *végleg döntson* a további magatartása tárgyában. Szorososan a tárgyhoz azonban Justh Gyulán kívül csupán Gyóry Elek és Barabás Béla szólott.

Justh Gyula szerint Bánffy mai beszédéből nyilvánvalóvá lett, hogy a kormány mindenféle kibuvót keres az önálló vámterület elkerülésére. A mai beszéde is csak kibuvó és csak azt teszi kétségtelenné, hogy Bánffy mindenre képes. Ennélfogva a párt most még kevésbé határozhatja el magát a leszerelésre, a mi különben is már felesleges volna, mert a hátralevő két napon törvényhozás útján a javaslatot törvényre emelni úgy sem lehet. A leszereléssel a párt most csak nevetséges helyzetbe jönne.

Ugyanily értelemben beszélt Barabás Béla is, aki szintén igen erősen kikelt Bánffy ellen, akinek a párt többé semmit meg nem szavazhat, sőt minden előterjesztését a leg-határozottabban és a legerélyesebben elnezní kell.

Gyóry Elek lehetőleg elkerülni kívánta

Szervusz, Pali bácsi.

— Egy magyar demokrata története. —
Irtá: Mikszáth Kálmán.

(Folytatás.)

Igy lön, hogy Molnár Pál amerikai gyorsasággal kezdett vagyonosodni. Az Ohio államban egy szép farmot vett. New-Yorkban házakat, Chicagóban telkeket, amelyeken sokat nyert, elannyira jutott, hogy a magyarországi birtok jövedelmét már be se kívánta. Mály csak a számadásokat küldte el évenként: ennyi és annyi az évi jövedelem. Ő aztán megírta, milyen jó ezélokra kell kiosztani; ide iskolát építsenek, amoda templomot, adjanak továbbá a kórháznak ennyit, az akadémiának ennyit (mert illik gyarmolítani nem csak a testi, de a lelki szegényeket is).

Parancsait pontosan teljesítették jó egyetértésben a jószágkormányzó és az uradalmi ügyvéd, megküldték a templomterveket és a költségvetést s ha helyben hagyta, fölépítették. Mondják, hogy a templomok úgy néztek ki a terveken, mint a milánói dóm, a természetben ellenben olyanokká változtak, mint egy oláh kápolna — de hát iszen sokat mondanak, ami nem igaz.

Es végre is, mit törődjék az efielével egy Eililomos? Neki megérte a pénzt az az öröm,

amit a jószágkormányzó leveleiben egy-egy ilyen passzus okozott: Áldják, emlegetik szerte a hazában.

Pedig bizony nem emlegette őt a kutya se. Volt itt egyéb emlegetni való. Fegyverben állott a nemzet, nyert és veszett csaták hangulatában reméltek és aggódtak. Egyenlőség, szabadság volt itt is már, épen mint Amerikában. A tekintetes KK és RR-eket elfujta egy üde széláram. Képviselőpártársak lettek a régi követpajtásai, ahogy ő álmodta azt valamikor. Akik még éltek közülök, ott ültek most a debreczeni országgyűlésen és kikiáltották a köztársaságot. Somogyi Antal közbekialította:

— Félek, nem sokáig fog tartani!

De erre megfelelt neki Majorcsik Ferencz, akit „tót Robespierre“-nek csufoltak egymás közt.

— Ha csak tartja egy-egy-két ezer évig, az se nem sommi.

Aztán . . . hej, aztán! En istenem, hogy is mondjam csak? Jött az a bizonyos tizenkét esztendő. Feketébe öltözött az ország, szürke gondokba az elnök. Nem volt már itt semmi fényes, csak a zsandárok sisakja.

Es leveleki Molnár Pál még egyre építette az iskolákat, templomokat. Ostobaság! Ki emlegette volna ezért? Kellettek is itt már az

isten számára házak? Hisz ő is elhagyta az országot.

Jönnek-mennek az évek, kifáradt a király balkeze, s kezdte apródonként visszaadogatni a jobbával, amit elszedtek. S különböző divatok támadtak. Egyszer csak azt a port kezdték tartani a legjobb illatunak, amit a száműzöttek hoznak haza a csizma talpaikon. Előbb azokat sajnálták, akik itthon vannak, most azok fel fordult a nemzet érzése, a kik kívül vannak.

Pesten, a lánczhid-téren a király-dombot építették a koronázáshoz — hoztak rá mindenün- nen földet. Csak még az a föld hiányzott, ami a száműzöttek vándor saruján van. Így énekelte a költő, szót fogadott neki a király.

A kerületek siettek képviselőknél választani a bujdosókat. Akiknek nem jutott igazi száműzött, azok meglegedtek talmival is, csak hazajövetellel járjon a dolog. Így választották meg, régi megyéje egy kerületéből, leveleki Molnár Pált is balközépi képviselőnek. A figyelem feléje fordult. Mesés gazdagságáról régék keltek. Huszonegy éve van már odakünn. Vajjon haza jön-e?

A daven-porti nábob azt felelte a mandátumra:

„Fogadást tettem magamban, hogy soha

volna a törvényen kívüli állapotot, vagy az esetleg rendeletekkel való kormányzást, mégis miután a Bánffy mai beszédéből az őszinteség teljes hiányáról győződött meg, most már szintén a vita folytatása mellett foglalt állást.

Eközben szóba került, hogy a párt több tagja nyilvánosságra hozta a párt legutóbbi értekezleteit, annak dacára, hogy azokat bizalmas jellegű tanácskozásoknak mondták ki. Ez az észrevétel egész sor személyes kérdést kavart fel. Több párttag érzékenykedése hosszabb vitát provokált, melyen részt vettek *Justh Gyula, Györy Elek, Endrey Gyula, Komjáthy Béla, Polczner Jenő, Bartha Ödön* és mások.

Szóba került a *békepárt akciója* is, miután azonban ezek a személyeskedések szorosán véve a párt beléletéhez tartoznak, a párttagok óvakodtak erről a vitáról bővebb nyilatkozatot tenni.

Kossuth Ferencz elnök végül, miután előbb bemutatta a párthoz a vidékről beérkezett bizalmi nyilatkozatokat, a következő javaslatot tette:

„A pártértekezlet a miniszterelnök mai nyilatkozata alkalmából fontolóra vévén a politikai helyzetet s e nyilatkozatban semmi megnyugtatót nemcsak hogy nem talált, de ellenkezőleg, arról győződött meg, hogy a kormány az ország törvényeit és alkotmányát minden irányban megsérteni is kész; ennél fogva *nem talál semmi okot eddigi elhatározását megváltoztatni.*

Az értekezlet ezt a javaslatot *egyhangulag* elfogadta.

Az értekezlet után annak a híre érkezett a pártkörbe, hogy Bánffy Dezső miniszterelnök mai beszédét tévesen magyarázták a párti agjai.

Justh Gyula ugyanis és vele a párt több harczi tagja, váltig azt erősítette, hogy Bánffy ezt mondotta: „a jövő évi május elsején lehet kereskedelmi szerződés, — de ezt gyorsan kijavította *vámszövetségre* — és esetleg külön *vámterület* is.”

Ez volt a főoka annak a bösz haragnak, amely ma Bánffy ellen nyilvánult.

A képviselőház naplójában azonban a fenti passzusból hiányzik a „*vámszövetség*” és az „*esetleg*” szó is. Ez nagy feltűnést keltett a pártban és többen a napló *megváltoztatásáról* beszéltek.

A dolgot hosszabb ideig pertraktálták, míg végre elhatározták, hogy *Györy Elek* holnap a napirend előtt felszólal e tárgyban.

Ez a napirend előtt való felszólalás fordulatot is jelenthet, mert ha tisztázódnak a félreértések, úgy esetleg a függetlenségi párt még holnap reggel leszerel. Erre azonban már vajmi kevés a kilátás.

Arra az esetre, ha a kormány rendeletet bocsát ki, úgy a függetlenségi Kossuth-párt megteszi a *vád alá helyezési indítványt*. Szóba jött a klotür kérdése is, valamint a párt magatartása a kormány más javaslataival szemben. Az volt az általános felfogás, hogy a pártnak a legnagyobb eréllyel kell küzdenie a jövőben a kormány *minden javaslatával* szemben. A klotürre vonatkozólag különben annak idején határoznak. A képviselőház ülésén a párt részéről *Barabás Béla* szólal fel.

A közvélemény.

Országszerte megindult a mozgalom a nemzet igazi közvéleményének *manifestálása* céljából, szemben a parlamenti vita ex lex állapotokat provokáló s a kormányzatot a végzettség címén rendeleti utra terelő, szándékos elnyújtásával szemben.

Ma nyilatkozott *Budapest fő- és székváros közgyűlése*, továbbá a *temesvári kereskedelmi és iparkamara*.

A főváros az obstrukció ellen.

Budapest fővárosi törvényhatósága ma szinte egyhangulag (alig tíz-tizenöt képviselő kivételével) határozatképen kimondta, hogy az ország érdekeire károsnak, az alkotmányra veszedelmesnek tartaná, ha a vám- és bankügynek, valamint az ezekkel összefüggő politikai kérdéseknek ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslat az ország érdekében kívánt időben törvényerőre nem emelkednék.

A köztörvényhatóság ülésének erről a nevezetes részéről tudósításunk a következőket jelenti:

Tanácsnokok, főügyész, főlevéltáros és egyéb főtisztviselő választására gyűlt össze a közgyűlés, ámde az ülés tetemes részét a politika foglalta le. Mindjárt az ülés elején, a bejelentések után felvásták *Csepreghy János* és társai következő sürgős indítványát:

A törvényhatósági bizottság közgyűlése hazafias aggodalommal látja, hogy a vám- és bankügynek, valamint az ezekkel összefüggő némely kérdéseknek ideiglenes szabályozásáról szóló, az országgyűlés képviselőházában tárgyalás alatt levő és a képviselőház tulnyomó többsége által helyeselt törvényjavaslatnak az ország érdeke által kívánt időben való törvényerőre emelkedését a képviselőház kisebbségének magatartása megakadályozza;

A törvényhatósági bizottság közgyűlése, az országgyűlés és a haza alkotmányának nemcsak első tényezőjéül, hanem legfőbb biz-

tosításul is tekintetvén, a legnagyobb fájdalommal látja, hogy a képviselőház kisebbségének magatartása törvényen kívüli állapotba sodorja az országot.

Mindezek megfontolásával a törvényhatósági bizottság közgyűlése kimondja, hogy a képviselőház kisebbségének magatartását az ország érdekeire károsnak, az alkotmányra veszedelmesnek tartja;

A törvényhatósági bizottság egyttal elhatározza, hogy a társ-törvényhatóságokat körlevél útján felkéri, hogy járuljanak a fővárosi törvényhatóságának ezen határozatahoz.

— Éljen. Hoch, Abczug! és más efféle tetszés és nemtetszés nyilvánításoktól zugott a terem.

Polónyi Géza állott fel elsőnek. Nehány pillanatra kérte csak a közgyűlés türelmét, de a kérelmet teljesítését megtagadták.

— Eláll! eláll!

— Dehogy állok el, bevárom, míg elhallgatnak. Nekem van időm.

Ez a néhány szó megdöbbentette a sokaságot, csönd lett s *Polónyi* beszélt. Ő soha pártpolitikát be nem hozna a közgyűlési terembe, mert a főváros közügyeinek az intézésére van rendelve. Mi lehet az oka annak, hogy nem is az indítványozó, hanem a kormány képviselője, a főpolgármester tárgyalatná ezt a nagyon is fontos kérdést a napirend előtt.

— Eláll! Eláll!

— Tessék csöndet parancsolni, elnök ur, mert a szónok addig nem beszélhet.

Egy indítványról van szó — folytatja ezután, amely nem is elvi, hanem alkotmányjogi képtelenség. Akik ennek megtételére vállalkoztak, azok az alkotmányt hamisítják — és pedig megrendelésre. Azt mondják az ellenzék egy részéről: kisebbség. Ki tudja azt, melyik a kisebbség? Talán *Csepreghy* és társai?

— Igen, vág közbe *Csepreghy*, csak a függetlenségi pártnak egy kis töredékéről van szó.

— Nem akarom sérteni *Csepreghy* urat, bizottsági tagtársamat, hát csak annyit mondom, hogy nem tudja, miről van szó. Egyébiránt, nekünk ma az volt a szándékunk, hogy a törvényjavaslat törvényerőre is emelkedjék, de a miniszterelnök bujkált előlünk.

— Rendre! Rendre! harsognak a külső padok s az elnök figyelmezteti is, hogy ne sértgessen itt sem levőket.

— Hát ez az indítvány jelenlevő képviselőket támogat? felel *Polónyi*, folyton tartó zajongás közt. Arra, hogy egy főváros, úgy, ahogy itt akarják, egy parlamentet terrorizáljon, még nem volt példa a

se megyek vissza többé. Nincs az a hatalom a világon, ami haza vigyen.”

Aminthogy meg is próbálkozték néhány évvel később a hatalom. Valamelyik belügyminiszternek, aki gazdag főispánokat keresett, eszébe jutott a hajdani pajtás: *Molnár Pali* s megkínálta egy főispánsággal. Ezt is megköszönte de el nem fogadta: „Itt akarok élni a demokrácia hazájában és a csontjaim is itt porladjanak. Csodállak — írta odább a miniszternek — hogy én jutottam eszedbe? Hát már kifogytak volna az összes grófiok és bárók országokban?”

De azért gondolt a hazájára. Egy testes kötet munkát írt a demokráciáról és beküldte az akadémiának. Hogy jó volt-e? Nem tudom. Nem olvasta azt senki. De nem lehetett valami nagyon jó, mert az akadémia neki ítélte a nagy díjat. Mert tudja az akadémia, mitől döglik a légy. Biztos volt, hogy *Molnár Pál* megtízszerezve küldi vissza a díjat ajándéknak.

Számos jótéteményei miatt végre a legmagasabb kegy is rámosolygott; egy szép napon, épen képviselőválasztások előtt (ilyenkor van a saisonja) megküldték neki a vaskoronarendet.

Az öreg ur, mert már bizony ősz ember, (sok viz lefolyt azóta a Missisipin) újra becsó-

magolta a csecsebecsét és visszaküldte a miniszterelnöknek:

„Ne csináljatok belőlem, vén demokratából bolondot.”

Mindezek a dolgok, ez a nagy állhatatosság és szilárdság bizonyos nyumbust fontak a neve körül.

— Kutya kemény legény az öreg — mondogatták.

— Sohase látjuk többet.

— Hat ökor se mozdítja azt ki.

Akik sohse látták is, tudtak felőle, számon tartották, ide, magunk közé gondolták. Nagy utazók (ámbar még akkortájt nem esett Amerika olyan közel *Liptó-Szent-Miklóshoz*, mint most), akik megfordultak a Jowa-államban, a *Scott-Countyban* és átmentek a gyönyörű hídon *Rock-Islandból* a daven-porti *Molnár-kuriára*, egész sor legendát hoztak magukkal *Molnár*król, a fiatal *mr Mihályról*, aki most végezte az egyetem New-Yorkban, a *Boriska grófnőről*, aki olyan juhporköltőt főzött, hogy a somogyi juhász is megnyalna a száját utána, és végre magáról az öregről, aki egész nap anekdotákat beszél a pozsonyi diétáról és olyan rajongón fejtegeti az egyenlőség és a demokrácia tanait, mint egy apostol.

Csak a teste volt távol, a tengereken túl

leveleki *Molnár Pálnak*, a szellemi alakja az itt maradt és növekedett szinte a szemünk láttára — a többi itt levők közt. Egyszer csak elkezdtek emlegetni kereskedelmi miniszternek. Aki olyan jól vitte a saját üzletét, az jól viszi majd az országét is.

Kiküldtek hozzá egy politikai „gügyüt”, aki rábeszélje. Véletlenül épen *F. bárót* választották. Az jó lesz, gondolta a kormányelnök, mert a sógora. (Ez az a hagyományos „elalálás” a felsőbb köröknél.)

No de most már megmozdul leveleki *Molnár Pál*, ha magyar tejet szopott! A piros szék! Még talán a halottak is felugránának a magyar temetőkből, ha elkialtaná magát a temetőr: „Aki miniszter akar lenni, keljen fel!” Biztos, hogy hazajön leveleki *Molnár*.

El is ment a sógor-báró *Daven-Portba* (elég szemtelen volt), nagy szivességgel látták. *Gavallér* a gazda, vendégelte királyilag, meg is bocsátott neki, de azzal a jelentéssel kellett hazajönnie a kormányelnökhöz:

— Der ist ein dummer Kerl.

— Kosár?

— Ja, Excellenz. Makacs fej... *Eiszene Kopf*... Nem jön haza soha.

Nem jön haza soha! A lapok hasábjain tárgyalják, miért nem, főlelevenitvén tömérdek

történelemben. És történik ez felsőbb rendeletre. Láttá, mikor a miniszterelnök ma délelőtt tanácskozássra hívta a köztörvényhatóság néhány tagját.

— Nem igaz! Üljön le! Ilyenképen nyilatkozott meg a közhangulat, míg Polónyi el nem mondta, hogy az indítvány napirend előtt való tárgyalását ellenzi s kéri annak napirendre tűzését.

Kasics Péter szeretett volna most szólni, de sokáig abczugolták. Mikor szóhoz jutott, kijelentette hogy ő az igazi többség nevében emel szót és nem annak a részéről, amelyet öt-hat millió összeväsároltak.

— Ezért rendreutasítom, szól a főpolgármester.

— Nincs joga, méltóságos elnök ur.

— Igenis van, ha a bizottsági tag ur gyanusit valakit.

— Szentelen! Ki vele, kiabált **Hindy** Kálmán **Kasics** háta mögöl.

— **Hindy** bizottsági tag urat is rendreutasítom! szól erre a főpolgármester.

Kasics Péter meghajol a rendreutasítás hallatára, hálásan bólint az elnök felé, aki imé másoknak is igazságot osztogat. Hanem azért még egyszer megnyomja a szót, mondván: Ez a testület nem Budapest lakosságának a többségét képviseli, hanem valami más. Aztán micsoda arrogancia az, hogy feltolja a bizottság magát bíró gyanánt olyan kérdésben, amelybe nemcsak az ország, nemcsak Ausztria, hanem a korona is beleszól. Talán itt akarnak sujtó ítéletet mondani Rákóczyról, Bocskayról?

Némán hallgatták az utolsó szavakat, hogy a koronát is megemlítette, egyszerre kínos esőnd állott be s megkönnyebült a terem, mikor kijelentette, hogy megvállik a bizottsági tagságtól, ha **Csepreghy** javaslata határozattá tesz.

— Adja isten, de mindjárt — sehajtottak néhányan, úgy, hogy a karzat is meghalította s belekazagott a zsbongásba.

Frivaldszky Sándor ajánlja, hogy adják ki az indítványt annak rendje és módja szerint a tanácsnak. Különbön pedig azt kérdezi, hogy idejében érkezett be ez a főpolgármesterhez s ki volt-e téve huszonnégy órára közszemlére?

Szalay Mihály általános nevetés közben emelkedik föl helyéről. De elkomolyodnak az első pillanatanban, amikor megleckézetteti a köztörvényhatóságot: ne politizáljon, hanem csináljon közigazgatást. Ő is erjeszthetett volna be indítványt. Fejezze ki a közgyűlés bizalmatlanságát a kormány iránt, de nem tette, politikai ildomoságból.

epizódot a multjából, tizedrésze se volt igaz. Amit elolvastán **Mályék**, lőnek a templomok még nagyobbak a tervrajzokon s még kisebbek a természetben.

Történt pedig, hogy az adakozó amerikai nábobhoz igen sok szegény ember fordult segélyért, könyöradományért, mert a nyomorgó ember kinyújtott keze is messze elér: egész halom levél érkezett minden egyes hajóval a **Molnár** névre. Hát a sok szürke levél közt egyszer csak odatalált a **Faragóné** asszonyom levele is, a levélnek furcsa czimzése volt:

Adassék e levél a méltóságos grófkisasszonykának, aki férjnél vagyon tekintetes nemes és vitélő **Molnár Pál** uramnál Amerikában

Daven-Port városában.

Sokáig járt a levél, nagyon meg volt billogozva, mire odaért s nagyon szépen írhatta meg a notárius uram (meg kén aranyozni azt az okos kezét), mert a grófnő szemét, mikor elolvasta, elborították a könnyek.

Hogyne? Hiszen az öreg **Faragóné** írt. A **Faragóné**, az egykori szoptatódajkója. Hát él még a Verona? Ki hitte volna? No, ugyan öreg lehet már. És azt írja szegény, hogy nagy nyomorban van, a fiai elhaltak, nincs aki keressen rá, koldusbotra szorul vagy óhen hal,

Dr. Adler Zsigmond: Irja ki ezt **Szalay** ur a lapjába!

— Ne tessék a szónokot zavarni — kiabál **Polónyi**. Elnök ur, utasítsa rendre, mert ez az igazság!

Szalay hálás volt a pártfogásért és **Polónyi** indítványát ajánlotta elfogadásra.

Eulenberg Salamon elkezdte az 1872. évi 36. törvényczikk 62. §-át olvasni, amely az indítványoknak a közgyűlés elé terjesztéséről szól. E szerint huszonnégy órával előbb közszemlére kellett volna tenni.

— Az indítvány nálam volt annak idejében — jelentette ki **Márkus** főpolgármester.

— Hol volt? Hol volt?

— A főpolgármesteri hivatalban.

— A főpolgármester kormányközeg. A megválasztatása se volt tiszta dolog, nem ül törvényesen a helyén.

Márkus főpolgármester végigné **Eulenbergen**, aki ezeket a megjegyzéseket tette:

— Azt nem a bizottsági tag ur mondja meg. Különbön pedig ezekért a kifejezésekért rendreutasítom.

Általános kacagás következett, amely perczekig tartott.

Eulenberg azonban folytatja Szeretné látni, ki az, akinek ezt az indítványt megmutatták, mert az ő tudomása szerinti a közgyűlés megkezdése előtt fogatták alá az előszobában.

Vázsonyi Vilmos: Ki tudja, egyáltalán megvolt-e ez a törvényes benyújtási időre. Nem is hivatkozhatni itt törvényre. Ez a tisztesség dolga!

Az elnök rendreutasítja **Vázsonyit** is.

— Tetszett volna a „Fővárosi Közlöny“-ben közzétenni, méltóságos ur, de ez nem lehetett, mert megrendelésre készült.

Ezalatt **Eulenberg** befejezi, amit mondani akart, hogy pártolja **Polónyi** indítványát.

Eközbe az elnöki emelvény körül **Polónyi** tárgyal **Márkussal** és **Steiger** Gyulával: csináljanak valami kompromisszumot.

Evégett öt perczes szünet is következett és **Márkus**, **Heltai**, **Polónyi**, **Steiger** és **Cséry** a melléktérben megmódosították a javaslatot.

Steiger olvasta ezt fel a közgyűlés újból való megnyitása után:

A törvényhatósági bizottság közgyűlése hazafias aggodalommal látja, hogy a vám- és bankügynek, valamint ezekkel összefüggő némely kérdésnek ideiglenes szabályozásáról szóló, az országgyűlés képviselőházában tárgyalás alatt levő és a képviselőház tulajdoni többsége által

hát meg nem állhatja, hogy ezt el ne panasolja az ő kedves konteszkájának.

Ugy meghatották az emlékek **mr. Molnart**, hogy azonnal levélbe tett egy nagy bankót s megírta a dajkának, ha még érez elég erőt a hosszú utra, induljon meg ezzel a pénzzel, mert szeretné még egyszer életében látni és hogy holtig lesz itt ellátása.

Nosza felkászálódék erre öreg **Faragóné**, ünneplőt, viseltest ládába gyömöszöl nagy sebbel-lobbal s töpreng, tépelődik éjjel-nappal az indulás előtt

— Aztán mit vigyek én a kis galambomnak? Hiszen csak nem mehetek üres kézzel. Forgatja, találgatja, ezt vagy azt, de bizony még sem azt, ha ez volna, ha amaz volna, festett tojás, vagy egy kosárka szőlő, míg végre vet az elméje:

— Elviszem neki a fodormentát. Biz isten, elviszem.

Egy vén fodormentabokor volt az udvarában a kerítés mellett, kiásta a földdel együtt és beültette egy nagy cserépbé. No, ez épen jó lesz, megőrül neki a szivecském.

Később csodálkozott is, hogy olyan nehezen jött rá. Könnyen kitalálhatta volna, hogy mit vigyen. Nem volt a világon egyebe.

(Vége következik.)

helyeselt törvényjavaslatnak az ország érdeke által kívánt időben való törvényerőre emelkedése megakadályoztathatik.

A törvényhatósági bizottság közgyűlése az országgyűlést a haza alkotmányosságának nemcsak első tényezőjeül, hanem legfőbb biztosítékául is tekintvén, a legnagyobb fájdalommal látná, ha az ország törvényen kívüli állapotba sodortatnék.

Mindezek megfontolásával a törvényhatósági bizottság közgyűlése kimondja, hogy az ország érdekeire károsnak, az alkotmányra veszélyesnek tartaná, ha a szóban forgó törvényjavaslatnak az ország érdekében kívánt időben való törvényerőre emelkedése be nem következne.

A törvényhatóság ezuttal elhatározza, hogy a törvényhatóságokat körlevél útján fölkéri, járuljanak hozzá a bizottság ezen határozatához.

Csepreghy elfogadta a módosítást s ezután **Vázsonyi** Vilmos szólott **Polónyi** Gézának fordulva. Ő nem tartozik azok közé, akik az alkotmányt a paktumok szerint itélik meg. Férfiakat akar látni a közgyűlésben nem politikai ennuchokat. A törvényhatóságoknak kötelességök ellenőrizni a választott nagyságos urak határozatait s ezek felől szuverén véleményt mondani.

— Ön is jelölt volt — szól közbe **Polónyi**.

— Igen, de ott is azt mondtam, amit itt mondok, mert én itt is, ott is, mindig ugyanaz vagyok, **Polónyi** képviselő ur!

Egyébként elfogadja a módosított indítványt, csak azt hangsúlyozza a közgyűlés, hogy az önálló vámterület is sürgeti.

Polónyi Géza válaszol még, hogy az ő nézete a közgyűlés kezdete óta nem változott, semmi kifogása nincs az ellen, ha a többség azt a módosítást elfogadja.

Gajary Ödön, báró **Lipthay** Béla elfogadják az indítványt s nem tartják czélszerűnek, ha az önálló vámterület oly módon való követelésével bővítik, aminőt **Vázsonyi** ajánl.

Az elnök fölteszi a kérdést, melyiket fogadják el a közgyűlés, a **Csepreghy**-féle módosított javaslatot-e, vagy pedig ugyanazt, **Vázsonyi** pótlásával együtt s néhány kivétellel az egész közgyűlés az elsőt fogadta el.

Temesvári tiltakozás.

A temesvári kereskedelmi és iparkamara **Vest** Ede lovag elnök és **Tedeschi** János, kereskedelmi tanácsos indítványára elismerést és bizalmat szavazott a kormánynak a kiegyezés létrejötté érdekében kifejtett hazafias működéséért.

A tiltakozó-gyűlés és a szocialisták.

A mult vasárnap meghiusult „országos tiltakozó népgyűlést“ a rendezőség tudvalevőleg holnapra halasztotta s ezuttal egészen zárt körben, este hat órakor, a budapesti függetlenségi és 48-as polgárok köre helyiségében (Baross-utca 59.) fogják megtartani. A gyűlést ma délelőtt jelentették be **Rudnay** Béla főkapitánynál, ki is még ma délután értesítette a bejelentőket arról, hogy a bejelentést tudomásul vette. A gyűlésen a függetlenségi képviselők közül **Kossuth** Ferencz, **Polónyi** Géza, **Justh** Gyula, **Holló** Lajos és **Meszlény** Lajos, a polgárok részéről dr. **Várady** Károly, dr. **Vigh** Viktor, **Szederkényi** Nándor, **Kornai** István és **Csontos** Imre, az egyetemi ifjuság nevében pedig **Rajcsányi** Gyula fog szólni.

Ezen a fölmelegített zártkörű népgyűlésen a szocialisták a vasárnapi események folytán, nem fognak ugyan résztvenni, de vasárnap több helyütt maguk is gyűlést fognak tartani, amelyen az önálló vámterület mellett bár, de a függetlenségi párt ellen fognak nyilatkozni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Jó, hogy bevezették azokat az ivlámpákat a tisztelt Házba! Mert a képviselő urak, akik a kora délelőtti órákban indultak el a parlamentbe, csak a késő éjjeli órákban jutottak oda. Legalább az üvegtető alatt olyan tökéletes volt a sötétség, akár a **Maeterlinok** szimbolista darabjaiban. És nagyon kapóra jött, hogy ama bizonyos esti ülés után még nem vitték el a hatalmas ivlámpákat. Mert most csak el kellett telefonozni a **Ganz-gyárba**:

— Kérünk világosságot!

S a Ganz-gyár jószívü. A Ganz-gyár megadja a világosságot. De Kubik Bélától, Marjay Pétertől, Visontai Somától ki várt világosságot? A parlament? Az ország? Csak Justh várt tőlük valamit, de ő se világosságot, csak beszédet, lehetőleg hosszút. S még ő is csak harmadrésben nem csalódott. Mert Kubik, sőt Marjay sem akart hosszan beszélni, ellenben Visontai Soma olyan sokáig bírta, hogy az elnök utoljára úgy tett, mint az olasz a nyúlós makarónival: — kettévágta. Így jutott a tisztelt Ház öt percnyi pihenőhöz a Visontai beszédének két része között. Persze ez a hivatalos pihenő volt, mert egyébként azalatt is elegenden pihentek, kivált amikor a szünetet kérők lármájára Szilágyi Dezső azt jegyezte meg:

— Akinek öt perc kell, vegyen magának!

Ki állt volna ellent az ilyen barátságos nógatásnak?

... A folyosóra gyült minden izgalom és várakozás. Az emberek már tudták, hogy a miniszterelnök megérkezett Bécsből és azt is tudták, hogy Apponyi csak reá várt, mielőtt a Polónyi ismeretes kérdésére válaszolna. Most tehát száz és száz szem leste, mikor indul Bánffy a terembe. Hiszen addig úgy sem történik semmisen. A miniszterelnököt azonban nagyon elfoglalhatta valami, mert az idő már délre járt és még nem mozdult a miniszteri szobából. Pedig morogva, ágaskodva hánykolódott a folyosón a nyugtalan szélsőbal.

Egyszerre csak az üvegajtóba kiállott egy alak és harsányan hirdette:

— Siessetek... Apponyi beszél...

Egy lélek nem maradt a folyosón. Az egész nyugtalankodó áradat becsapott a terembe, ahol Apponyi már fölegyenesedve várt, hogy szavaival elsimítsa a tornyosodó hullámokat. És aztán beszélt. Elmondotta, hogy a Polónyi kérdésére nem felelhet egyébvel, mintha megismétli, amit december tizenhetedikén mondott. És megismételte. Élő szóval. Nem olyanformán, hogy a megfelelő passzust egyszerűen felolvasta volna. Pedig a szem mégis csak hűségesebb, mint a memória. Hanem azért ki-mondotta, hogy most is csak első beszédében kifejtett véleményét reprodukálja. S ime a hatás ma egészen más volt. Ami akkor elragadta a jobbpártot, azon ma a szélsőbal lelkesedett és Bánffy helyett ma Polónyi mondotta, hogy egészében magáévá teszi az Apponyi álláspontját. Hát mi változott meg? A jobbpárt? A balpárt? Polónyi? Vagy az a bizonyos beszéd?

A szélsőbal nem sokat töprengett, hanem felosztotta a szerepeket. Az egyik rész azt kiáltotta:

— Éljen Apponyi!

A másik rész gunyosan kiáltotta:

— Halljuk Bánffyt!

Mert tudnivaló, hogy Apponyi ma azt mondotta, hogy a jövő májustól kezdve a vámközösség ki van zárva s szélbalék módfelett kíváncsiskodtak, vajjon ezt is magáévá teszi-e a miniszterelnök? Zúgva követelték, hogy Bánffy nyilatkozzék s azon közben nem vették észre, hogy Bánffy nincs is a teremben. (Milyen különös! Ha benn van, nem akarják észrevenni s aztán olyankor is hallani akarják, amikor távol van!)

Ugy ütötte el Szilágyi a dolgot, tréfával:

— Hogy mit kívánnak az urak, azt most már elmondották. S hogy mit mond a miniszterelnök, azt nyomban meghallhatják, mi-helyt megjön.

Az első pillanatban nevettek. De ahogy kiözlöttek a folyosóra, lassankint haragba futott a derűtség s olyan zsongás-morgás áradt el, aminőre még alig volt példa. Csupa villamos battéria sétált ott, s ahogy kettő összeütött, sercsegezve pattogtak ki a szikrák.

— Gyalázat... Ez a tiszta komédia... Megszökik a felelet elől...

Ezek voltak az ártatlanabb szikrák. Aztán jöttek a gyilkosabbak.

— Lehetetlené kell tenni! Megcsalja Apponyit és megcsalja az országot! Ebből a csapdából nem fog kivergődni! Vigyázzon!

... Valahol egy ajtót nyithattak. Hah! Ez ő! És meghuzódva lesték, nem a miniszterelnök jön-e? De csak valami jeges áramlat csapott a folyosóra. Jönni senki sem jött. A másik pillanatban tehát még erősebben viharzott a folyosó. Valaki hírül hozta, hogy még a többség is fel van háborodva. (Kubinyi Géza gondolkozott egy kicsit hangosabban, mert az égő ivlámpák elhitették vele, hogy már ebéd után van. És Kubinyi Gézát ezért már *felháborodott többségnek* tették meg.) Annál buzgóbban háborgott most már a szélsőbal. Hiszen a többség (értsd: Kubinyi) is háborog!

— Zárt ülést kell kérni! — kiáltott fel Polónyi.

Akkor még ők maguk sem tudták, hogy mire való a zárt ülés. Valami kell, hát legyen zárt ülés. Végre is, hadd mozogjon egy kicsit az a karzati publikum is. Mert még baja esik, ha egy helyben kell ülnie, míg az obstrukció négy órát leőröl. Aztán meg jó is az a zárt ülés, mert abban az is beszélhet, aki már kivette a porcióját a beszédből. Az iv tehát hamarosan elkészült és Polónyi már vitte az elnökhöz.

A kezeit dörzsölve sompolygott vissza, ki a folyosóra:

— Törbe csaltam, hehe... Vagy hozzájárul az Apponyi nyilatkozatához s akkor öt perc múlva leszerelünk. Vagy nem nyilatkozik és akkor a felelősséget az ország előtt szépen átjátsszottuk az ő vállaira. Hehehe...

És a folyosón, titokban vagy nyíltan még nagyon sok *hehehe* hessent el. De ekkor igazán megnyílt a miniszteri szoba ajtaja és egy kicsit pirosabban, de most is mosolyogva sietett át Bánffy a folyosón. Csitt! — hangzott valami sziszegés. És a miniszterelnök egy megnémult tábor sorfala közt haladhatott el. De a nyomában erősödve, a csatakiáltásig megnöve hőmpölygött a nevetésből, fenyegetésből és szenvedélyességéből egybeolvadt hanghullám. Az ember azt hitte volna, hogy elnyeli, mielőtt még a teremig ér. Pedig még csak odabenn várta az igazi vad koncert.

— Hoch! — horkant fel a szélsőbal.

A többség pedig tapsokkal kísérte a maga engesztelő dalát:

— Éljen! Éljen Bánffy!

A miniszterelnök egy kis izgatottsággal helyezkedett el a piros bársonyszékben. (Jó volna ilyenkor, ha rózsákkal volna kibélelve!) Körülnézett, amit máskor sohasem tesz, az egész karzaton. Jó isten, mennyi szem tapad hozzá! Férfiak, asszonyok, édes babaleányok: most mind érzett egy kis politikai lázat. Még tán a virágos lánykalapok alatt is csak egy gondolat motoszkált ebben a pillanatban: — vajjon egészen megeszik-e ezt a szegény minisztert? (Visontai beszélt, ráértek ilyenre gondolni.)

De most már Visontai is végzett. És Bánffy fölemelkedett.

— Hohó! A zárt ülés jön! — kezdte kiáltani a szélsőbal.

És Szilágyi Dezső (— ki fejté meg, miért? —) nem akarta észrevenni, hogy a miniszterelnök felszólalása fölöslegessé teheti az egész zárt ülést; nem akart a szabályokra emlékezni, hogy a miniszterek bármikor beszélhetnek; csak csöngetett és aztán elrendelte a zárt ülést. A karzatokból tehát lassan kifelé áradt a közönség, de menőben még látta, hogy a többség most is háborog és a háborgó többség most nem Kubinyi Géza, Egy kicsit többen voltak. De éppen olyan hangosan háborogtak, mint az imént Kubinyi Géza. És nem is nagyon akadt, aki őket csititgassa.

Ilyenformán a zárt ülés azzal az izgalommal kezdődött, amelylyel végződni akart s azzal a tudattal végződött, amivel kezdődhetett volna, hogy fölösleges volt. Mert ez csakhamar kitűnt és Bánffy Dezső már nyílt ülésben nyilatkozhatott: vajjon minő állápontra helyezkedik az Apponyi mai kijelentésével szemben. Ez a nyilatkozat meglehetősen rövid volt és ha Polónyi csapdának nevezte a szituációt, bizony ő is elismerte, hogy csapdából még nem bujtak ki olyan játszva, mint ma Bánffy Dezső.

Csak ilyenformát mondott:

— Nem hallottam, mit mondott ma Apponyi. De saját állítása szerint csak azt ismételte meg, amit első beszédében mondott. Minthogy pedig az első beszédre nézve már kijelentettem, hogy helyeslem, most sem mondhatok egyebet.

Igy szólt a miniszterelnök. S a szélsőbal? Az első pillanatban meg volt rökönnyödvé. Csak az ajkait mozgatta, mintha azt sutogná: kibújt! Aztán tehetetlen haraggal dült és toporzékolt. Pedig mi történt? Apponyi ismételte a beszédét és Bánffy helyeselte először is, másodsor is. Hát mi van ezen toporzékolni való? Hiszen ha Apponyi mindakét esetben ugyanazt mondotta, akkor Bánffy másodsor nem tehetett mást, mint amit először tett. Ellenben az inkább csodálatos, hogy az ellenzék ugyanarra a beszédre december tizenhetedikén azt mondja: *Hoch!*, december huszonkilencedikén pedig: *Éljen!* Nem azt mutatja itt a hangulat tükré, hogy abban a beszédben valami megváltozott? Talán nem is a szó, de legalább a magyarázat?

Az embernek eszébe jutnak a velencei doge szavai:

— Hajóimmal támogatom a magyarok királyát, Lajost. Igérem és megtartom!

(*Megtartja az ígérését*, mondták a magyarok és tapsoltak).

— Hajóimmal támogatom a magyarok királyát, Lajost. Igérem és megtartom! — ismételte a doge.

(*Megtartja a hajókat, de nem az ígérését*, gondolták a velenceiek és ők is tapsoltak).

Pedig a doge egy bötüt se változtatott beszédéből az ismétlésnél. És a doge szavai világosak is voltak, míg az Apponyi második felszólalása csak azért vált szükségessé, mert Polónyi nem találta eléggé világosnak az elsőt. Hát nem csuszhatott mégis valamivel több az ismétlésbe? Csak annyi, amennyivel a Hochból Éljen-t lehet varázsolni? Talán nem Bánffy, úgy mondta, nem is hiszi. De akkor miért magyarosította meg magát december huszonkilencedikére a december tizenhetedik Hoch?

Az ember nem is hinné, hogy a Haberhauer-Halmos példája hol nem hódít...

A képviselőház ülése.

Mikor Szilágyi Dezső tíz órakor az ülést megnyitja, a képviselők előbb tömegesen özönlnek be, hogy a tanácsstermet villamos világítás mellett megtekintsék. Lassankint azonban visszazárlingóznak a folyosóra, melyet szintén meg kellett világítani gázlámpákkal. Az elnök bejelentéseit már kevesen hallgatják, a számvizsgáló bizottság jelentésének betérte nem kelt érdeklődést s mikor a jegyző az első szónokot felszólítja, már csak a szélsőbal néhány tagja mutatkozik a völgyben.

A miniszterelnök csak az ülés második felében jelent meg a teremben.

A második provizórium.

Kubik Béla nagyon röviden akar szólni. Ennek a kormánynak, amely nem is akarta a nemzetet olyan időre előkészíteni, amikor esetleg külön válhatunk Ausztriától, a provizórium-javaslatot nem szavazza meg. Ellenben pártolja Kossuth Ferencz határozati javaslatát.

Marjay Péter sokkal hosszabban fejtegeti ugyanezt. Annyi újat mégis mond, hogy a kormány csak azért kész még a rendelet árán is helyén maradni, mert a minisztereknek még nincs meg a nyugdíjra való jogosultságuk. Egyébként ő nem hisz a veszedelemben, mert ahol a veszedelem legnagyobb, ott van legközelebb az isteni segedelem. A Kossuth javaslatát pártolja.

Apponyi nyilatkozata.

Nagy érdeklődés közben állott most fel a nemzeti párt vezére.

Gróf Apponyi Albert: Tisztelt Ház! Polónyi Géza tisztelt képviselő ur tegnapi beszédében egy pontra nézve, tudniillik a jelen törvényjavaslat 3. §-ban foglalt utasításra nézve, egyenesen kérdést intézett hozzám, ellentétbe helyezvén azt az értelmezést, mely az én beszédemben foglaltatik, azzal, mely ő szerinte a miniszterelnök urnak beszédében foglaltatik. Fejtegetéseinek azzal a részével foglalkozni, mely a miniszterelnök urra vonatkozik, természetesen nem az én dolgom, arra nézve felvilágosításokat adni nem az én feladatomban. Minthogy azonban a tisztelt képviselő ur ebből az általa vélt ellentétből az én és elvtársaim álláspontjának homályosságára is némi következtetést vélt vonhatni, nekem is kötelességem, hogy e tekintetben kifejtett felfogását helyreigazítsam.

A jelen törvényjavaslatnak harmadik szakasza utasítást tartalmaz a kormánynak, hogy abban az esetben, ha 1898. év május 1-ig a vám- és kereskedelmi szövetségre vonatkozó javaslatokat nem lehetne a két országgyűlés elé terjeszteni, az 1867. XII. törvényzikk 68. szakaszának alapján, illetőleg az ott fentartott jognak alapján más ügyekkel kapcsolatosan a vám- és kereskedelmi ügyek állandó rendezésére nézve is terjeszszem elő javaslatokat.

Az utasítás, amely a jelen törvényjavaslat 3. szakaszában foglaltatik, tehát két irányban határozza meg a május 1-én túl megteendő előterjesztéseknek tartalmát.

Kimondja először, hogy azok állandó jellegűek, tehát nem a mostanihoz hasonló átmeneti és prekärius természetűek legyenek és kimondja, ami ennél is fontosabb, hogy azok az 1867. XII. törvényzikk 68. §-ban fentartott jognak alapján álljanak. Az 1867. XII. törvényzikk 68. §-a, amint azt beszédemben bővebben kifejtteni szerencsém volt, kizárja azt, hogy az olyan rendezés, mely erre a szakaszra való hivatkozással történik, vámszövetségi alapon állhasson; (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) mert a sokszor idézett 68. §. az 1867. XII. törvényzikknek a vámszövetség megkötésére vonatkozó 59—67. §-aival szemben a másik alternatívát fejezi ki. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és mert e törvény szerint vámszövetség csak az annak 61. §-ában megjelölt módon köthető.

Ebből folyólag a sokszor idézett törvény 68. §-ának alapján történő rendezés más, mint külön vámterületi alapon, nem képzelhető. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nem ezen az alapon is, hanem egyedül ezen az alapon, (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) ami ki nem zárja, t. Ház, (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!) hogy

szervződéses megállapodás Ausztriával létre ne jöjjön. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) nem is prejudikál ez szervződéses tartalmának, sem egyáltalában a követendő közgazdasági politikának semmi irányban, (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) csak a szövetségi viszonyt zárja ki, t. i. a két vámpolitikai egyéniségnek összeolvadását. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ezt mondtam, t. Ház, majdnem ugyanezen szavakkal néhány nap előtt elmondott beszédemben. És t. képviselőház, midőn a miniszterelnök ur részéről azt a nyilatkozatot hallom, hogy ő az én közjogi fejtegetéseimet egész kiterjedésükben magáévá teszi és midőn ő ezeknek a fejtegetéseknek mostan rekapitulált igen fontos alkotó részére nézve, világos szavakkal kivételt nem tesz, akkor lehetetlen kételyt táplálnom az iránt, hogy ezt a magyarázatot is a miniszterelnök egész terjedelmében magáévá teszi, (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Felkiáltások: Halljuk a kormányt (Nagy zaj.)

Egy kis vihar.

Polónyi Géza: Személyes kérdésben kérek szót!

Elnök: A képviselő ur nem volt személyében megtámadva.

Polónyi Géza: Szavaim értelmének helyreigazítása céljából kérek szót; csak nagyon röviden nyilatkozom. Magam részéről kijelentem, hogy az én felfogásom és közjogi interpretációm ezen kérdés tekintetében teljesen ugyanaz, mint amit Apponyi Albert gróf kifejtett. A kérdés csak az, hogy a parlamentben az iránt félreértés ne legyen, hogy a miniszterelnök ur is osztja-e ezen álláspontot, vagy nem. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Hosszszantartó nagy zaj.)

Felkiáltások (a szélsőbaloldalon): Hol a miniszterelnök? Halljuk a miniszterelnököt! Halljuk a kormányt!

— Kérem, t. képviselő urak, jegyzi meg az elnök, mindnyájan értjük már, hogy mit óhajtanak. (Derűtség.) Ne méltóztatassanak tovább is magyarázni. A miniszterelnök szavaira történvén hivatkozás, majd akkor adhat felvilágosítást, midőn a Házban megjelenik. Most ne zavarják az urak a tanácskozást. (Derűtség.)

Justh Gyula: Egy kis szünetet kérünk, mert nagyon fontos ez a dolog.

Elnök: Tisztelt képviselő urak, én arra kérem önöket, hogy *akinek szünet kell, vegyen magának.* (Derűtség. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Kérem, Visontai képviselő ur föl van szólítva.

Visontai Soma fölemelkedik, de még csak a zajongókkal beszélget.

— Kérem, figyelmezteti az elnök, a képviselő ur arra van felszólítva, hogy beszéljen s nem arra, hogy beszélgessen.

Egy beszéd — szünettel.

Visontai Soma ezután megkezdte beszédét s bevezetésül hosszan hibáztatja, hogy a miniszterelnök nem siet az Apponyi beszédéhez csatlakozni. Majd az összehúzási teóriát bírálja és ismételt hivatkozik Deák Ferencz szavaira, amelyek mást tanítanak. Azután foglalkozik a kormányjavaslat és a függetlenségi párt határozati javaslata közti különbséggel. A kormány azzal biztat, hogy az „összehúzás” teóriájának révén majd megkapjuk jogainkat, — de mi áron? Ausztria alkotmányosságának és politikai életének elzültsége árán. Összeegyeztethető-e ez a 48-iki idők szellemével, amikor Bécs városa és népe testvéri kezdet nyújtott nekünk. A mi magatartásunk az igazi nemes respirium, nem pedig az, a melyet Bánffy akar, ki csak azért akar respiriumot, hogy az osztrák parlamentárizmus jogainak elkövetésével csináljunk reciprocitások törvényeket. Bánffy respiriuma azt mondja, hogy várjunk május elseig, addig Ausztria alkotmányvesztett lesz és akkor majd csinálhatunk mindent, a hogy nekünk tetszik. Ez ellenkezik Deák Ferencz felfogásával. A függetlenségi párt nem akar szakítani Ausztriával, hanem kereskedelmi szervződést akar kötni s nem akarja a nemzetet válságba sodorni, hanem az 1897. december 31-én előállott jogi helyzet alapján fejlesztessek

a viszony Ausztriával. A magyar kormányzat érdeke megkívánja ennek a helyzetnek kiaknázását. Azonban a kormány ezt elmulasztja, és szűk látókörével föláldozza a nemzet jogait. Fejtegeti azt, hogy nem lehet az ilyen fontos ügyek lebonyolítását Bánffyra bízni. A kormány ennél a kérdésnél bujtkál. A függetlenségi párt ily körülmények közt nem tud megnyugvást nyerni.

Holló Lajos: Öt perc szünetet kérünk! Már kifáradt Visontai.

Elnök: Csak a szónoknak van joga ezt kérni.

Visontai Soma: Kéri az elnököt, hogy az ülést öt percze fügeszsze fel.

Elnök: Az ülést öt percze felfüggeszti.

A szünet után Visontai Soma folytatja érvelését. Ekkor jelenik meg báró Bánffy Dezső a teremben. (Hoch-kiáltások a baloldalon, zajos éljenzés a jobboldalon.)

Polónyi Géza: Valahára! Hát mégis megjött?

— Éljen Bánffy! — hangzik újra jobbról.

Visontai Soma tudván, hogy zárt ülés is lesz, röviden bevégzi beszédét.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök föláll.

— Zárt ülés! — kiáltják balról.

Az elnök csöngtet: A szünet alatt 20 képviselő nálam zárt ülést kért. A házszabályok 171. §-a alapján *ezt elrendelem és felszólítom a a karzatot, hogy távozzék.*

A zárt ülés.

Ez a jelenet nagy ingerültséget kelt a többség soraiban.

— A miniszternek joga van beszélni bármikor! — kiáltják többen.

A közönség ezalatt elhagyja a termet s megkezdődik a zárt ülés, amelyről ezeket jelenthetjük:

Polónyi Géza szólalt fel, mint aki a zárt ülést kérte, és azt jegyezte meg, hogy ha van ok, amely miatt zárt ülést kell tartani, úgy most van reá ok.

— Itt csak arról lehet beszélni, hogy van-e ok a zárt ülésre, vagy sem — figyelmeztette az elnök. Határozni azonban a szabályok értelmében nem lehet.

Polónyi ekkor utalt a helyzetre és a felelőségre, amely ebből a helyzetből a képviselőkre hárul. Tudni akarja, hogy Apponyi interpellációját magáévá teszi-e vagy sem? Mert ez döntő arra nézve, hogy az ellenzék milyen állást foglaljon el továbbá a javaslat ellen, akadályozza-e ezt továbbá is: igen, vagy nem? Kéri a miniszterelnök nyilatkozatát, hogy a felelősség ne terhelje az ellenzékét...

Bartha Miklós: Semmi felelősség! (Polónyi felé: Hogy mondhat szívet! Viharos derűtség jobbfelől.)

Polónyi Géza kijelenti, hogy a miniszterelnök nyilatkozatától függ, vajjon a következményekért kit terheljen a felelősség.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök kijelenti, hogy nem szándéka egyes nagyfontosságú kérdések megvitatásánál bujtkálni és ebből a szempontból kiindulva, nem látja szükségét és indokát annak, hogy zárt ülést tartsunk. Nem tartja helyesnek és a politika általános fogalmaival összeegyeztethetőnek, hogy a közvéleményt érdeklő kérdésekben nyilatkozatokat tegyen zárt ülésben, melyekről a nagy publikumnak tudni joga van és érdeke is. Abból, hogy midőn egyik vagy másik képviselő valami kérdést fölvet és tőle választ kíván, nem az következik, hogy ő neki azonnal felelnie is kell és oly irányban a választ megadni, amint azt az illető saját szempontjából szükségesnek tartaná. Tegnap nem volt Budapesten, a mai ülés alatt a Házban volt ugyan, de más fontos ügyek elintézésével volt elfoglalva. A legszigorubb alkotmányosság sem kívánja azt, hogy a miniszterelnök minden idejét a Házban töltsen és minden képviselőnek felelet szempontjából minden pillanatban rendelkezésére álljon. (Zajos helyeslés jobbfelől.) A kötelességnek elég van téve, ha a kormány egyik, vagy másik tagja jelen van. (Zajos helyeslés jobbról.) Kéri a Házat annak kinyilatkoztatására, hogy a Polónyi által felhozott indokokból kifolyólag zárt ülés tartásának sem célszerűségét, sem jogosultságát nem látja. (Hosszas éljenzés.)

Elnök: E szerint elhatározza most a Ház, hogy van-e ok a zárt ülésre, vagy nincs?

Óriási többség áll föl a zárt ülés ellen. A jobbfelel perczekig tartó nevetéssel felelnek a szélbálnak, amely azután kénytelen volt maga is felállni.

Az elnök kimondja a Ház határozatát.

Bánffy nyilatkozata.

Az újra megnyitott ülésben az elnök bejelenti, hogy zárt ülés tartására nem volt ok.

Aztán felszólal a miniszterelnök.

Báró Bánffy Dezső: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Visontai képviselő ur beszédének végén jónak találta rátérni, gondolom, a mult hét szerdáján, talán épen ma egy hete mondott beszédemnek egy passzusára és daczára annak, hogy második felszólalásomban — gondolom, minden kétséget kizárólag — kimagyaráztam, hogy az első részben foglalt kifejezés elleni kifogás minden jogos alapot nélkülöz, mégis szükségesnek látta annak helyességét vitatni.

Tisztelt Ház, megmondtam akkor, hogy az nem a közjogi kérdésekre vonatkozik, mert hiszen mondtam, hogy ezek tekintetében, a közös ügyekre vonatkozólag, az 1867. évi XII. t.-cz. egész határozott diszpozíciókat tartalmaz. A szabad rendelkezési jog az 1867. XII. t.-cz. értelmében, amennyiben Ausztriával vámszövetség létre nem jönne, a gazdasági kérdésekre vonatkozik és jónak látta a képviselő ur az összehhuzás, az összehhuzás kérdésével, mint komparatívussal foglalkozni.

Tisztelt képviselőház, én nem mondtam és nem is gondolhattam, hogy a vámszövetség jelenleg 1897. december 31-én lejárat állapotával szemben kellene egy szorosabb állapotot teremteni. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Ha az elmondott szavaimat, amelyek talán szépen összeállítottak nem, de elég tiszták, méltóztatnak őszinte objektivitással bírálni, ez a komparativus vonatkozik (Nagy zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) arra a törekvésre, amely törekvés önöknél jelentkezik: hogy a jelenlegi gazdasági állapotot széjjelhuzzák, én pedig arra töreksem, hogy a jelen gazdasági állapotot állandósítsuk, e tekintetben összehhuzzuk a helyzetet a jövőre is. (Élénk helyeslés jobbfelől. Zaj a szélső baloldalon.) És, tisztelt Ház, a kormány egész akciója abban van, hogy egy jó vám- és kereskedelmi szövetséget Ausztriával létrehozson, nem egy újabb, még szorosabb viszonyt teremtsen meg, hanem a jelenlegi állapotoknak megfelelő kedvezően biztosítson újabb időre. Ezen tárgyalás alatti törvényjavaslattal pediglen akarja lehetővé tenni azt, hogy idő adassék ezen szövetségnek s ezen viszonynak létrehozására. (Helyeslés jobbfelől. Mozgás és zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) Kár volt Visontai képviselő urnak ezen kérdést, amely én szerintem minden körülmények között tisztázva van, fölvetni, annyival inkább kár volt, mert hiszen elcsépett dolog, hanem hát persze repetita valébunt, hát el akarta mondani még egyszer azt s el is olvasni, amit, gondolom, már tegnapelőtt hallottam Tóth János képviselő urtól, aki épen úgy elmondta és gondolom, épen úgy el is citálta ezt. Azt gondolom, tisztelt Ház, hogy ha jogosult volt is, legalább is felesleges lehetett. (Tetszés jobbfelől.)

Már most, tisztelt Ház, amint már a zárt ülésben elmondottam, (Nagy zaj a szélső baloldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!) a tegnapi nap folyamán nem voltam itt a Házban, sőt a mai ülés folyamán is nem lehettem itt a teremben. Ezért, tisztelt Ház, ez alkalommal sem vagyok abban a helyzetben, hogy úgy, ahogy Polónyi képviselő ur nagyon ridegen felállítja, nyilatkozhassam azokra, amik e Házban részben tegnap, részben ma elhangzottak. (Élénk mozgás és zaj a szélső baloldalon. Élénk fölkiáltások jobbfelől. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.) De én nem vonom kétségbe, hogy különösen Apponyi Albert képviselő ur ma sem mondhatott egyebet, mint mondtott akkor, midőn én beszédére nyilatkoztam. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Azt gondolom, tisztelt Ház, hogy a képviselő urnak az álláspontja ma sem lehet más, mint volt akkor, mikor én nyilatkoztam és miután, tisztelt Ház, én azon alkalommal szólva elmondottam, hogy Apponyi Albert képviselő ur köz-

jogi fejtegetéseit magamévá teszem és minden kétséget kizárólag áll az, hogy ha ő ujat nem mondhatott és kétségtelenül nem mondtott, (Nagy zaj és mozgás a szélső baloldalon.) én is jogosítva vagyok magam is akkori álláspontomat fentartani, amely álláspontot, tisztelt Ház, én nem akkor képviseltem először, mikor itt e Házban nyilatkoztam, de képviseltem már azelőtt is, midőn a szabadelvű párt tanácskozásán e kérdésben szóltam. Csak egy kis részét leszek bátor felolvasni, különben sem gyorsírói jegyzetek alapján van összeállítva. (Halljuk! Halljuk! (Olvassa):

„A külön berendezkedés, még ha föltétlenül előnyös volna is, az idő rövidsége miatt nem lévén lehetséges, kötelessége volt a kormánynak a viszonyosság mellett a létező állapot fentartását hozni javaslatba annak kimondásával, hogy törekedjék a kormány a vámszövetséget létrehozni; de amennyiben május 1-ig nem tehetne ez iránt előterjesztést, az önálló berendezkedés céljából tegyen javaslatot“.

Elmentem, tisztelt Ház, hogy törekvésünk az, hogy a vámszövetséget létrehozunk május elsejéig. Elmondtam azt is, hogy ha nem sikerül létrehozunk, létrehozunk esetleg a kereskedelmi szerződést és létrehozunk a külön vámterületeket is (Élénk helyeslés jobbfelől.); mindenestre úgy, ahogy az ország érdekei kívánják, úgy, ahogy azt a gazdasági viszonyok nekünk tanácsolni, parancsolni fogják. (Élénk helyeslés jobbfelől. Nagy zaj és mozgás a szélső baloldalon.)

Mindezeknél fogva ne méltóztatssék az én nyilatkozatom háta mögé bujni, mint ahogy azt Polónyi képviselő ur az ülésben jelezni akarta. A kormány megy a maga útján, ragaszkodik a maga programjához; eljár úgy, a mint az 1867. XII. t.-cz. intézkedései ezen törvényjavaslattal kifejezést nyertek. (Élénk helyeslés jobbfelől. Nagy zaj és mozgás a szélső baloldalon.)

A képviselő urnak járjanak el úgy, amint jónak látják, szavazzák meg ezen törvényjavaslatot vagy ne szavazzák meg, tegyék lehetővé, hogy az törvénynyé váljék, vagy akadályozzák meg azt, az nem fog változtatni semmit azon, hogy mi továbbra is hiven, az elvek szemmel tartása mellett, felelősségünk tudatában az ország érdekeit képviseljük és biztosítjuk. (Hosszantartó zajos éljenzés jobbfelől. Felkiáltások: Szavazzunk! Nagy zaj és mozgás a szélső baloldalon.)

Hát, tisztelt Ház, mondtam, ezt tartom fenn ma is. Nem látom szükségét, t. Ház, ennek újabb fejtegetésére. A képviselő urnak egyes pártáryalatai találhatják ezt jónak, így vagy úgy magyarázhatják; de azt nem követelhetik tőlem, hogy a képviselő urnak esetleges félremagyarázásait tegyem magamévá. Teszem mindazt, ami a kormánynak kötelessége; teszem mindazt, ami az 1867. XII. t.-czikk intézkedéseinek megfelel, mely kétségtelenül biztosítja az országnak önrendelkezési jogát; teszem úgy, amint azt az ország érdekében nézve jónak tartom. (Élénk helyeslés jobbfelől. Nagy zaj és mozgás a szélső baloldalon.)

Polónyi Géza személyes kérdésben kér szót. A miniszterelnök azt mondta, hogy ne bujjék Polónyi a miniszterelnök nyilatkozatai mögé, amint azt a zárt ülésen tette. Meg akarja magyarázni szavai értelmét. Gróf Apponyi a 67-es törvény 68-ik szakaszát úgy értelmezi, hogy ha az egyezkedés május elsejéig Ausztriával nem sikerül, csak a külön vámterület következhetik. Kérdi a miniszterelnököt, osztja-e Apponyinak ezt a nézetét?

Az elnök: Minthogy a tanácskozásra kitűzött idő véget ért, a vita folytatását holnapra halasztom s az ülést bezárom.

KÜLFÖLD.

Tüntetés bukaresti konzulátusunk ellen.

A román fővárosban néhány politikus és az utcai csöcselék féktelenebb, mint valaha. Vasárnapra a kulturliga népgyűlést hívott össze; gyűlés után a tömeg az osztrák-magyar konzulátus elé akart vonulni, hogy ott Magyarország ellen tüntessen. A zömét a konzervatívok által fölbérelt kereskedősegédek és

suhanczok képezték. A rendőrökre, akik elzárták előlük az utat, rátámadtak bunkókkal és botokkal. A csöcselék egy része meg széttépte azt a kék lobogót, amelyet az egyetemi polgárok a nagyszabeni hölgyektől kaptak ajándékba. A zavargások miatt aztán a kamarában Fleva interpellált. Tiltakozott az ellen, hogy a rendőrségnek joga volna megakadályozni egy „békés“ tüntetést, amely akár a konzulátos ellen irányul is. A belügyminiszter viszont védte a rendőrséget, hozzátéve azonban, hogy előtte sem közömbös az erdélyi testvérek sorsa.

Osztrák állapotok.

Ausztriában a 14. §. uralma alatt ma két rendelet jelent meg, az egyik hat hónapos budget-provizóriumot rendel el, a másik a bírósági illetékek módosításáról szól. A budget-provizóriumról szóló rendelet nemcsak a rendes kiadásokra, hanem a rendkívüliekre is felhatalmazást ad a kormánynak és ebben különbözik ama felhatalmazásoktól, amelyeket a parlament szokott adni.

A Reichsrath tagjai ma a következő levelet kapták:

„Ő császári és királyi apostoli felsége, 1897. december 29-iki, a miniszterelnök ur ó excellenziája, mint a belügyminiszterium vezetőjéhez intézett legmagasabb kéziratával a Reichsrath XIII-ik ülészakának berekesztését legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott. Van szerencsém ezt a képviselő urnak tudomására hozni.

Bécs, 1897. december 29.

Abrahamovicz lovag.

A lemergi tartománygyűlés folytatta tanácskozásait s megválasztotta a bizottságokat. Wachanian ruthén képviselő sürgős indítványt tett, hogy ő Felsője 50 éves uralkodói jubileuma alkalmából 100,000 frtos alapítványt tegyenek Raiffeisenpénztárak alapítására. (Ezek fogyasztási szövetkezet-féle jótékonyági intézmények.) Az indítványt elfogadták. A felirati bizottság elnökévé Dunajewszkyt választották.

A prágai egyetem ügyében nagy mozgalom kerekedett. Már előzőleg élénk viták fejlődtek ki afölött, hogy Prágában maradjon-e az egyetem, vagy áthelyezzék. A német egyetemi ifjuság amellel lázongott, hogy át kell helyezni, Prága méltatlan hozzá. A tanári kar is belevegyült a vitába és ez inkább azon álláspontot foglalta el, hogy a németeknek kitartással kell a prágai pozíciót a német kultúra számára megővni. A heves előzmények után ma Egerben nagy gyűlést rendezett az ifjuság, amelyen mintegy 1500-an vettek részt, köztük több tanár is és képviselő. Az egyetem rektora levélben mentette ki elmaradását. De kifejezte véleményét, hogy nemzeti kötelesség a főiskolát Prágában megtartani.

Egy tanuló a jelenlevők pfujl-kiáltásai mellett élesen kritizálta Coudenhove cseh helytartónak és a prágai rendőrségnek a legutóbbi excesszusok alatt tanusított magaviseletét. Beszédében kijelenti, hogy az ifju-csehek magaviselete, melyet az excesszusok alkalmával tanusítottak, csak nyitánya azon darabnak, melynek lebonyolítása csak a nyelvrendeletek felfüggesztése után fog történni.

Dr. Stücker álláspontja az egyetemre nézve, hogy azt Prágából máshova kell helyezni, de a döntés erre nézve más faktorok kezében van.

Miután még egy szónok a német főiskolának a cseh szolgaszemélyzettől való megtisztítását kérte, a következő indítványt tették: az excesszusok ismétlése esetén a prágai németeket az állam oltalmazza meg, ismerjék el Prágában a német nyelvet egyenjogúnak a cseh nyelvvel, teljes elégtételt a németeknek a kiállott szenvedésekért.

Ha e kérések nem teljesítetnek, mindkét prágai főiskolát szükségképp Prágából más városba kell áthelyezni.

Ezen határozati javaslatot viharos tetszés mellett egyhangulag elfogadták és keresztülvitelének ellenőrzésére egy permanensbizottsá-

got jelöltek ki, s az értekezlet a Wacht am Rhein eléneklésével szétoszlott.

A cseh nyelvre vonatkozólag ma a következő megoldási módot indítványozza a prágai „Politik“: A csehországi hivatalokat csak oly hivatalnokok foglalhassák el, kik mindkét nyelvet birják. A tapasztalás ugyanis azt mutatja, hogy a hivatalnokok — *tíz perczent kivételével* — ugyanis birják annyira a cseh nyelvet, hogy a felekkel érintkezhessenek. Hát hagyják meg ezt a *tíz perczentet* szépséghibának. Viszonzásul aztán engedjenek a németek is *tíz perczentet* oly hivatalnokoknak, akik csakis csehül tudnak.

Bölcs Salamon se volt ennél bölcsőbb és a „Politik“ azt állítja, hogy ez jobb megoldás, mint a három nyelvi területre való osztás.

TÁVIRATOK.

Dreyfus-Esterházy szenzációk.

Páris, december 29. A Dreyfus-ügyet — úgy látszik — még több per fogja komplikálni. Ma Dreyfus ex-kapitány két testvére, Mathieu és Leon Dreyfus ellen indították meg a vizsgálatot *hivatalos vesztegetés vádja* miatt.

Mathieu Dreyfust a *polgári büntető törvényszék* vizsgálóbírója ma ki is hallgatta, a Sandherr ezredes özvegye és rokonainak vesztegetési vádja alapján.

Sandherr ezredes állítólag azt mondta, hogy Mathieu és Leon Dreyfus öt, mialatt Dreyfus kapitány ellen a vizsgálat folyt, 300.000 frankkal akarták megvesztegetni. Dreyfus testvérei a gyanúsítást tagadják és kijelentik, hogy ők csak azért jártak Sandherr ezredesnél, hogy magukat a vizsgálat folyamáról informálhassák s hangsúlyozzák, hogy Sandherr ezredes *paralysis progressivában* halt meg, mely betegségben már aktív katonakorában is szenvedett.

Mathieu Dreyfus és az exkapitány apósa, dr. Hadamard feljelentést tett Esterházy őrnagy ellen *fenyegetés miatt*. Hadamard dr. ugyanis október 24-én egy Lyonból keltezett névtelen levelet kapott, mely nagy betűkkel van írva, melyben Hadamard és Mathieu Dreyfus halállal fenyegettetnek, hogy ha tovább folytatják az elítélt Dreyfus kapitány rehabilitására irányuló törekvéseiket, meg van állapítva, hogy e névtelen levelet Esterházy irta és hogy ő a levelet egy a Passage de l'Opera 27 alatt levő magán posta ügynökség útján Lyonon át küldte Hadamardhoz. E postaügynökségnek képviselője van Lyonban s ez gondoskodott a levél továbbításáról.

A dologban a legérdekesebb az, hogy akkor, mikor Esterházy e levelet irta, az ő neve még nem szerepelt az egész Dreyfus ügyben. Esterházy később, amint a vizsgálatot ellene megindították, *revolverrel kezében jelent meg a nevezett postahivatalban s agyonlövésével fenyegette a hivatalnokokat, ha elárulják őt a mint s levél feladóját agnoskálják.*

Több lap felveti azon kérdést, hogy a katonai vizsgálóbíró megidézte-e a nevezett postahivatal hivatalnokait tanuképen?

Ravary parancsnok vizsgálóbíró jelentését az Esterházy-ügyről két-három nap múlva végzi be. Azt mondják, hogy Saussier főkor-mányzó ennek a jelentésnek az alapján Esterházy őrnagyot a *haditörvényszék elé állítja*. A tárgyalás január 10-ike táján lesz.

Carmen Sylva születése napja.

Bukarest, december 29. A királyné születésnapja alkalmából ma a fővárosban ünnepélyes istentiszteletet tartottak. A város fel van lobogozva. Számos üdvözlő távirat érkezett.

Beteg trónörökösne.

Stockholm, december 29. Viktória trónörökösne állapota nagyon rosszra fordult. Naponta többször ájulási rohamai vannak. A trónörökösne, orvosai tanácsára, legközelebb Olaszországba utazik, hogy a tél hátralevő részét ott töltsse.

A harcias Szerbia.

Belgrád, december 29. A hadügyminiszteriumban ma a király elnöke alatt több órai tanácskozás tartott. A tanácskozáson valamennyi hadosztály-parancsnok és számos törzstiszt vett részt.

Karácsony a Vatikánban.

Róma, december 26.

Fél tizenkettőkor fordult be a kocsi a Cortile di S. Damaso-ra s én dobogó szívvel siettem föl a fejedelmi márványlépcsőn. Félóra még és látni fogom őt, a Szent Atyát, Péter trónjának örökösét: XIII. Leó pápát.

És belépünk az anticamerába, mely már akkor tele volt püspökökkel és prelátusokkal, pedig a fogadás csak tizenkettőre van kitűzve. Ma fogadja a pápa a kardinálisok, püspökök és prelátusok jókívánságait a karácsonyi ünnepekre és egyedül az Academia dei Nobili Ecclesiastici növendékeinek van az a privilegiumuk, hogy e fogadáson szintén résztvehetnek.

Pazar gobelinek borítják a pápai anticamera három falát, a negyedik fal ablakai a Szent-Péter terére nyílnak. De ki nézne most kilátást, vagy gobelineket? Egyre-másra érkeznek a lilaszín alakok és csakhamar élénk beszélgetés indul meg a teremben. Csak akkor támad csönd, mikor egy-egy svájci testőr kopog az alabárdjával, jelezve, hogy biboros érkezik. Akkor szétválnak a beszélgető csoportok s sorba állanak a főpapok, mert a biborosok egy teremmel odább várakoznak. Sorra érkeznek a biboros egyházfejedelmek, jön a jóságos arczu Parocchi, a római vikárius, az agg Ledochovszky, a Propaganda Fide elnöke, titkárával, az élénk Mosinsky monsignorral, jön Di Pietro, a tridenti kongregáció elnöke, a papabilis cardinalis.

Egy szentéletű francziskánus barát rohánt, mondják, egyszer a priorjához, hogy:

— A pápa van a templomban.

— Bolondokat beszélsz, fiam, mondotta először a prior, de a barát addig unszolta, hogy mégis csak lement a templomba, ahol azonban csak egy ismeretlen papot látott térdelni.

— Hát hol a pápa? — kérdi.

— Ott a pápa! — mondja a barát, a térdeplő Di Pietro-ra mutatva, aki akkor még csak prelátus volt s csakhamar ezután egész váratlanul nunczius lett, majd bibornok, s ma komolyan emlegetik, mint a Szent Atya leendő utódját.

Mások szerint az lesz a pápa, aki most lép be. Bibornok, de nem biborban, hanem fehérben: Gotti ez, a karmelita barátból lett kardinális, a ki mint ilyen is megtartotta rendi öltözetét, a barna csuhát fehér palliummal. XIII. Leó, a „lumen de coelo“ utáni „ignis ardens“ fog következni, mondják, s ez illik Gottira.

Jön azután a szeretetreméltó Vanutelli Seraphino, nyájasan integetve mindenfelé, jön az éles tekintetű diplomata, Agliardi, egy fejjel magaslik ki a többi közül, akit most mély hódolattal köszöntenek; a hatalmas államtitkár: Rampolla, akinek mindig valami bánatos vonás van az arcán.

— Magyarország sok bánatot okoz a „Szent Atyának,“ — mondotta nemrégiben e sorok írójának a kardinális.

Egyébként a kardinális mindig olyan, mintha mindenkinek ezt akarná mondani.

Merő ellentéte a meglegedett képű kövér kis Tripepi monsignor, a másodállamtitkár. Jön a jezsuita Steinhuber, az Index kongregáció elnöke, egyik legkiválóbb tehetsége a szent kollégiumnak, majd a még Rampollánál is magasabb büszke tartású Vanutelli Vincenzo.

Nagyon tele van már a terem s igen élénk a beszélgetés. Két prelátus nem hallotta a bibornok érkezését jelző kopogást s háttal maradtak a sorfalban. Az érkező bibornok —

Segna vagy Sarto volt, már nem tudom — megáll egy percze, aztán egyszerűen megfordítja őket s úgy halad át az elhült prelátusok között.

Aztán folyik tovább a beszélgetés, egyik csoporttól a másikhoz megy a kis fürge De Montel, az Uditore di S. Rota, aki már régen bibornok lehetne, de nem akar — mert gyalog szeret járni. Mindenkinek tud valami kellemeset mondani msgr. Baumgarten, a „Katholische Kirche in Wort und Bild“ szerkesztője.

Végre megadják a jeladást a trónterembe való bevonulásra. Eltart vagy tíz percig az elhelyezkedés. De ekkor festői kép tárul elé. A vörösdamasztfalu teremben mennyezetes trónján ül Krisztus helytartója: a pápa, tiszta fehérben. S mint öltönye, oly fehér az arca is. Az egész alak mintha viaszból volna, csak a szemében, azokban a csudálatos tekintetű szemekben van élet, de mennyi élet! Hat évvel ezelőtt láttam a Szent Atyát, ma az első benyomás, hogy nagyon öregedett azóta.

A pápa mellén remekimvü drágaköves aranykereszt, lábain az arannyal himzett sötétvörös papucs. Jobbján ül a pápaszemes, professzoroképu maggiordomo msgr. Della Volpe, balján a megnyerő tekintetű, szeliden mosolygó maestro di camera: msgr. Caggiano. A Szent Atya előtt a cameriere portecipientik: Croy herceg s a spanyol Mary del Val. Félkörben állanak a pápa körül a bibornokok, sorrend szerint, körülbelül huszan. Mögöttük aztán betölti a termet a lilaszín talárok erdeje, lehet vagy kétszáz püspök és prelátus együtt. Egy turbános örmény püspök válik ki s Castracave érsek körül képez egy kis fekete pontot az Academia dei Nobili Ecclesiastici kilencz növendéke: az elzászi Bulach báró, az olaszok: Procaccini, Malvezzi herceg, Rasponi gróf és Dolci, az angol Bidwell és a magyarok: Zichy Gyula, Batthyány Vilmos és e sorok írója.

A legidősebb bibornok Oreghia Luigi elmondta üdvözlő szavait s a maestro di camera átnyújtja a Szent Atyának az ivet, melyről választat felolvassa. A pápa balkezébe veszi az ivet és zsebkendőjét. Szemüveg nélkül beletekinthet egy percze az irásba s aztán elkezd — szabadon beszélni. Messze hallható érces, erős hangon szól, jobbajával gesztikulál. Csaknéha tekint bele az iratba s olyankor remeg a keze, Tisztán ejt ki minden szót s micsoda csodálatos hangsúlyozással! Elbűvölten hallgatja az ember s nem egy szemem láttam könybe lábadni. A pápa megköszöni a szent kollégium hódolatát, aztán reflektál a bibornok szavaira, a ki a békéről beszélt s azt mondja: *nem lesz teljes béke soha*, „essendo scritto nei decreti della Providenza, che milizia dev'essere la vita dell'onomo sopra la terra“, mert meg vagyon írva, hogy háborúság az ember élete e földön. „Le passioni non sono separabili dalla umana natura“, a szenvedélyek az emberi természettől el nem választhatók, „la pace relativa non é, ne puo essere che figlia della giustizia e dell' amore“, egyedül az igazság és a szeretet szülhetnek békét, relativ békét.

Csengő hangon, szóközi hangsúlyozással fejti ki azután a Szent Atya, hogy az isteni törvények szem elől tévesztése az oka, hogy nincs béke. Béke után sóvárog mindenki „ma pace veia non é, ne puo essere“, de igazi béke nincs és nem lehet, mert elfordultak attól, aki egyedül adhatja meg az emberi szívnek a békességet. A pápa törekeny alakja főlegyenesedik s ifjú tűz gyul ki a szemében, mikor azt mondja: vissza, Krisztushoz!

S csodálattal nézzük ezt a 88 éves ihletett aggastyánt: Krisztus helytartóját.

Elvégezte hatalmas beszédét a pápa s most apostoli áldását adja a jelenlevőkre. A bibornokok is leveszik a bibor capucimot s hajadon fővel maradnak, úgy borul le térdre az egész gyülekezet, fogadni a pápa áldását.

Azután sorra járulnak a bibornokok kézsókra. A Szent Atyának mindegyikhez van egy nyájas szava. Most a fehér bibornok térdel elé, s a pápa feltűnően soká beszél vele, s mindenki tovább adja a megjegyzést: Gotti-val beszélt legtovább!

A bibornokok elvonultak, a többiek már most lábsókra járulnak. Euch püspökkel, a dániai apostoli vikáriussal, beszélget soká a

pápa, aki most már mégis csak fáradtnak látszik. Utoljára marad az Akadémia „Ah, i giovani!” Ah, a fiatalok, mondja a pápa, s fölragyog a szeme. Oh, mennyi mindent fejez ki ez a tekintet! Ah, a fiatalok! Hatvan évvel ezelőtt én is ilyen fiatal voltam s szintén az Akadémia növendéke. Ah, a fiatalok, akiké a jövő, akikre várnak a jövő nagy feladatai.

S megilletődve, boldogan hagyjuk el a pápai tróntermet. A fejedelmi márványlépcsőn még Ledochovsky bibornok, az Akadémia protektora állít meg, hogy boldog ünnepeket kívánjon. Valóban, már megkezdődtek az ünnepeink, s legszebb karácsonyi ajándékunk volt a pápa áldása.

Dr. Huszár Elemér.

HIREK.

— A királyné elutazása Párisból. Erzsébet királyné, mint Párisból táviratozzák, tegnap az esti gyorsvonattal Marseilleba utazott. A királyné elutazása alkalmával, inkognitójának megfelelően, semmiféle formalitás sem volt. Sem az osztrák-magyar nagykövetség, sem a francia kormány részéről nem jelent meg senki a pályaudvaron. A királyné jól érzi magát, mert a lábaja is lényegesen javult. 24-én, a királyné születése napján, a Hotel Dominiciben intim ebéd volt, amelyben az özvegy nápolyi királyné, gróf Trani és neje, az alenagoni herceg, Vendome herceg és neje, Sztáray grófné udvarhölgy és Berzeviczy főlovászmester vettek részt. A Figaro jelentése szerint a menu ez alkalommal a következő volt:

Consomé aux quenelles de volaille
Soles Joinville
Coeur de filet de bœuf à la Godard
Chaufroid de cailles en Bellevue
Poulardes de Bresse à la broche
Salade de laitue
Haricots verts nouveaux au beurre d'Isigny
Glace comtesse Marie
Gâteau mousseline
Dessert

Az ebédlőtermet erre az alkalomra a szálló igazgatója rendkívül fényesen dekoráltatta. Erzsébet királyné délelőtt érkezett Marseillebe. Hivatalos fogadtatás, a felséges asszony határozott kívánságára, nem volt. A pályaudvaron csak Strausz lovag, osztrák-magyar főkonzul és Sax lovag, a Miramare jacht kapitánya, jelentek meg. A királyné a pályaházból egyenesen a kikötőbe hajtatott és a Miramare jachtra szállott. Utközben nagy néptömeg várakozott az utakon s a nép a felséges asszonyt lelkesen éljenezte. A kikötőben horgonyzó osztrák és magyar hajók felvonták lobogóikat.

— Az olasz trónörökös, mint író. Az olasz trónörökös nagy barátja a numizmatikának és diszelnöke az olasz numizmatikai társaságnak. A trónörökös most elhatározta magát, hogy több kiváló szakember közreműködésével *Corpus nummorum italicorum* címmel gazdagon illusztrált szakmunkát ír, amely a közép és az ujkorbeli olasz érme és pénzlekírását fogja tartalmazni. Az érdekes mű körülbelül 15 kötetre fog terjedni.

— Szobor Szilágyi Istvánnak. A máramaroszigeti református liceum kormányzótanácsa elhatározta, hogy néhai Szilágyi Istvánnak, a liceum néhai tudós igazgatójának és a Magyar Tudományos Akadémia volt levelező-tagjának szobrot állít. Ennek a célznak megvalósítására a kormányzótanács gyűléseket bocsátott ki, amelyek 1847 forint 24 krajczárt eredményeztek. Legutóbb Nagy-Szalonta város, hol Szilágyi István ifjú korában Arany Jánossal hosszabb ideig lakott, 50 forintot küldött a Szilágyi-szoborra. — A kisebb méretű szobrot a szigeti liceum homlokzatán helyezik el s a fennmaradó összegből egy Szilágyi emlék-alapítványt létesítenek.

— Két herceg életveszedelemben. A „Berliner Tagblatt” jelenti Koppenhágából: Waldemar dán herceg és apósa Chartres herceg karácsony első napján nagy veszedelemben forogtak. Chartres herceg Franciaországból volt megérkezendő és Waldemár herceg elébe utazott Corsverig, a honnan azután együtt utaztak tovább. Alig hagyták el azonban Friderigborgot, a mikor hirtelen sürgős vészfütyöket hallottak s a vonat megállott, majd teljes erővel visszafelé indult. Vissza is tértek Friderigborgba, a hol kiderült, hogy ugyanazon a vágányon egy tehervonat jött

velük szemközt s csak a vonatvezető éberségének köszönhető, hogy nem ütköztek össze vele. A friderigborgi állomásfőnököt azonnal elmozdították állásától. Az esetet titokban akarták tartani.

— Lakoma Kiss József tiszteletére. A „Pósa-asztaltársaság” tagjai, a Drechsler-féle vendéglő termében, Kiss József tiszteletére, összes költeményei megjelenése alkalmából, ma este lakomát rendeztek, melyen írók és művészek nagy számmal jelentek meg. Kiss Józsefet legelőször Pósa Lajos köszöntötte fel; az ünnepelt poéta pedig könyve illusztrátorait, a nagy-bányákat éllette. Majd Rákossy Jenő és ifj. Ábrányi Kornél emeltek poharat szintén Kiss Józsefért, Ábrányi Emil pedig versben köszöntötte fel. Beszéltek még Feszty Árpád, Rákossy Viktor, Torma János és nagy derűség között Paur Géza. Az állapot ügyes rajzokkal Mark Lajos ékesítette fel. A társaság a késő éji órákig maradt együtt.

— Daudet Alfonz hátrahagyott művei. A párisi „Illustration” most közli Daudet „Soutien de famille” (A családientartó) című regényét. Az elköltözött író azonban e regényén kívül még több érdekes művet hagyott hátra. Így közvetlenül elhunyt előtt fejezte be Champrovayban „Quinze ans de mariage” (Tízöt év egy házasság történetéből) című regényét. Azután dramatizálta „A családientartó”-t, és irodalmi hagyatékából még előkerültek különböző töredékek, novellák, emlékiratok, jegyzetek, melyeket ép úgy, mint levelezései közül egyet-mást, legközelebb közzétesznek. A legnagyobb meglepetés azonban, amely e hagyatékából az irodalmi világot éri, egy könyv lesz, melyről Daudet már néhány év óta beszélt és amelynek első lapjára ezt a megható címet írta: „Ma douleur” (Fájdalmam). Benne a szenvedő poéta lelki szemei előtt elvonulnak: Pascal, Swift, Edgar Poé, Flaubert, Gill és mások. Izzató, majdnem borzalmas munka, minden lapja föltárja a neurozis által megtört író agyongyötrött lelkének szenvedéseit. Daudet föllálik a mérleget azoknak a kínoknak, amelyek nap-nap után öldösték testét és marták a lelkét. Beszél makacs álmatlanságáról, azoknak a mérgeknek a hatásáról, amelyeket minden este bevett, hogy legalább néhány órányi nyugalomhoz jusson; beszél hallucinációról, a nyugalom után való izgalmas hajhásatról, arról a szinte érezhető csöndességről és hallgatásról, amelybe testét és szellemét burkolja, és annak a férfunak megrázó kétségbeeséséről, aki mozgásra és fizikai életre vágyik és a ki érzi, mint semmisíti meg a szörnyű kór. Érti, amint beteg idegeinek rabigájába görnyed; ezek az idegek a legalkalmatlanabb időben vibrálnak és környezetének legcsekélyebb rázkódásait közlik vele: A boncsolás könyve ez, egy beteg által átélt és egy költő által megírt kegyetlen könyv. Mert Daudet itt sem mond le írói jogairól: panaszait, mintha márványba vésné, poétaszíve felzokog és mélyen megindít. A testileg teljesen megbénult embert a görög mythologia amaz alakjaihoz hasonlítja, akik átváltoznak szobrokká és fákká; megborad, látva azt a jelenséget, amint az élet forrásai megszikkadnak, amint az ember lába odaszegződök a földhöz, amint egyre szűkebb lesz körülötte a világ és a szív dobogása egyre lassabb és halkabb és akadozóbb, és nem marad meg egyéb, csak az agyvelő, hogy szenvedjen és a száj, hogy felordítson. És nincs ellentét! Művének egy másik helyén benső szavatait írja le. Az egyik hang azt mondja: „Maradj tiszta, maradj tiszta; ez az egyetlen mód arra, hogy erős légy és sokáig ellentállhass!”

Egy másik hang meg így szól: „Bah! Egyre megy. Jobb az életet élvezni és gyönyöreibe belehalni. Mulass tehát!”

— Halálkozás. Dr. Brájjer Kornél, Nagyszentmiklós város orvosa ötven éves korában meghalt. Az elhunytban, dr. Brájjer Lajos, a Torontál szerkesztője, testvérbátyját gyászolja.

— Bismarck herceg állapota. A Hamburger Nachrichten a következőket írja: Német lapokban az a hír volt, hogy Bismarck herceg állapota kielégítő. Ez sajnos nem felel meg a valóságnak. A herceget nagy fájdalmak gyötrik, amelyek megakadályozzák a járásban

és elrabolják éjjeli nyugalomát. Ennek következtében most nem fogadhat látogatásokat és levelekre sem válaszolhat. Maga az a hír, hogy a herceg állapota kielégítő, kellemetlen hatást tett Friedrichsrühében, Bismarck, mikor ezt az ujságban olvasta, így szólt:

— Ha az az ur, aki ezt írta, az én helyzetemben volna, fogalmat alkothatna magának arról, hogy milyen az a kielégítő állapot.

— Orosz diákok nyomorúsága. Európának kevés egyetemén van olyan nagy szegénység a diákok közt, mint a moszkvain. A legutóbbi félév kezdetén néhány száz hallgatót fenyegette a kizáratás veszedelmé, mert nem tudták leczképenzüket kifizetni. Csak az utolsó napon sikerült magánosok adományával elhárítani a veszedelmet. A nyomorúság azonban megmaradt továbbra is és a kizáratás réme minden szemeszter kezdetén megjelenik.

— Szemorvos herceg. Károly Tivadár bajor herceg, gróf Banz inkognitójában családjával együtt a téli hónapokat Algierban, Biskrában tölti. A herceg ott is folytatja szemorvosi prakszistát és Algierből meg Tunisból sereggestül jönnek hozzá a szembetegek orvosi segítségért.

— Pályázat magyar-oláh tankönyvre. Petrov-szellő község képviselőtestülete elhatározta, hogy román nemzetiségű lakosainak hazafias érzelte jeléül a millenium emlékére tankönyvet ír. Ez egy magyar nyelvtan lenne, amelyből oláhajku népiaklakban tanítani lehetne nyelvünket. Jutalmazására a község pénztárából 1000 koronát fordítanak. A pályázat kihirdetésére és a beérkezendő művek megbírálására fölkérték az akadémiát, amely most eleget tesz e megbízásnak. A pályamunkák 1898. december 31-ikéig küldendők be a főtitkári hivatalhoz.

— Az új országháza. Az új országháza belső munkálatai a télen át is serényen folynak. Az építő vezetőség legnagyobb gondot a két ház nagy üléstermeinek berendezésére fordít. Mind a két üléstermet a kupolacsarnoknak megfelelően, az eredeti tervezetnél díszesebben, főjgk elkészíteni. A termek falai márványból, fémről és fafaragványokból készülnek, a falmezőkire pedig elsőrangú festők történeti freskói jönnek. Hogy a belső munkálatokat egész télen át folytathassák, már a legközelebb berendezik a légfűtést. A meggyorsított munkálatokra az adott okot, hogy az új országházat nem, mint eleinte tervezték, 1902-ben, hanem már 1901-ben megnyitják. Az építő bizottság egyik minapi gyűlésén ugyanis Szilágyi Dezső, a képviselőház elnöke, azt indítványozta, hogy siettetni kell a munkálatok befejezését. Az indítványt magáévá tette a miniszterelnök is, és ennek megfelelően utasította az építés vezetőit is.

— Lábszánkázó bakák. A Mária Terezia nevet viselő 32. gyalogezred legénysége, melynek egy része a plevljei hegyek közt egy esztendő előtt megtanulta a skivel való szánkázást, a hadtestparancsnokság rendelete következtében, az idei tél folyamán a Svábhegyen fogja a téli hadjárat esetén rendkívül fontos és hasznos ski-gyakorlatokat végezni. Ez alkalommal az idén bevonult újonczokat is betanítják a lábszánkázásra. Az előkészítő próbákat és helyszíni szemléket az Orbánhegy egyik kevésbé meredek oldalán Friedländer főhadnagy teszi meg előzetesen tizenhat válogatott, s e célra kiszemelt bakával, akik majd tanító lesznek a többi legénységnek. A gyakorlatokról az ezredparancsnokság fényképfelvételeket fog készíttetni, hogy ezek a képek mintául szolgáljanak más ezredek hasonló gyakorlataihoz. Így különösen a hegyes vidéken állomásozó ezredek fogják ezt a sportot felsőbb parancsra tüzetesen gyakorolni. A gyakorlatok iránt ugy katonai, mint sportkörökben nagy az érdeklődés.

— A posta kérelme. A postaigazgatóság felkéri a közönséget, hogy a székes főváros területén kézbesítendő levelezéseket, aszerint, amint azok a jobb vagy a balparton kézbesítendők, három részre csoportosítva (lőposta, vár, viziváros), az egyes csoportokat külön borítékba tevé, vagy köteg alá foglalva, a kézbesítéshez való előkészítés végett, december 30-tól kezdve, már postára adja. Az egyik borítékba vagy kötegbe elhelyezendő lennének a székes főváros IV—IX. kerületébe szülő s a főposta

által kézbesítendő, a másikba kizárólag a várba (I. kerület, kivéve Tabán és Krisztinavárosba) szóló s a budapest-vári postahivatal által kézbesítendő, a harmadikba pedig a Tabánba, Krisztinavárosba, továbbá a II. és III. kerületbe szóló s a budapest-vizivárosi I. számú postahivatal által kézbesítendő levelezések. A borítékokat, illetve kötegeket a következő felirattal kell ellátni: Új évi üdvözlőket tartalmazó, helybe szóló levelezés Budapest-főposta (Budapest-Vár, Budapest-Viziváros). Az így elkészített kötegek bármely postahivatalnál feladhatók, vagy ha terjedelmük megengedi, a levélsekrenyekbe is dobhatók. Az ekként gyűjtött levelezéseket a posta a december 31-iki hely- és kelti betűzővel látja el a december 31-én délután s folytatólag január 1-én délelőtti kézbesíti. Különösen kiemelendő annak a szükségessége, hogy a helybe szóló leveleken az utca vagy tér neve előtt római számokkal a közigazgatási kerület, például I., VI., IX, stb. is feljegyzetessék.

— Személyi hír. Serák Károlyt, az állatkert igazgatóját a király tegnap Bécsben az általános kihallgatáson fogadta.

— Carini hercegnő és a Maffia. Vaskos közeteket irtak már össze a Sziciliában grasszáló titokzatos szövetkezetéről: a „Maffiaról”, s bár ez a banda napról-napra borzasztó dolgokat visz véghez, az olasz kormány — ő tudja, hogy miért — mindeközéig semmi jelentékenyebb lépést sem tett ellene. Vagy egy héttel ezelőtti emlékeztünk meg arról, hogy Carini hercegnőt palermói palotájában Cannella nevű inspektora négy éven át fogva tartotta. A hercegnőnek végre sikerült egy levelet kicsempésznie ügyvédjéhez, aki azután a rendőrség segítségével kiszabadította rabságából. Hogy Cannella négy évig áltathatta a palermóiakat azzal, hogy a hercegnő külföldön tartózkodik, az is csak úgy volt lehetséges, hogy Cannellának a Maffia kezére járt. A hercegnőről a *Corriera del Izola* a következőket írja: A hercegnő férjétől elváltan élt. Az idős asszony magával és a világgal meg volt hasonolva. Oly természetű betegség kirozta, amely a modern elme- és idegyógyászokat élénken foglalkoztatja. Már több év óta a fiatal Cannellát bizta meg házának és birtokainak a kezelésével, s az idegbeteg asszony rövid idő alatt teljesen a fiatal ember uralma alá jutott. Börtönét is csak eltúrta volna valahogy Cannella kedvéért, de nagyon megijedt, amikor december 10-én kintzója azzal lépett be hozzá, hogy írja meg végrendeletét. Ebből azt következtette, hogy Cannella meg akarja őt gyilkolni. Meg is írta a végrendeletet s parancsára Cannellát tette meg általános örökösének. Titokban azonban egy fiatal leány segítségével hírt adott ügyvédjének, aki közbelépett s szétrombolta Cannella ravaszul szőtt terveit.

— A jegyzőjelöltek önkéntességi joga. A képviselőház mai ülése alatt a *torontálmegyei jegyzői szaktanfolyam* tanítói, dr. Dellimanich Lajos torontálmegyei alispán, mint a szaktanfolyam igazgatója vezetése mellett, tisztelegtek a belügyi-, honvédelemügyi- és vallás- és közoktatásügyi miniszterknél, hogy a jegyzői szaktanfolyam hallgatói számára az önkéntességi jog megoldását kérjék. A küldöttséget legelsőbb Perczel Dezső belügyminiszter fogadta, aki dr. Dellimanich Lajost, a szaktanfolyam igazgatóját biztosította arról, hogy a kérdést jóakaratu figyelmébe veszi és a törvény határain belül mindent megtesz, hogy a kérés mihamarabb teljesedésbe menjen. A belügyminiszter után báró Fejérváry Géza honvédelemügyi miniszter, majd Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter fogadta a küldöttséget. Mind a kettő jóakarataról biztosította a szaktanfolyam előadóit, akiknek különben Wlassics miniszter azt is megígérte, hogy kérésükre már az önkéntességi jog elnyerésére szükséges vizsgálatok tervbe vett reformjánál tekintettel lesz.

— Tolvajvilág. A rendőrség ma kilencz tolvajt fogott el. A legtöbbet loptak: Goldspitzer József szováthi születésű és Löwy Samu temesvári születésű gabonamunkások, akik a „budapesti első gabonamunkások egyesületének” voltak a pénzeszedői. A tagoktól fölött 22 krajczáros havi tagsági díjakat már hónapokon át rendszeresen el-

sikkasztották. Az elsikkasztott összeg 360 forint. Goldspitzer beismerte a bűnösségét, Löwy azonban tagad. — A harmadik tolvaj Kopp Mária budapesti születésű 39 éves asszony, aki Kozalik Ferencz fűszerest, akinek üzletében pénztárosnő volt, mintegy 300 forint erejéig meglopta. — Varga Mátás 19 éves napszamos azért került a rendőrséghez, mert lelopott Oblatt Rezső rőföskereskedő üzletének ajtajáról egy kiakasztott ruhát, de nyomban el is csípték. — Fazekas Ferencz 27 éves rovott multu napszamos 27-én éjjel betört Götz Vilmos király-utca 26. szám alatt lévő vendéglőjébe és több holmit, ami épen a keze ügyébe esett, ellopott. A tolvajok végzete utolérte Ujpesten, ahol elfogták. — Nagy Ferencz királyrévi születésű 21 éves, Kacsur Lajos és Viktor nyalkai születésű kocsisok, az éjjel feltörték Fazekas István vendéglősnak az Ó-hegy-utcában lévő pinczejét és kiloptak belőle két hordó bort. — Knausz Ferencz vasmezei születésű napszamos, azzal vonta magára a rendőrség figyelmét, hogy a napokban éjjelenként korcsmáról-korcsmára járva, több hordó sört kinált eladásra. A gyanakvó rendőrség fogva tartja Knauszt, aki nem tudja gazdáját adni a söröknek.

— Vége a barátságoknak. A pápa a szerzetesek számára új, megszigorított askéta rendszabályokat bocsátott ki. Barát füle ezt nem hallja örömmel. Ez volt az oka annak, hogy a szegedi ferenczrendi barátok kolostorából, mint levelezőnk értesít, őt szerzetes növendék lépett ki. Nem akarták magukat az új szabályoknak alávetni. Ha már koplalni kell, inkább teszik azt minden rend és szabály nélkül.

— Megszökött építőmester. Brünnből táviratozák: Aolegk építőmester Friedeczből 100.000 forint passziva hátrahagyásával megszökött. Ő is a lipitai turó sorsára jutott: körözik.

— Bukdácsozó orfeum. A hajós-utcai Herzmán-féle orfeum felett mint a M.—g. írja, az enyészett szellője fujdogál. A meglehetősen harmadrangu varieté gazdája már három héttel ezelőtt Londonba utazott, állítólag azért, hogy a zilált pénzügyeit angol támogatással helyrehozza. Fáradozása, úgy látszik, eredménytelen maradt, mert mint családjának táviratozta, áthajókázott Amerika szabad földjére. A Herzmán-orfeumot különben már régóta nem Herzmán, hanem a hitelezők tekintélyes gárdája kormányozza. Azon fáradoznak immár, hogy az orfeum megfenekelett szekerét, a kátyuból kikalauzolja. A legjobban sirnak a váratlan fordulat fölött a Herzmán-féle kávéház alkalmazottjai, a kiknek 20.000 forint kaucziója siránkozik az Amerikában szórakozó gazda zsebében.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Kitüntetett festők. A téli kiállítás pályadíjai közül a 300 forintos Ráth-féle díj és a szintén 300 forintos gróf Esterházy-féle vízfestészeti díj sorsa felett tegnap döntött a jury. Az elsőt *Mendlik* Oszkár: „Tengerparti temető” című olajfestményének, a másodikat pedig *Tölgyessy* Arthur: „Őszi hangulat” című vízfestményének ítéltek oda egyhangulag. A gróf Károlyi-díj tárgyában a jövő héten határoznak.

* Hírek a Vígyszínházról. *Lánczy* Ilka, aki pár napig gyöngékedett, újra átvette a *Szöke Katalin* című látványos drámának a czimszerepét. Voss színműve, amely állandóan nagy vonzóerőt gyakorol a közönségre, egész héten műsoron van. *Labiche* bohózatából, a *Champbeadet állomásból*, megkezdtek a szinpadai próbákat. Ezzel a darabbal párhuzamosan Kazaliczky Antalnak a *A harang* című színművére készülnek, amely az első eredeti ujdonsága lesz e szezonban a színháznak.

* A képzőművészeti tanács reformálása. Az országos képzőművészeti tanácsot Wlassics Gyula kultuszminiszter új alapon kívánja szervezni. A tanács tagjai közül néhányan már javaslatot is készítettek az intézmény reformjára vonatkozólag. A miniszter e javaslatok nyomán fogja az új szervezetet megállapítani és a tanács új tagjait kinevezni.

* Plágium? *Bleibtren* Károly a berlini „Börsen-Courier”-ben plágium vádját emeli *Bahr* Herman, a kitűnő író ellen. Bahrnak épen most adtak

elő — és fűtyölték ki — a bécsi Volkstheaterben egy „Josefin” című darabját, amely Beauharnais Josefőről szól. Bleibtren azt mondja, hogy az ő „Végzet” című drámája szolgált Bahrnak mintául. Ő dolgozta fel először Bonaparte-re és nejeére vonatkozólag az adatokat, amelyek addig ismeretlenek voltak és a Bahr művébe ennél fogva csak az ő közvetítésével kerülhettek. A Bonaparte-Barras-Josefin-féle hármass viszony sem történelmi jellegű, hanem az ő költői képzelmenek alkotása, Bahr tehát csak tőle merithette. — Bahr most nyilatkozik és Bleibtren vádját egyszerűen neveltségesnek mondja. Hivatkozik arra, hogy egy kritikus épen azt írta darabjának hősről, hogy ez a Bonaparte voltaképp maga Bahr. Önmagát pedig aligha plagizálta Bleibtrentől.

* A zenepiaczról. *Lorenz* Györgytől, a Károly román király nevét viselő gyalogezred karmesterétől, Eliz-keringő jelent meg. A csinos táncdarab a szerzőnek tizenkilencedik műve, ára 1 forint.

* Interpelláció egy szindarab miatt. Az alsó-ausztria tartománygyűlésben Tixhofer képviselőnek elég naiv ötlete támadt. Interpellált amiatt, hogy a bécsi Volkstheaterben előadták *Burghardtnak*, a Burgszínház igazgatójának, a „*Polgármester-választás*” című darabját. E darabban a szerző szatirikus módon nyilatkozik a vidéki igazságszolgáltatásról, a bírói eljárás slendriánjáról és ügyefogyottságáról. Tixhofer ur szerint ez sérti az egész osztrák bírói kar reputációját. Gróf *Kielmansegg* helytartó még nem felelt az interpellációra. Érdekes ez alkalomból visszaemlékezni arra, hogy Brocziner és Ganghofer *Valéni nász* című szindarabja — amelyet csak nemrég mutatott be a *Vígyszínház* is — szintén adott alkalmat egy interpellációra. Mikor a bukaresti kamarában szólaltak föl az ellen, hogy a darabban egy román államügyész érzelmi vágyaktól hajtván, visszaélt hivatalos hatalmával, Lahovary akkori miniszter azt felelte, hogy a költőnek jogában áll bármely hivatalos személyt olyan színben föltüntetni, amilyenben látja.

FŐVÁROS.

(A tisztújítás.) Ez lett volna a mai közgyűlés főtárgya, de a provizorium kérdése, amelyet más helyen említettünk fel, teljesen háttérbe szorította. Délután 3 órakor kezdődött meg a szavazás az új város-háza elsőemeleti tanácsstermben s nyolczra járt az idő, mikor a szavazás eredményét a közgyűlési teremben bemutatták a főpolgármesternek. Leszavazott összesen 341 bizottsági tag.

Megválasztották arvaszéki elnöknek dr. Sipőcz Lászlót 340, helyettesének Pözel Istvánt 338, tanácsosoknak: Kun Gyulát 336, Vostis Károlyt 338, Kullmann Lajost 338, dr. Vaszilievits Jánost 341, Lung Györgyöt 339, Horváth Jánost 294, Viola Imrét 280, Szabó Károlyt 337, Faller Ferenczet 337 és Hermann Bélát 329, főügyésznek Toldy Józsefet 335, középítési igazgatónak Heuffel Adolfot 255, tiszti orvosnak dr. Schermann Adolfot 334, főszámvevőnek Lampl Hugót 340 szavazattal. A *közigazgatási* bizottság tagjai lettek: Gerlóczy Károly, dr. Rácz Károly, Gelléri-Szabó János, Tenczer Pál és dr. Wagner Géza. A *bíráli választmány* tagjai: Kléh István, Nyíry Lajos, Horváth Nándor, Steiger Gyula és Szász László. Az *igazoló választmány* tagjai: Heinrich Kálmán, Hűvös József, Morzsányi Károly, Rácz Károly, Schweiger Márton, Végh János, Thuróczy Adolf és Szadovszky József. Végül a főpolgármester, törvényadta jogaiival, az igazoló-választmány kilencedik tagjává s egyúttal elnökévé *Mérő* Jánost nevezte ki.

A megválasztottakat küldöttség hívta meg a közgyűlési terembe, ahol letették a hivatalos esküt. (A kőbányai templom költségei.) A főváros közgyűlése, a kőbányai templom belső berendezésére százegyezer forintot szavazott meg. Ezt a határozatot a belügyminiszter ma érkezett leiratában helybenhagyta.

(Hamisított élelmiszerek.) A IV-ik kerületi előjáróság élelmiszer-vizsgálatot tartott a belváros sütő- és hentes üzleteiben. Három sütő-üzletben oly rossz kenyeret talált a bizottság, melyek az egészségügyi követelményeknek egyáltalában nem feleltek

meg. A romlott lisztből készült kenyeret lefoglalták és a lelkiismeretlen sütők megbüntetésére végezték az eljárást megindította az előjáróság. Több hentesüzlethez oly kolbászkat talált a bizottság, melynek töltelékében nagymennyiségű és selejtes minőségű liszt van elkeverve. A vizsgálatot úgy az elárusítók, mint a beszerzési forrás ellen szigorúan megindították. Legközelebb a vegyeskereskedésekben tart az előjáróság hasonló vizsgálatot, amit jónak lát előre bejelenteni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Egy képviselő-választás epilógusa. A királyi kuria tizenöt rendbeli vesztegetés vétsége miatt helyezte vád alá *Jamriska* Lajos péczeli községi jegyzőt. *Tankó* János tanár jelentette föl, azzal vádolva őt, hogy tizenöt vádlottnak fejenként tíz forintot adott, hogy *Wolfner* Tivadar szabadelvű párti jelöltre szavazzanak. A bevádolt községi jegyző a vizsgálóbíró előtt azzal védekezett, hogy ő csak napidíjat adott a választóknak és nem vesztegetett. A törvényszék és a királyi tábla el is fogadta ezt a védekezést és megszüntette az eljárást, a királyi kuria azonban vád alá helyező határozatot hozott és a pestvidéki királyi törvényszéket a végtárgyalás megtartására utasította.

Ma tartották meg ebben az ügyben a végtárgyalást. A vádlottat dr. *Darvai* Fülöp védte. Számos tanut hallgattak ki, akik mindazt igazolták, hogy *Jamriska* Lajos a választóknak fuvar, élelmezés és napidíj fejében adott tíz-tíz forintot. A vesztegetést egyik tanu sem igazolta. A végtárgyalást holnap folytatják.

— Csalárd bukás. *Urge* Károly és vádlottársai bűnperében ma folytatták a végtárgyalást. A tanuk kihallgatása közben *Soós* Kálmán elnöklő bíró megvonta a szót az egyik védőtől.

Falassy Árpád védő ugyanis azt kérdezte a tömeggondnoktól, hogy *Urge* Antal, a vagyonbukott fiúve önként adta-e ki az elrejtett árukat, amire *Tolnai* Lipót ügyvéd azzal felelt, hogy *Urge* Antal eleinte megtagadta az áruk kiadását.

A védő: No ha így beszél a tömeggondnok ur, akkor én gondolok valamit.

A tömeggondnok: Ugyan mit?

A védő: Ön beperelte *Ürgét*, pedig hát nem volt oka rá.

Az elnök: Ne tessék az ügyvéd urat gyanusítani!

A védő: Csodálom...

Az elnök: Ne esodálkozzék. Mint ügyvédnek tudnia kellene, hogy így mindenféleképpen összedarálnia és másokat gyanusítani nem szabad.

A védő: Visszautasítom ezt a leczkéztetést. Én nem szoktam „darálni”.

Az elnök: (ingerülten.) Megvonom öntől a szót!

A védő: Jól van. Én majd jogorvoslattal élek. Minthogy pedig az elnök ur megakadályozott a védelem gyakorlásában, eltávozom.

És a védő el is távozott, előbb azonban felkérte dr. *Ódófi* védőtársát, hogy helyettesítse.

Érdekes volt *Schwarz* Fülöp tanu kihallgatása. Őt bizta meg *Urge* Károly, hogy próbálja egyezségre bírni hitelezőit, *Schwarz* Fülöp aztán körlevelet küldött azét a hitelezőknek.

Soós elnök: Ön a körlevélben megsértette az egész ügyvédi kart. Azt írta róluk, hogy ők csinálják a csődöket.

Tanu: Azt írtam?

Az elnök: Aztán a *Schopper* J. G. céget is gyanusította. Tudja-e, hogy ez helytelen eljárás! Disznóság!

A tanu: (*Ürgére mutat*) De mikor ez a szerencsétlen ember a *Schopper* cég áldozata.

Elnök: Ha így folytatja gyanusításait, lecsukatom.

A tanu: de kérem, nem mondtam én semmi rosszat! Mindnyájan tudjuk, hogy ha egy bíró szívességet akar tenni egy ügyvédnek, hát ad neki egy csődöt.

Az elnök: Na, ez már mégis sok! Látom, hogy szigorubb rendszabályokhoz kell nyulnom.

De nem nyult szigorubb rendszabályokhoz. Egyszerűen haza küldte a tanut, aki rágalmazásért és becsületsértésért már többször büntetve volt.

A bizonyító eljárás befejeztével a törvényszék *Urge* Károlyt egy évi börtönre, *Knobloch* Józsefet két hónapi, *Urge* Antalt pedig két heti fogságra ítélte.

Urge Károlyt az ítélet kihirdetése után szabadlábra helyezték.

— A lejtőn. Csalás és közokirathamítás miatt vonta ma felelősségre a törvényszék *Istvánffy* Árpád belügyminiszteri főszámtisztet. Azzal vádolták, hogy egy telekkönyvi kivonatot meghamisított és azzal *Inernek* Ágostinótól 300 forintot csalt ki. *Istvánffy* még a közelmúltban is ismert alakja volt a budai társaságnak. Ott volt minden elite-bálon és nagyobb mulatságon, keresett párbajsegéd volt és jeles vívó híreben állott. Főnyűző életet folytatott, amíg nyakára nem hágtott örökségének s mikor kifogyott a pénzből, a bűn útjára lépett, hogy költséges életmódját folytathassa. A törvényszék, dr. *Böhm* Albert alügyész indítványára, *Istvánffy* ma harmadfél esztendei börtönre ítélte. Az elítelt főlebbezett.

A berlini gyilkosság.

— Gönczi Józsefné letartóztatása Buda-Eörsön.

A német fővárosban néhány hónappal ezelőtt nagy szenzációt keltett egy rablógyilkosság, amelyet fényes nappal Berlin legélénkebb utcáján követtek el. Az áldozat egy *Schulze* Mária nevű vagyonosabb özvegy asszony volt s az előnyomozat folyamán megállapították, hogy a gyilkosságot egy, a helyi viszonyokkal ismerős egyén követhette el, aki a meggyilkolt anyagi viszonyait és életmódját is jól ismerte. A berlini rendőrség gyanuja tüstént egy *Gönczi* József nevű mesteremberre és nejeire irányult, akik a meggyilkolttal egy házban laktak s vele sürribben érintkeztek. Megerősítette a rendőrség gyanuját, hogy a *Gönczi*-házaspár a gyilkosság után eltűnt Berlinből, s a legerélyesebb nyomozás ellenére sem tudtak nyomukra jutni. Elrendelték tehát országosan való köröztesüket, 1000 forint jutalmat ígérve a gyilkossággal gyanúsítottak kézrekerítőjének.

A nyomozást hónapokon át sikertelenül folytatták, míg végre tegnapelőtt fővárosunk közvetlen közelében a czirkáló csendőrök letartóztattak egy asszonyt, a kire a berlini rendőrség köröző levelében foglalt személyleírás teljesen ráillik.

A rendőrök jelentése szerint ugyanis e hó 27-én Buda-Eörsön egy gyanus külsejű, rongyokba bujt asszonyt igazolásra hívtak fel. Az asszony zavartan válaszolt a hozzá intézett kérdésekre, mire a község házára kísérték, ahol az egyik csendőrnek feltűnt, hogy az elfogott asszony nyakán épen olyan diónagyságu kinöves van, aminőt a *Göncziné* ellen kibocsátott köröző levél mint különös ismertető jelt említett fel. Előkeresték a köröző levelet s a személyleírás teljesen ráillet az elfogott asszonyra, miért is átszállították a pestvidéki királyi ügyészség fogságába.

Geguss Gusztáv királyi ügyész azt az indítványt terjesztette a törvényszék elé, hogy az elfogatóról értesítsék a berlini rendőrséget, egyuttal utasítsák a vizsgálóbíró, hogy az elfogott asszony kiletét állapítsa meg.

Bucz Lajos bíró bizták meg a vizsgálat vezetésével, aki tüstént hozzáfogott a letartóztatott némben kihallgatásához. De hát nem sokra ment vele.

Az asszony németül beszél, bajor dialektussal, a vizsgálóbíró kérdéseit megérteni nem tudja, vagy nem akarja. Amikor nevét kérdezik, azzal felel, hogy *Czili*-nek hívják, majd *Moliseri* Máriának mondja magát. Állítólag svájci születésű és férjével jött Budapestre, aki azonban elhagyta őt, s elhagyatva, az éhségtől gyötörve, ballagott faluról-falura. Ha jólelkű emberek meg nem könyörülnek rajta, éhen halt volna.

A vizsgálóbíró megfigyeltette a törvényszéki orvosokkal, akik azon a véleményen vannak, hogy az elfogott asszony szimulálja a hülyeséget.

A köröző levél szerint a *Gönczi*-házaspár magyar származású s körülbelül 8—10 évvel ezelőtt hagytak el Budapestet.

Bucz Lajos bíró megállapította a vizsgálat folyamán, hogy *Gönczi* József 1889-ben kelt egybe *Sattler* Annával s a házaspárt *Kir-*

ner plébános adta össze. Kihallgatta tehát az apátplébánost, aki azonban nem ismert rá az asszonyra. Ma délelőtt lefényképeztették az asszonyt és arczképét elküldték a berlini rendőrségnek.

A gyilkossággal gyanúsított asszony védőjül a törvényszék, hivatalból, dr. *Kovács* Ernő fővárosi ügyvédet rendelte ki. Valószínű, hogy a berlini törvényszék a vizsgálóbíró értesítése alapján az állítólagos *Gönczi* Józsefné kiadatását fogja kérni.

SPORT.

— Holnap a következő német klasszikus versenyekre zárulnak a nevezések: *Berlini nagy díj Renard-verseny*, *Hamburgi nagy díj* (1800) *Hamburgi kriterium*, *Nagy Hanza-díj* (1998). Ugy halljuk, hogy a magyar istállótulajdonosok közül többen neveztek e futamokra.

— Az osztrák derbyre ujjában *Lulu*-t fogadták nagyobb összegekkel a bookmakernél. *Lulu* állítólag sokat javult az őszi meeting óta. A favorit helyét azonban még mindig *Mindig* foglalja el a 5:1 odds-al kínálják a könyvfogadók.

— Versenypálya Karlsruában. A karlsruai löversenypálya munkálatai javában folynak s legközelebb befejeződnek. A versenypálya a jövő év folyamán teljesen elkészül s megnyitása 1899-ben fog történni. A telivér-versenyeket a cseh versenyegylet fogja rendezni, míg az ügétő-versenyekre külön egylete alakul, mely alapszabályait a helytartósághoz benyújtotta. Az egyletben a bécsi és badeni versenykörök is résztvesznek.

NYILTTÉR.

Karácsonyi ajándék.

Valódi perzsa s smyrna

— SZÖNYEGEK. —

Szőnyegraktár: *Andrássy-út 7. sz.* (az udvarban) Kitérő áruk. Nagy választék. Szellő árak.

ROYAL nagyszálló BUDAPESTEN.

Kugler-féle raktár a bodogában, naponta friss nagy választék eredeti bombonérokban. Legfinomabb cognacok kicsinyben, nagyban árak mellett eladhatók. Színházi előadások után friss ételk. naponta hangverseny. *Schmitt* Károly igazgató.

A legkelemesebb szórakozás az ide!

Sylvester-estély

a fővárosi vigadóban,

hol ez alkalomból az összes termék fenyves-erdő részletekre változtattak.

Valódi francia pezsgő és fánk kiosztás.

Három zenekar, Két énekes csoport

és sok tréfas jelenet fogja a közönséget szórakoztatni.

Belépti jegy előre váltva 80 kr. Este a pénztárnál 1 forint.

Aki tíz jegyet egyszerre vesz, az egy nagy üveg pezsgőt kap jutalmaképpen.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 29. Az osztrák-magyar bank főtanácsának mai ülésén jóváhagyták a mindkét kormányval megállapított bankprovizóriumot. Az ülésen a vezértitkár, a valuta mozgalmakról tett jelentésében hangsúlyozza, hogy e bankkimutatás december végén, daczára annak, hogy a hitel nagy mértékben lett az ultimó alkalmából igénybe véve, mégis 10 millió forint adómentes bankjegy-tartalékot fog feltüntetni.

Bécs, december 29. Miután az új osztrák kormányval nem folytatták a tárgyalásokat a magyar értékpapiroknál az osztrák járadékadó alóli mentesítése iránt és az új adó már 1898. január 1-én életbe lép, a magyar papírok nem lesznek kivételes helyzetben és úgy mint az osztrák értékpapírok alá lesznek vetve a járadékadónak.

Berlin, decz. 29. A mai tőzsde irányzata szilárd volt. Osztrák hitelrészvény 221.12, Disconto társaság 200.62, Darmstadti bank 158.25, Deutsche bank 209.50, Drezdai bank 163, Handelsgesellschaft 176, Nationalbank 152.75, Osztrák-magyar államvasut 143.25, Déli vasut 33.60, Varsó-Bécsi vasut 262.25, Gotthard vasut 150.25, Svájci északkeleti vasut 105.90, Svájci központi vasut 140.37, Olasz déli vasut 136.12, Olasz középtengeri vasut 99.25, Olasz járadék 94.50, Török sorsjegyek 112.75, Mexikói kölcsön 97.10, Laurakohó 174.25, Dortmundi 98.75, Bochumi 205.90, Gelsenkircheni 189.12, Harpeni 195.50, Hibernia 209.25, Észak-német Lloyd 110.75, Magán kamatláb 4¹/₁₀%, Ultimo pénz 6¹/₂%.

Páris, decz. 29. Az irányzat lanyha volt, 3¹/₂%-os francia járadék 103.02, 3¹/₂%-os törlesztéses járadék 102.45, 3¹/₂%-os járadék 106.82, Francia bank 36.00, Credit Foncier 654.—, Szeuici csatorna részvény 33.30, Egyiptomi kölcsön 527.—, Spanyol külföldi kölcsön 61¹/₃₂, Magyar aranyjáradék 104, Olasz járadék 95.90, Orosz kölcsön 102.48, Portugál kölcsön 20¹/₈, Ottomán bank 557.50, Osztr. Länderbank 472.—, Osztrák magyar államvasut 726.—, Déli vasut 181.—, Rio Tinto 626.50.

Frankfurt, nov. 29. (Esti tőzsde.) Osztr. hitelrészvény 298.—, déli vasut 68¹/₄, osztr.-magyar államvasut 284.—. Az irányzat szilárd.

	New-York, december 29. (C. T. B.)	
	decz. 29. cents	decz. 28. cents
Buza decemberre	101	101 ³ / ₄
" januárra	98 ¹ / ₂	99 ³ / ₈
" májusra	93 ⁷ / ₈	95 ¹ / ₄
Tengeri májusra	34 ⁷ / ₈	35 ¹ / ₈
Chicago, december 29. (C. T. B.)		
	decz. 29. cents	decz. 28. cents
Buza májusra	92 ³ / ₄	94 ¹ / ₄
Tengeri májusra	29 ³ / ₄	30 ¹ / ₈

Ipar és kereskedelem.

A cukorpiacról. Az utóbbi napokban a cukorárak tetemesen emelkedtek. Mindenekelőtt a nyers cukor ára emelkedett az utóbbi hetekben 1 és fél forinttal 13'40, frtíg még pedig fokozatosan, annak a jelölül, hogy a mozgalom egészséges. A cukorfogyasztás növekedésben van, ellenben az idei kampany termelése nem lesz akkora, mint tavaly.

Fizetés megszüntetés. Guttman Ignác budapesti rövidáru nagykereskedő cég ma megszüntette fizetéseit. A passzívok mintegy 250.000 forintot tesznek ki, az aktívumok ezidőszent még meg nem állapíthatók. A cég tizenkilenc év óta áll fenn a piacon.

"Stótok" Balatonfürdő-részvénytársaság. E társaság tegnap tartotta évi rendes közgyűlését belvári Burchard Konrad elnöke alatt. Az elmulatott üzletév 6249 forint 84 krajczár nyereséget mutat, amelyet az előző évi 12.955 forint 77 krajczár veszteség csökkentésére fordítanak, úgy, hogy a fenmaradó 6705 forint 93 krajczárt új számlára vizslik át. A felmentvény megadása után megválasztották az igazgatóságot.

Budapesti sertés-konzumvásár, decz. 29. A ferencvárosi konzumvásárra decz. 28-án érkezett 1084 drb. Készlet decz. 27-éről 376 drb.; összes felhajtás 1460 drb. Elszállított 1142 drb.; maradt készletben 318 drb. Napi árak: 120—180 kgr. 48—50 kr., 220—280 kilós 48—50 kr., 320—380 kilós 47—48 kr., öreg nehéz 47—48 kr. A vásár élénk volt.

Kőbányai sertéspiac, decz. 29. Magyar elsőrendű: Fialtal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 51—52 krajczár. Közép (páronként 251—320 kgrig terjedő sulyban) 51—52 kr. Könnyű (páronk. 250 kgrig terjedő sulyban) 52—52¹/₂ kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgr. felüli sulyban) 50—51 krajczár, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) 49—50 krajczár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 47—48 krajczár. Sertéslétszám: decz. 27. napján volt készlet 19.053 drb., decz. 28-án felhajtott 1200 drb., decz. 28-án elszállított 527 drb., decz. 29-én maradt készletben 19.716 darab. A hízott sertés üzlet-irányzata csendes.

Közlekedés.

A magyar-bosnyák tarifák és Fiume. A magyar és a bosznia-hercegovinai vasutak kölcsönös forgalmában életbe léptetett, jelentékenyen mérsékelt, közvetlen tarifák előreláthatólag befolyással lesznek a Fiumén át irányuló forgalomra, mert az okkupált tartományokkal

való magyar forgalom jelentékeny részét ez idő szerint Fiume közvetíti. Kivált áll ez a *Hercegovinával* való áruforgalomról, ahonnet és ahová eddig sokkal olcsóbban jutottak el az áruk Fiumén és Metkovicson át, tehát tengeri uton, mint közvetlen vasuti szállítással. Az új közvetlen díjtételek éppen a Hercegovinával való forgalomban mérsékeltettek a legnagyobb mértékben, s épp ez az, ami a *fiumei kereskedelmi és iparkamarát* az új díjszabás elleni állásfoglalásra indította. Mint lapunknak Fiuméből jelentik, tegnap esti ülésén foglalkozott a kamara a fontos ügygyel. A titkár jelentésében kiemelte azokat a veszélyeket, amelyek az új állapotból a fiumei forgalomra, de kivált a tengeri hajózásra háramlanak. Javasolja, forduljon a kamara az államvasutak igazgatóságához, hogy a vizsás állapot megszüntetessék. *Sirola* kamarai tag javasolja, hogy a beadványt ne az államvasutakhoz, hanem a kereskedelmi miniszterhez intézzék; *Walluschnig* pedig azt követelte, hogy ne a versenytarifák felemelését, de a Fiumén át való szállítási díjak leszállítását követeljék. A kamara mind a két módosítást elfogadta. Más kérdés, eleget fog-e tehetni a kormány a fiumei kérelemnek. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a kérdéses díjmérséklések főként arra szolgálnak, hogy az osztrákok többé-kevésbé nyílt tarifális intézkedéseit, amelyek az okkupált tartományokkal való kereskedelmi forgalomnak a *metkovicstriest* utrányra való terelésében állanak, ellensúlyozzák. Itt tehát részünkről nem tisztán forgalmi intézkedésről, hanem első sorban *kereskedelmünknek az osztrák versenyyel szemben való támogatásáról* van szó; s minthogy a magyar-horvát gőzhajózási társaság, amely a dalmát parttal és az okkupált tartományokkal való tengeri forgalmunkat közvetíti, kartellviszonyban áll az osztrák hajótársaságokkal s így aligha lett volna lehetséges az osztrák verseny ellensúlyozása Fiumén át, kormányunk legelőszertiben cselekedett, hogy a közvetlen vasuti tarifákat mérsékelték.

A m. kir. államvasutak tarifa-bizottsága tegnap délután tartott ülésében tárgyalta a m. kir. államvasutakon és a kamathiztosítást élvező magánvasutakon, valamint az ezek üzemében álló helyierdektű vasutakon az 1898. évre engedélyezendő tarifa-kedvezményeket. Az ülésen, melyen kezdetben *Dániel Ernő* báró kereskedelmi miniszter, majd *Vörös László* államtitkár elnökölt, jelen voltak dr. *Wekerle Sándor*, *Hieronymi Károly* és *Lukács Béla* v. b. t. tanácsosok, báró *Vécsey József* főrendiházi tag, gróf *Teleki Sándor*, dr. *Heltai Ferencz* és *Weisz Berthold* orsz. képviselők, *Deutsch Sándor*, *Neumann Frigyes*, *Schweiger Márton*, *Fenyvessy Adolf*, *Elek Pál* tarifa-bizottsági tagok, *Ráth Károly* kir. tanácsos, kereskedelmi muzeumi igazgató, *Dail Jenő* kamarai titkár és még számos a tarifa-bizottság tagjai közül. A tarifa-bizottság *Kilényi* min. tanácsos és *Hendel* főfelügyelő, királyi tanácsos előadása alapján behatóan tárgyalta az engedélyezendő kedvezményeket és azokat csekély változtatásokkal a miniszteriumnak jóváhagyásra ajánlotta.

Pénzügy.

Budapesti bankkegyesület. Ezen intézet a lefolyt évben is, főfigyelmét a folyó üzlet fejlesztésére fordította, de az elért eredmények, mint a többi intézetnél, egyrészt a keleti politikai zavarok, másrészt a rossz termés és a helypolitikai viszonyok által csorbítottak. Különösen a kamatláb alakulása egész éven át oly kedvezőtlen volt, hogy ezen bevételi tételnek okvetlen csökkennie kellett. A többi helybeli intézet társaságában résztvevő a bank 4¹/₂%-os fővárosi kölcsön kibocsátásában, valamint a 3¹/₂%-os beruházási kölcsön átvételében. Különös figyelmet fordított a helyi érdekű vasutak finanszírozására, résztvevő a szeged-karlovai és a fertővidéki vasut létesítésénél. Az ezen utóbbi üzletből folyólag, kibocsátott, körülbelül 7.000.000 marka győr-sopron-ebenfurti 3 százalékos arany-elsőbbbségi kötvény már eladatott egy német vezetés alatt álló konzorciumnak. A tényleges piacra hozatal, melyben az intézet szintén részes, az 1898. év elejének tartatott fenn. A jövő évről biztosított továbbá a 80 kilométer hosszú készítő-hollód-kötegyáni helyierdektű vasut finanszírozása, valamint annak fuziója, három szomszédos vasutal, miáltal egy díjszabásilag erős és fejlődésképes, több mint 300 kilométer hosszúságú hálózat fog létesülni. Ezenfelül több régebben előkészített ily finanszírozási szerződés áll végleges megkötés előtt. A berlini Montanindustrie-Aktien-Gesellschafttal egyetemben megállapított a „Dél-magyarországi kőszénbánya-társaság”, mely társaság telepei kitűnő minőségű, majdnem 7000 kalo-

riás Liaó-kőszén termelnek. A feltárási és berendezési munkálatok annyira haladnak, hogy ezen a legszebb reményekre jogosító társaság már a jövő év folyamán tekintélyes mennyiségekkel fog a kőszénpiacon megjelenni. Az Északmagyarországi kőszénbánya és iparvállalat tokodi bányáiban, melyek finanszírozásában a bank is részes, igen kedvezően folyik a munka, ugyannyira, hogy a termelés már a legközelebbi időben meg fog kezdődni. Amint a fentebbiekből kitűnik, a bankkegyesület, dacára a kedvezőtlen viszonyoknak, igen sokoldalú és eredményes tevékenységet fejtett ki. Az osztrák, tekintettel a folyó üzlet jóvedelménél mutakozó csökkenésre, ma még pontosan fel nem becsülhető, de hozzávetőleg valószínűleg el fogja érni a tavalyit.

BUDAPESTI GABONATŐZSDE.

Budapest, decz. 29.

Már hetek óta mondogatják, hogy ujév után okvetlenül fellendül az üzlet és nem csodálnók, ha maga ez a következetes híresztelés, amelylyel az érdekeltek mintegy öntudatlanul szuggeráltak egymásnak szilárd véleményt az évforduló után következő időszakra, ha — mondják — minden oldalról, bár különös okadatulás nélkül akceptált nézet tényleg tartósabb szilárdulásnak volna szülője. Ma legalább azt a benyomást tette a malmok viselkedése, mintha törekednének ez urbi et orbi hirdett és elkerülhetetlennek elfogadott áremelkedést megelőzni, mert mással nem tudjuk megmagyarázni leplezetlenül tanusított mohó vételkedvüket, amelyet legalább az aránylag dus kínálat semmiképp sem indokolt. Temérdek raktárarut bocsátottak ugyanis ma áruba, azonban lisztgyáraink, amelyek már elkészültek a letárolással, készséggel engedélyeztek *tíz krajczárnál magasabb árakat* e tételért, amelyeket ugyis csak a jövő héten fognak átvenni. A határidőpiacon is, úgy látszott, mintha a spekuláció nem akarná készületlenül bevárni a januári mozgalmat. Itt különben nem annyira véleményvásárlások okozták az árjavulást, mint a kontremine leszerelése. A biancoeladók, főleg a közeli határidőktől félnek és nyilvánvaló abbéli igyekezetük, hogy szállítási kötelezettségeiket későbbi terminusra halaszszák. E törekvés következménye aztán az, hogy a májusli buza — amint néhány nap előtt említettük — körülbelül 20 krajczárral olcsóbb a tavaszinál. Ma ugyanezt a jelenséget észleltük a tengerinél. E határidők hosszabbításánál nincsen ugyan deport, de a report májustól júliusra szokatlanul csekély (10—11 kr.). Más években a vevő 20—25 krt fizetett az eladónak azért, hogy ez a szállítást két hónappal később eszközölje. Ha a szállító megelégszik ma e díjtétel felével, azaz kevesebbel mint a mennyibe a tárolás, kamat és költség belekerül, ez amellet bizonyít, hogy a kontremine szilárdan meg van győződve arról, hogy minél előbbre haladunk az időben, az árak annál bizonyosabban fognak lecsorogni az egész vonalon. Megemlítjük még, hogy meglehetősen feltűnést keltett a gabona-csarnokban az „Országos Hirlap” mai hire, az agrár-vámok kilátásban levő fokozásáról és élénk eszmecsere tárgyát képezte e dolog, jóllehet csak a távoli jövő zenéjéről van szó. Az amerikai piacokról ma csekély emelkedésről tudósítottak. Jelentették továbbá Newyorkból, hogy a Bradstreets becslése szerint a látható buza-készletek, szemben a multheti 51.448.000 bushellel 52.738.000 bushelt tesznek, vagyis 1.290.000 bushellel gyarapodtak. E számok nagyban eltérnek a ma közzétett hivatalos kimutatástól, nem annyira ami a készlet növekedését illeti, mint a mennyiségek tekintetében. Ez onnan van, mivel a Bradstreets nemcsak az elevatorok raktárállományát veszi basisul. Ugyan e forrás szerint, a tengeri készletek 40.000 bushellel apadtak. A délután beérkezett sürgönyök szilárd irányt jeleztek Párisból, Berlinből és Londonból. Számszerinti javulást azonban csak Liverpoolban észleltek, ahol ez redvinter ¹/₄ pennyvel emelkedett.

Buza.

Készára üzlet buzában. Szokatlanul élénk forgalom volt javult árak mellett. A legmagasabb napi jegyzés 13 frt 20 kr. volt 78 kros fehérmegyei buzáért. Egy tétel román búzát is adtak el. A helybeli raktárak rohamosan kiürülnek, mert a mai eladások nagyobb része a helybeli állományból került ki.

Előfordult eladások búzában.

Mennyiség mázsában	ó vagy új	származás	Minőség mázsában	átadási hely	ár, netto 100 kilo- gramm kint	Készp. vagy 8 óra
800	uj	tiszavidéki	76 ^a	Budapest	12.90	8h.
100	"	"	75	"	12.40	9h.
100	"	"	74	"	"	9h.
400	"	pestvidéki	76	"	13.—	9h.
100	"	"	72 ^a	"	12.—	9h.
100	"	felső-tiszavidéki	78	"	13.20	9h.
400	"	raktári	76 ^a	"	13.10	9h.
200	"	"	73 ^a	dohos	11.25	9h.
200	"	"	72	"	11.—	9h.
600	"	"	77	"	12.90	9h.
500	"	"	76 ^a	"	12.50	9h.
1000	"	"	75 ^a	"	12.52 ^{1/2}	9h.
1000	"	"	74 ^a	"	12.62 ^{1/2}	9h.
1000	"	"	74 ^b	"	12.55	9h.
1000	"	"	74 ^c	"	12.55	9h.
3700	"	"	74	vegylékes	11.55	9h.
1800	"	"	76	"	12.85	9h.
2500	"	"	77	"	12.20	9h.
500	"	román	69 ^a	transito	9.—	9h.

Hivatalos jegyzések búzában.

F A J	Minőség súly hektol.	100 kilogr. készp. ára frttól frtig	Minőség súly hektol.	100 kilogr. készp. ára frttól frtig
Tiszavidéki uj	74	12.45	75	12.65
" " " " " " " "	76	12.75	77	12.90
" " " " " " " "	78	13.05	79	13.20
" " " " " " " "	80	13.30	"	"
Pestvidéki uj	74	12.40	75	12.60
" " " " " " " "	76	12.70	77	12.95
" " " " " " " "	78	13.—	79	13.20
" " " " " " " "	80	13.25	"	"
Fővármegyei uj	74	12.50	75	12.70
" " " " " " " "	76	12.80	77	13.05
" " " " " " " "	78	13.10	79	13.20
" " " " " " " "	80	13.30	"	"

Határidőüzlet búzában. Szilárd irány mellett élénk forgalom volt.

Előfordult határidőkötések búzában.

Határidő	Dél- és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
márczius	12.03	12.04-05-07-09 10.08-05	12.04	12.06	12.07-08. 07.06	12.07
szept.	9.84	9.33-32	9.31	9.31	9.32	9.33

Hivatalos határidőjegyzések búzában.

Határidő	Déli tőzsde zárata		Leszámló árfolyamok	
	decz. 29.	decz. 28.	decz. 29.	decz. 28.
márcz.	12.04	12.06	11.97	11.99
szept.	9.80	9.32	9.27	9.29

Rozs.

Készárüzlet rozszban: Szilárdan fentartott árak mellett vásárolt a helybeli fogyasztás.

Előfordult eladások rozszban.

Mennyiség mázsában	ó vagy új	származás	minőség megj.	átadási hely	ár, netto 100 Kgr- kint	Kész vagy 8 óra
100	uj	pestvidéki	—	Bpesti-piacz	8.50	Kp.
100	"	"	—	Bpest-par.	8.45	"
100	"	"	—	Bpesti-piacz	8.57 ^{1/2}	"

Hivatalos jegyzések rozszban.

ó vagy új	faj	hektoliterenkint súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára frttól frtig
uj	elsőrendű	70-72	8.50
uj	másodrendű	70-72	8.45

Raktárállomány rozszban: A közraktárban 52.900 métermázsa; a nyugati pályaudvaron 17.933 métermázsa.

Határidőüzlet rozszban. Tavasz rozsz színemelkedett.

Előfordult határidőkötések rozszban.

Határidő	Dél- és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
márczius	8.74	8.75	8.74	8.72	8.73	8.73
szeptember	8.74	8.75	8.74	8.72	8.73	8.73

Hivatalos határidőjegyzések rozszban.

Határidő	Déli tőzsde zárata		Leszámló árfolyamok	
	decz. 29-án	decz. 28-án	decz. 29-án	decz. 28-án
márczius	8.72	8.74	8.65	8.67
szeptember	8.72	8.74	8.65	8.67

Takarmányfélék.

Készárüzlet takarmányfélékben. Árpában minden nap fokozódik a kereslet. Zab változatlan. Tengeri el van hanyagolva.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Mennyiség mázsában	ó vagy új	ár	minőség	átadási hely	ár, netto száz kilogr. kint.	készp. vagy 8 óra
800	uj	árpa	maláta	Mezőtúr	6.85	készp.
200	"	"	elsőrendű	Eger	7.50	"
100	"	"	takarmány	Kőbánya	6.40	"
800	"	tengeri	"	Kaba	4.70	"
200	"	tengeri	"	Budapest	5.25	"
100	"	zab	"	"	6.35	"
100	"	"	"	"	6.50	"
100	"	"	"	"	6.45	"

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Áru	ó vagy új	Faj	Hektoliterenkint súly kg.-ban	100 kg. készp. frttól frtig
Árpa	uj	takarmány	60-62	6.10
" " " " " " " "	"	egészi való	62-64	6.50
" " " " " " " "	"	sörfőzdei	64-66	8.—
Zab	"	"	39-41	6.25
Tengeri	"	bánsági	"	5.20
" " " " " " " "	"	másnémet	"	5.10

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárban 72.400 métermázsa árpa, 18.200 métermázsa zab, 110.700 métermázsa tengeri. A nyug. pályaudvarban 2809 métermázsa árpa, 282 métermázsa zab, 19.500 métermázsa tengeri.

Határidő-üzlet takarmányfélékben: Tengeri és zab nem javult árban.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Áru	Határidő	Dél- és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
		kezd.	forgalom	zárl.	kezd.	forgalom	zárl.
Tengeri	május	5.44	5.43,42	5.41	5.40	5.41	5.41
Zab	márcz szept.	6.88	6.89	6.88	6.89	6.88	6.89

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Áru	határidő	déli tőzsde zárata		leszámló árfolyamok
		decz. 29-én	decz. 28-án	
Tengeri	májusra	5.39	5.41	5.42
Zab	decemberre márcziusra szeptember	6.88	6.40	6.88

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1897. évi december hó 27-én este 6 óráig december 28-án este 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővármihatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről a következő kimutatást teszi köze:

Az áru megnevezése	Erkezett		Elszállított	
	vasuton	hajón	vasuton	hajón
összesen	1488	—	1458	708

a fővármihatalnál előjegyzett:

Az áru megnevezése	Visszkivétel céllából való behozatalra előj. mennyi- ség méterm.		A visszkivételre előjegyzett mennyiség mé- termázskában	
	vasuton	hajón	vasuton	hajón
összesen	3622	—	3622	901

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, december 29.

A tegnapi külföldi zárlatok alapján az üzlet már reggel élénkebben indult. Futólagos gyöngülés után, az országházból érkezett hír, hogy az ellenzék leszerel, ismét megszilárdította az irányzatot. De mint rendesen, ezt a hírt csakhamar meghazudolták. A czáfolat azonban nem tett nagy hatást, mert érkeztek már tudva volt, hogy a berlini tőzsde föltűnő szilárdan indult. Ezenkívül Bécs is vásárló kedvben volt. E két körülmény fentartotta a mai legmagasabb árfolyamot mindvégig, azaz 4 óráig. Közutak 392-re emelkedtek és csak 1/4-el olcsóbban zárlanak. Élénkebb volt a kereset a magyar hitelbankban is.

Az előtőzsdén: Magy. hitelrészv. 382.—381.50. Jelzálogbank 271.25—271.50 Osztrák hitelrészvény 352.30—352.80, Osztrák-magyar államvasutak 336.—336.50 Kereskedelmi bank 1414, Közuti vaspálya 391.25—392.50, Villamos vasut 276.35—278, Czukoripar 152, forinton köttetett.

Dél előtt 11 óra 25 perczkor zárlanak: Osztrák hitelrészvény 351.90. Magyar hitelrészvény 381.75, Aranyjradék 121.70. Koronajradék 99.65. Leszámloló bank 246.50. Jelzálogbank 271.50. Rimamurányi 245.75. Osztr.-magyar államv. 336.—Ipar és keresk. bank 101.

A délitőzsdén előfordult kötések: Orsz. központi takarékp. 843—845, hazai takarékpénztár 8325—8375, Fonciere 120, részvényserfőződe 1350, Adria 211, közuti vasut 340.50—391, villamos vasut 276.75—277.25, magyar hitelrészvény 381—382, ipar és keresk. 101, jelzálogbank 271.25, leszámlolóbank 247, osztr. hitel. 352.80—352.40, osztr. magyar államvasut 336—336.25 forinton.

Dijbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2.—2.50 frt; 8 napra 5—6.— frt; január végére 11—13 frt.

Délutáni 1 óra 30 perczkor zárlanak:

	decz. 29.	decz. 28.
Magyar aranyjradék	121.50	121.50
Magyar koronajradék	99.50	99.50
Magyar hitelrészvény	382.—	381.50
Magyar ipar és keresk. bank	101.—	101.—
Magyar jelzálogbank	271.50	271.60
Magyar leszámloló bank	247.—	247.—
Rimamurányi vasmű	245.50	246.—
Osztrák hitelrészvény	352.40	352.40
Déli vasut	77.25	77.25
Osztr.-magyar államvasut	336.25	336.50
Közuti vaspálya	391.—	391.—
Villamos vasut	276.—	275.50

Az utótőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.20—352.45, Magyar hitelrészvény 381.25—380.50 forint, Osztrák-magyar államvasut 336.25, Közuti vasut 391.80 frton köttetett.

Délután 4 órakor zárlanak:

	decz. 29.	decz. 28.
Osztrák hitelrészvény	352.30	351.80
Magyar hitelrészvény	382.25	381.—
Osztr.-magyar államvasut	336.25	336.25
Leszámloló bank	247.—	247.—
Jelzálogbank	271.25	271.25
Rimamurányi vasmű	245.50	246.—
Közuti vaspálya	391.50	391.50
Villamos vasut	277.—	275.75
Ipar és keresk. bank	101.—	101.—
Déli vasut	76.75	77.—

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, december 29. A terményüzletben nem volt ma forgalom és az árak nem változtak.

Hivatalos jegyzések.

Faj	Ar 100 kilo- grammonkint	
	Pénz	Áru
Dicsőszendrő	52.50	53.50
Ingeny hordó	—	—
Szalonna	48.—	48.50
magyar la légezárazított vidéki városi légezárazított, 4 darabos füstölt	49.—	50.—
Szilva boszniai, 1897. évi usance-minőség	—	—
Kész árú 120 darabos	16.50	17.—
" " " " " " " " 100	17.75	18.25
Zsákkal együtt 85	20.25	21.—
gyöngysúlyú szta suly helyett	15.25	15.75
Szilva boszniai, usance-minőség 100 darabos	17.—	17.50
" " " " " " " " 85	20.—	20.50
Szilva boszniai, usance-min. 120 darabos	—	—
Határidőre 100	—	—
Minőség 85	—	—
500 grammonkint szerbiai, usance-min. 100 darabos	—	—
Szilvaiz Kész árú szlávóniai 1897	19.50	20.—
Ingeny hordó szerbiai 1897	17.50	18.—
Szilvaiz Határidőre szlávóniai	—	—
Ingeny hordó szerbiai	—	—
Heremag lucerna magyar, 1897	48.—	52.—
vörös aprószemű 1897	28.—	29.—
vörös közepesemű 1897	30.—	33.—
vörös nagyszemű 1897	33.—	33.—

Budapesti vásárocsarnok.

Budapest, decz. 29. A mai vásár irányzata nagyban való forgalomban és az egyes cikkeknek a következő volt: *Husnál* a forgalom élénk, árak szilárdak. — *Baromfinál* csendes, árak emelkedtek. — *Halban* csendes, árak szilárdak. — *Tej és tejtermékek* élénk. — *Tojásnál* csendes, árak csökkennek. — *Zöldsegnél* csendes. — *Gyümölcsnél* csendes. — *Fűszereknél* csendes. — Időjárás borús, havas. A központi vásárocsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: *Hús*. Marhahus hátulja I. 46—56 frt, II. 40—46 frt. Birkahus hátulja I. 30—38 frt, II. 28—30 frt. Borjuhás hátulja I. 60—66 frt, II. 50—56 frt. Sertésus elsőrendű 50—50.0 frt, vidéki 46—49 frt. (Minden 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 60—72 kr (kilonkint). Sertészsír hordóval 52.5—53.0 frt (100 kilonkint). — *Baromfi* (élő). Tyúk 1 pár 1.20—1.50 frt. Csirke 1 pár 0.70—1.50 frt. Lud hizott kilonkint 3.50—7.00 frt. — *Különfélék*. Tojás 1 láda (1440 drb) 42.0—43.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 2—5.00 frt. Petrezselem 100 kötés 3.00—6.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 6—14 frt. Paprika I. 100 kiló 30—52 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonkint 95—100 frt. Vaj-tésa kilonkint 1.10—1.40 frt. Burgonya-rózsa 100 kiló 2.00—2.60 frt. Burgonya sárka 100 kiló 2.30—3.20 frt. — *Halak*. Harcsa (élő) 0.60—1.00 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.50—1.00 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30—0.60 frt.

Szesz.

Bécs, decz. 29. Kontingens nyersszesz változatlan 18.30—18.50 frtig kelet el. Zárlat jegyzés 18.30—18.60 frt.

Prága, decz. 29. Adózott tripló szesz nagyban 53 3/4—54 frton jegyeztetik. Adózatlan szesz 17 1/2—17.75 frt. azonnali szállításra.

Trieszt, decz. 29. Kiviteli szesz tartályokban szállítva 90% hektoliterenkint nagyban 10 1/2 azonnali és 10 3/4—10 1/2 frt január-áprilisi szállításra.

Berlin, decz. 29. Szesz helyben 37.60 márka = 22.19 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literszálelék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Stettin, decz. 29. Szesz 70 márka fogyasztási adóval 36.80 márka = 21.71 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Boroszló, decz. 29. Szesz (50-es) pr. november 55.10 márka = 32.51 frt; szesz (70-es) pr. november 35.70 márka = 21.— frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Hamburg, decz. 29. Szesz nov.—decz. 22.50 márka = 13.28 frt; decz.—jan. 22.40 márka = 13.22 frt; jan.—febr. 21.75 márka = 12.83 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— forint.

Páris, decz. 29. Szesz folyó óra 48.28 frk = 22.86 frt; decemberre 42.75 frk = 22.58 frt; négy első óra 42.75 frk = 22.58 frt; májustól 4 óra 42.50 frk = 22.45 frt. Az árak 10,000 literszáleléknekint 1/4% leszámitással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.65.

Cukor.

Prága, decz. 29. Nyerscukor 88% cukortartalom alapján franco Aussig, azonnali szállításra 13.35 frt.

Hamburg, decz. 29. Nyerscukor t. o. b. Hamburg azonnali szállításra 9.47^o márka, januári szállításra 9.52^o márka, februári szállításra 9.60 márka, márciusi szállításra 9.67 márka, májusi szállításra 9.77^o márka. Irányzat lanyha.

Páris, decz. 29. Nyerscukor (88 fok) kész áru 29.25.—29.75 frk, fehér-cukor novemberre 32.— frk decemberre 32.25 frk, 4 első óra 32.75 frk, 4 óra májustól 33 1/3 frk. Finomított készáru 101.50—102.— frk.

London, decz. 29. Jávacsukor 11 1/3 sh. szilárd.

Olajok.

Páris, decz. 29. Repceolaj folyó óra 56.50 frk (= 26.65 frt); január 56.50 frk (= 26.65 frt); négy első óra 56.50 frk (= 26.65 frt); négy óra májustól 56.50 frk (= 26.65 frt). Árak 100 kilonkint értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.65 frt.

Hamburg, decz. 29. Repceolaj helyben 56.— márka (= 33.04 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Köln, decz. 29. Repceolaj májusra (hordóval). 60.— márka (= 35.40 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Petroleum.

Hamburg, decz. 29. Petroleum helyben 4.70 márka = 2.80 frt.

Antwerpen, decz. 29. Petroleum fin. helyben 14.50 frank = 6.90 frt.

Bréma, decz. 29. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.92 frt.

Newyork, decz. 29. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphian 5.35 cents; United Rife Line Certificated decemberre 65.; Nyers petroleum decemberre 5.95.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, december 29. A szilárd irányzat a mai tőzsdén folytatást nyert és az árak tovább emelkedtek, amidőn a külföldről is magasabb kurzusokat jelentettek. Kötetett: buza tavaszra 11.96—11.97, 11.93—11.94 forintont, rozs tavaszra 8.90 forintont.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 11.92—11.94, rozs tavaszra 8.88—8.90, tengeri máj.-jun. 5.68—5.70, zab tavaszra 6.63—6.70, repce jan.-febr. 13.50—13.60.

Boroszló, decz. 29. Buza helyben 19.— márka (= 11.21 frt) sárga. Buza helyben 18.90 márka (= 11.15 frt). Rozs helyben 14.70 márka (= 8.67 frt.) Zab helyben 13.80 márka (= 8.14 frt.) Tengeri helyben 12.— márka (= 7.08 frt.) Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Hamburg, decz. 29. Buza holsteini 180—188 márka (= 10.62—11.09 frt). Rozs meklenburgi 140—152 márka (8.26—8.97). Rozs orosz 108—109 márka (= 6.37—6.43 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.— frt.

Páris, decz. 29. (Megnyitás.) Buza folyó óra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza decemberre 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza 4 első óra 29.— frank (= 13.82 frt). Buza 4 óra májustól 28.60 frank (= 13.62 frt). Rozs folyó óra 18.25 frank (= 8.69 frt). Rozs december 18.50 frank (= 8.81 frt). Rozs 4 első óra 18.40 frank (= 8.77 frt). Rozs 4

óra májustól 18.75 frank (= 8.93 frt) minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.65 forint.

Páris, decz. 29. (Zárlat.) Buza folyó óra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza december 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza 4 első óra 29.— frank (= 13.82 frt). Buza 4 óra májustól 28.50 frank (= 13.58 frt).

Liverpool, decz. 29. Fehér buza ára változatlan; piros buza ára 1/2—1 pennyvel magasabb; liszt változatlan; tengeriben élénk kereslet.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Bécs, december 29. A magasabb külföldi kurzusokra a mai tőzsdén szilárdabb irányzattal indult meg. Másrészt azonban a forgalom igen csekély volt. Csupán a két Tramway, osztrák villamossági és fegyvergyári részvények voltak koresették magasabb árfolyamokon. Ellenben török dohány és Länderbank erősebben kináltattak. Valuták nem változtak. Az üzlet folyamában emelkedő árak mellett, főleg fegyvergyár és alpesi bányá részvények kerültek forgalomba. A jobb hangulat nem tarthatta magát sokáig.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.25—351.87, Länderbank 215—213.50, Keresk.-bank 1412—1409, Magyar jelzálogbank —. Magyar hitelrészvény 382—381. Osztrák-magyar államvasut 336.37—335.87, Déli vasut 77—76.75, Adria 211, Tramway 462—461, Új Tramway 117—117.50, Lloyd 427, Alpesi bánya 129.90—130.60, Rimamurányi 245, Török dohány 139—136.50, Fegyvergyár 299—301, Osztr. villamossági 296.50—296.75 Magyar villamossági 141.25, Osztrák aranyjárdék 121.92—121.70, Magyar aranyjárdék 121.75, Török sorsjegy 59—58.90, Német márka 58.83 forintont kötetett.

Délelőtti 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 351.87, Magyar hitelrészvény 381.—, Langerbank 214.25, Osztr.-magy. államvasut 336.—, Alpesi bánya 130.50, Dohányrészvény 137, Májusi járadék 102.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 351.75. Magyar hitelrészvény 381.—, Länderbank 215.25. Unionbank 291.50. Anglo-bank 159.50. Bankverein 255.—, Osztrák-magy. államvasut 335.75. Déli vasut 76.75. Elbevolgyi vasut 259.50. Északnyugoti vasut 246.—, Alpesi bánya 131.—, Rimamurányi 245.—, Prágai vasipar 679.—, Májusi járadék 102.—, Magyar koronajárdék 99.65. Török sorsjegy 59.—, Német márka 58.83 forintont kötetett.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjárdék 121.65. Magyar koronajárdék 99.60. Tiszai kölcsönsorsjegy 138.50. Magyar földtehermentesítési kötvény 96.85. Magyar hitelrészvény 380.50. Magyar nyereségekölcsön sorsjegy 152.50. Kassa-odorbergi vasut 190.50. Magyar kereskedelmi bank 1408.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.80. Magyar keleti vasut államkötvények 121.50. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 245.50. Rimamurányi vasrészvénytársaság 245.25. 4.2%-os papírjárdék 101.95. 4.2%-os ezüstjárdék 101.95, Osztrák aranyjárdék 121.75. Osztrák koronajárdék 101.85. 1860. évi sorsjegyek 142.75. 1864. évi sorsjegyek 188.—, Osztrák hitelsorsjegyek 200.25. Osztrák hitelrészvény 352.50. Angol-osztrák bank 159.—, Unionbank 291.50. Bécsi bankverein 255.—, Osztrák Länderbank 215.50. Osztrák-magyar bank 93.—, Osztrák-magyar államvasut 336.50. Déli vasut 77.—, Elbevolgyi vasut 259.25. Dunagőzhajózási részvény 444.—, Alpesi bányarészvény 131.80. Dohányrészvény 134.75. Husz frankos 9.53 1/2 Cs. kir. vert arany 5.70. Londoni váltóár 120.05 Német bankváltó 58.90.

Bécs, decz. 29. (Utőtőzsdé.) Az irányzat szilárd volt. Osztrák hitelrészvény 352.62, Magyar hitelrészvény 381.25, Anglo-bank 159.52, Bankverein 255.—, Union-bank 291.50, Osztrák Länderbank 215.75, Osztrák-magyar államvasut 336.50, Déli vasut 77.—, Elbevolgyi vasut 259.50, Északnyugoti vasut 246.—, Dohány-jövedék 135.—, Rimamurányi vasmű 246.—, Alpesi bányarészvény 131.75, Májusi járadék 102.—, Magyar koronajárdék 99.65, Török-sorsjegy 58.80, Német birodalmi márka 58.85.

Berlin, decz. 29. (Tőzsdéi tudósítás.) Megnyitás szilárd, kedvező a külföldre és az ultimopénznek 6 1/4—6%-ra való olesőbbadása. Vasutak javultak. Záradék szilárd. Magánkamatláb 4 1/2%.

Berlin, decz. 29. (Zárlat.) 4 1/2% ezüstjárdék 101.80, 4% osztrák aranyjárdék 103.10, 4% magyar aranyj. 103.20, osztrák hitelrészvény 221.—, magyar koronajárdék 100.—, déli vasut 33.60, osztr.-magyar államvasut 143.10, Károly Lajos-vasut 106.80, orosz bankjegy 216.35, bécsi váltóár 169.60, 4% új orosz kölcsön 67.20, magyar beruházási kölcsön 102.—, olasz járadék 94.40. Az irányzat szilárd.

Berlin, decz. 29. (Utőtőzsdé.) Osztrák hitelrészvény 221.—, déli vasut 33.60, magyar aranyjárdék 103.30 osztrák-magyar államvasut 143.16. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, decz. 29. (Zárlat.) 4 1/2% papírjárdék 86.25, 4 1/2% ezüstjárdék 86.05, 4% osztrák

aranyjárdék 102.85, 4% magy. aranyj. 103.15, magy. koronajárdék 99.90, osztrák hitelrészvény 297.75, osztrák-magyar bank 793.75, osztrák-magyar államvasut 284.25, déli vasut 63.25, északnyugoti vasut 209.—, elbevolgyi vasut 223.50, bécsi váltóár 169.52, londoni váltóár 20.372, párisi váltóár 80.775, bécsi bankverein 218.50, Uniobank 249.—, villamos részvény 138.—, alpesi bányarészvény 110.20, 3% magy. aranykölcsön 90.90. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, decz. 29. (Utőtőzsdé.) Osztr. hitelrészvény 298.—, osztrák-magyar államvasut 284.25, Déli vasut 63.27.

Hamburg, decz. 29. (Zárlat.) 4 1/2% ezüstjárdék 86.10, osztr. hitelrészv. 298.—, osztr.-magyar államvasut 700.—, déli vasut 103.—, olasz járadék 94.25, 4% osztr. aranyj. 102.80, 4%-os magyar aranyj. 103.40. Az irányzat: szilárd.

Páris, decz. 29. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.—, 3 1/2% francia jár. 106.82, olasz járadék 95.90, osztrák földhitelrészv. 1250.—, Osztrák magy. államv. 726.—, Déli vasut 187.—, Francia tör. jár. 102.45, 4% osztr. aranyjárdék 103.—, ottomanbank 558.—, dohányrészv. 283.—, párisi bank-részvény 886.—, osztrák Länder-bank 472.—, alpesi bányarészvény 284.—. Az irányzat gyenge.

London, decz. 29. (Zárlat.) Angol consolok 112.9/16, déli vasut 7.25, spanyol járadék 61.3/8, olasz járadék 94.75 4% magy. aranyjárdék 102.75, 4 1/2 osztrák aranyj. 101.50 4% rupia 61.7/8, canada pacificvasut 83 3/8, leszámitolási kamatláb 3.— ezüst 26 3/8. Az irányzat nyugodt.

New-York, decz. 29. ezüst 56.75.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1897. december 29-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Legnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Csapadék mm., Állomások, Legnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Csapadék mm. Lists various weather stations and their readings.

A nyomási különbségek már Északon nagrobodtak, amennyiben egy magdeburgban mely depresszió (735 mm.) érkezett a skót partokhoz. Ennek következtében Európa északnyugoti szélén viharos szelek támadtak. A magas legnyomás egyidejűleg Délkeletre húzódtott. A depresszió környékén, nevezetesen Angliában és Franciaországban megindult az esőzés, míg Közép-Európa időjárása még általában száraz. A hőmérséklet túlnyomóan emelkedett, kivált Oroszországban.

Közvetlen időjárásában nincs lényeges változás. Csapadék nem volt, a hőmérséklet kevés kivétellel állandóan a fagypont alatt van. Legközelebb még boros, de száraz idő és fagy várható, később azonban emelkedő hőmérsékletet valószínű.

VIZÁLLÁS.

— Deczember 29-én. —

Table with columns: Folyó, Vizmérés, Vizállás reggel v. apadás, Vizállás este v. apadás, Folyó, Vizmérés, Vizállás reggel v. apadás, Vizállás este v. apadás. Lists river levels and measurements.

↑ = áradt; ↓ = apadt; ? = kétséges.

Felolós szerkesztő: Liposey Ádám.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1897. december 29-én.

Main table containing market data for various securities, including government bonds (I. Államadósság), bank shares (V. Bankok részvényei), and other financial instruments. It includes columns for item names, prices, and exchange rates.

A +el megjelölt értékpapiroknál, melyek üzleti éve nem esik össze a naplári évvel, az osztalék az utolsó üzletévről vonatkozólag érteendő.

KÖZOKTATÁS.

A gazdasági ismétlő iskola.

(H.) Az alkotmányos korszak beállta óta letelt harmincz év alatt népoktatásunk, tagadhatatlanul, nagy lendületet vett. Ennek igazolásul ime egy pár adat: A népoktatási törvény életbeléptekor a tanköteleseknek csupán 50 százaléka járt iskolába, ma tényleg jár 80 százalék; akkor volt 13.798 népiskolánk, ma van 16.838; a népiskolák fentartására fordított 1879-ben 3,760.123 forint, ma 19,096.153 forint; akkor volt 17.792 néptanítónk, ma van 26.396.

Népoktatásunk külterjes fejlődése tehát eléggé megnyugtató; azonban, ha népoktatásunknak az életre kihatását, az ahoz fűzött nagy nemzeti feladatok megoldását teszszük vizsgálódásunk tárgyává, az eredménynyel megelégedve nem lehetünk.

Ennek okát jórészt ott kell keresnünk, hogy a népoktatási törvény sarkalatos rendelkezése: a tankötelezettség inkább csak a 6—12 éves korban van végrehajtva, míg az ismétlőiskolázás a legtöbb községben csak névleg létezik. Az a csekély ismeretkör, amelyet az ifjúság 12 éves életkoráig az elemi iskolában elsajátít; — a nemzeti irányú nevelésnek az a hatása, amelyet a hat évi iskolázás alatt a gyermek szívébe és lelkébe felszív — csakhamar jórésztben elmosódik; mert az ismétlőiskolázás nem rögzíti meg az elemi iskola eredményét; kilép az ifjúság az életbe, anélkül, hogy a legszükségesebb ismereteket magával hozná, anélkül, hogy az élet nehéz megélhetési viszonyai között biztosan megállani tudna; anélkül, hogy a magyar haza fogalma lelkében mély nyomot hagyott volna.

Dr. *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter figyelmét ezen sajnos tapasztalat nem kerülte ki. Kutatta a módokat, miként lehetne népiünk milliói számára egyfelől a nemzeti népnevelés hatását biztosítani, másfelől a népiskolai oktatást gyakorlati szempontból is az életre kihatóvá tenni.

Figyelmét a miniszter népoktatásunk meddő tagozatára, az ismétlő iskolára fordítá, és ezt — *Darányi* földmívelési miniszterrel egyetértőleg oly módon szervezte, hogy ha ezen új intézmény, tudniillik a *gazdasági ismétlő iskola* kellő eréllyel és gondossággal az ország valamennyi, arra hivatott községében életbelép, úgy nemzeti, mint kulturális és közgazdasági szempontból ma még nem is sejtett eredményt érhetünk el.

A gazdasági ismétlő iskola szervezetét röviden a következőkben ismerteljük:

Minden olyan község, amelynek lakossága gazdálkodással (földmívelés, szőlészet, kertészet, gyümölcsészet stb.) foglalkozik, és amely községben osztozott (több tanítóval bíró) népiskola van, köteles gazdasági ismétlő iskolát felállítani és fentartani, a gyakorlati tanítás céljaira szükséges iskolai kertről (faiskoláról) gondoskodni.

Ezen iskolákban a rendes tanfolyam három évig, az évi szorgalomidő nyolcz hóig tart; a tanításra hetenkint télen heti 5 óra, a többi időszakban legalább heti 2 óra fordítandó. A gazdasági ismétlő iskolákban a *tannyelv rendszere szerint a magyar*.

Ezen iskolába köteles mindazon 12 életévét betöltött gyermek, fiu és leány, három éven át járni, akik a mindennapi iskola hat éves tanfolyamát bevégezték, más tanintézetben tanulmányaikat nem folytatják, sem pedig iparos vagy kereskedői pályára nem léptek.

Gondoskodik a szervezet a tanítási helyről, felszerelésről, a tanítók gazdasági kiképzése és díjazása, valamint a felügyelet felől.

A tanterv részletesen meghatározza a tanítás célját. A *gazdaságtanból* a tanítás célja általában a szakszerű gazdálkodás iránti érzék és értelem fejlesztése. A gazdaság egyes ágai szakszerű kezelésének közlése. Különösen pedig a vidéken üzött földmívelési ágak szakszerű kezelésének oly fokú begyakorlása, mely a gyakorlati életben az okszerű gazdálkodásra biztos alapot nyújtson s a tanulóknak gyakorlati hasznára váljék.

Az olvasás- és fogalmazás-tanítás célja: gyakorlás az értelmes és kellően hangsúlyozott olvasásban. Hasznos ismeretek szerzése az olvasmányokból. A gondolatoknak írásban való helyes és szabatos kifejeztése.

A számtan- és mértan-tanítás célja: a mindennapi életben előforduló számítás és mérésbeli legszükségesebb gyakorlatok megszerzése.

Az új intézmény oly mérvben lesz fokozatosan életbeléptetve, amely mérvben gondoskodhatik a kormány a tanítók gazdasági kiképzése felől. E tekintetben *Darányi* földmívelési miniszter nagy áldozatokkal és a legokoszerűbb módon, jól szervezett tanfolyamokon már eddig 500 néptanító gazdasági kiképzése felől gondoskodott s ily tanfolyamokat néptanítók számára évről-évre rendeztet. Ugyancsak a földmívelési miniszter jelentékeny pályadíjat tűzött ki a tanítók gazdasági vezérkönyve és a tanítók számára gazdasági olvasókönyv megírására. Az utolsó pályadíjat *Benedek Elek* és *Földes Géza* nyerték el kitünő olvasókönyvükkel, amely már legközelebb megjelenik.

Dr. *Wlassics* miniszter költségvetésében külön czim alatt ez évben nyolcz ezer forintot, az 1898. évi költségvetésben pedig tizenhatezer forintot vett fel, mely összeg kizárólag a tanítók díjazására lesz fordítva. Lelkes köriratokban buzdította a miniszter a közigazgatási bizottságokat és tanfelügyelőket az új intézmény buzgó felkarolására és terjesztésére. Ennek már eddig is van öröndetes sikere, amennyiben közel négyszáz gazdasági ismétlő iskola nyílt meg. Különösen kitűnt e tekintetben *Nyitra vármegye*, ahol 54, és *Heves vármegye*, ahol 34 gazdasági ismétlő iskola szervezetett.

Reméljük, hogy a törvényhatóságok kivétel nélkül lelkesen felkarolják ezen új intézményt, s néhány év múlva nemzeti népnevelésünk s népiünk közgazdasági helyzete a gazdasági ismétlő iskolák hatása alatt öröndetes fellendülést nyerend. Ugy legyen!

Az átvettek.

Még mindig merülnek fel panaszok egyes volt társaim részéről, hogy közép- vagy felsőbb leányiskolai tanári állásukban való véglegesítésük alkalmával tőlük a teljes 200 forintnyi tiszteletdíjat ép úgy beköveteltek, mint a teljesen kezdő tanároktól, bár ők előbbi polgári iskolai alkalmaztatásukban sokszor 10—15 éven át kötelezett tagjai voltak a tanítói nyugdíj- és gyámintézetnek s annak pénztárába sok esetben 200—300 forintot fizettek már be.

Régi keletű, megmagyarázhatatlan anomália, mely ellen, mivel egyenkint hasztalan kérelmeztünk, végre még gróf *Csáky*, volt közoktatásügyi miniszterhez, közös memorandumban járultunk, úgy a visszatartott ötödéves pótlékok visszaadása — mint a tisztidíj rendezése ügyében. Kaptunk is biztató ígéretet, de gróf *Csáky* tevékenységét az egyházi-politikai kérdések teljesen absorbeálták, így a mi ügyünk elintézésére nem került a sor, sőt az ötödéves pótlékok ügye, fájdalom, mai napig sem nyert megoldást.

Időközben létrejött az 1894. évi XXVII. t.-cz. alapján az országos tanári nyugdíj. E törvény a különböző nyugdíjintézetek és a tisztidíj között a teljes reciprocitást kimondja. Társaim közül némelyek tulfizetett tisztidíjait rendezést nyertek, amennyiben azokat tényleg visszakapták. Másokra a tisztidíjat a törvénynek megfelelőleg csak a fizetési többlet után rótták ki — de csak külön kérvényezés alapján. Ez utóbbiak közé tartozom én is. Ezen eredményekre támaszkodva 1896. év július hó 3-án újabb beadvánnyal járultam *Wlassics* miniszter ur elé, arra kérve, hogy ezen külön kérvényezőkre alkalmazott méltányos eljárást általánosítsa, mert sokan vannak az országban, akik ily módon károsultak.

Az ügy a pénzügyminiszterhez került, aki 1896. év november hó 30-án 79.177. szám alatt a

pénzügyigazgatóságokhoz a következő rendeletet intézte.

„A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter ural egyetértőleg kijelentem, hogy:

a) A felekezetek, törvényhatóságok, községek és társulatok által vagy örök alapítványokból fentartott középiskolák, felsőbb leányiskolák, kereskedelmi középiskolák, valamint az ily jellegű jogakadémiák, tanító-, tanítónő- és kisedővőképző-intézetek számára tervezett nyugdíj és gyámintézet kötelekében álló és a nevezett intézeteknél alkalmazott tanérok az esetben, ha szolgálati díj alá eső állást nyernek el, a magyar királyi adóhivatalok szolgálatára vonatkozó utasítások és szabályrendeletek gyűjteményének a „díjakat” tárgyaló IX. füzetében a 21. §. alatt foglalt határozmányok értelmében az új állásokkal egybekötött díjköteles javadalmaszásoknak csupán ama többlet után kötelesek szolgálati díjat fizetni, mely többlet után az 1894. évi XXVII. törvényzcikk 3. §-ának a) pontja szerint járó összeget a nyugdíjas gyámintézet javára még le nem fizették.

b) Viszont oly személyek, kik szolgálati díjat már fizettek, abban az esetben, ha az a) pont alatt felsorolt valamely intézetnél mint rendes igazgatók, tanárok, tanítók, igazgatónők avagy tanítónők alkalmaztatnak, az 1894. évi XXVII. törvényzcikk 3. §-ának a) pontjában megállapított nyugdíj- és gyámintézet járulékok fizetésének csak ama része után tartoznak fizetni, mely szolgálati díj alá nem esett.

E rendelet a „Pénzügyi Közlönyben” jelent meg, de az érdekeltek közül sokan erről vagy egyáltalán nem vettek tudomást, vagy csak annak tartalmáról értesültek s ennek alapján egyszerűen a nyugdíjintézetbe befizetett összegeket követelték vissza — de többnyire eredménytelenül.

Nos, a kérdés kulcsa a rendelet betűi szerinti a következő:

A rendeletben megfoghatóan okból a polgári iskola nincs felemlítve s az a különböző nyugdíjintézetek és a tandíj között csupán a reciprocitást állapítja meg, de a tulfizetett összegek visszatérítéséről explicite nem szól, azért az erre irányuló kérvények csak különös jóakarattal intézhetők el kedvezően.

Ennek alapján érdekelt társaimnak azt a tanácsot adom, hogy a jövőben ne a befizetett összegek visszatérítését, hanem a fenti törvény a reájok illetékellenül kirótt tisztidíjnak a helyesbítést kérik.

Ennek kedvező elintézése elől az illetékes ténnyezők nem térhetnek ki.

Érdekelt társaimat kérem, hogy ezt tudomásul vegyék és ehhez képest mielőbb járjanak el, mert különben az elévülés veszélyének veszítik ki ügyüket,
Bóbita Endre.

Ismét osztrák minta. Lelkes örömmel fogadta az egész ország az 1897-ik évi XXIII-ik törvényzcikket, mely a magyar katonai nevelőintézetek felállítását rendeli el. A honvédelmi miniszter most egy füzetben ismerteti ezen új intézeteket. Ebből látjuk, hogy a szeptemberben megnyitandó honvéd-főreáliskola három osztályu lesz. És ez az, ami ellen fel kell szólalunk. Tudjuk, hogy a közös hadseregbeli főreáliskolák három-osztályosok; ez azért van, mert Ausztriában a civil reáliskolák is 7 osztályuak, vagyis a 4 alsó osztály felett 3, ugynevezett főreáliskolai osztály van. A közös hadseregbeli főreáliskola tehát egészen azonos rendszerű az osztrák civil reáliskolával. De nálunk a főreáliskolák 8 osztályuak, vagyis a 4 alsó osztály felett még négy főreáliskolai osztály van. A honvédelmi miniszter hivatalos füzetében azt hirdeti, hogy „a honvéd-főreáliskola növendéke ugyanazon tudományos nevelésben részesülnek, mint a hazai állami főreáliskolák tanulói.” Ez az, amiben tévedés van. Hogy részestíhetnek a honvéd főreáliskola növendékei 3 év alatt olyan tudományos nevelésben, mint a hazai civil főreáliskolák ifjai 4 év alatt, holott az előbbieknek még katonai tárgyakat is kell tanulniok? Ez semmi más, mint osztrák rendszerű

iskola magyar névvel. Ausztriában könnyű az átlépés a katonai reáliskolából a civilibé, mert mindkettőnek beosztása azonos. De mi lesz nálunk azon ifjakkal, kiket a viszonyok arra főgnak kényszeríteni, hogy a honvéd főreáliskolából visszalépjének a civilibé? Pedig ilyen eset Ausztriában gyakori s nálunk is lesz elég! Nem ismerjük még a honvéd-főreáliskolák részletes tantervét, de az anomália már megvan s ezt ki kell reparálni, hogy az átlépés lehetősége a honvéd-főreáliskolából a civilibé nálunk is meglegyen ép úgy, mint Ausztriában. Ezért mulhatalanul szükségesnek tartjuk, hogy az új honvéd-főreáliskola tantervének tudományos részét ne a honvédelmi, de a közoktatásügyi miniszterium készítse.

Felfordított állapot. A középiskolai igazgatók tudvalevőleg annyira tul vannak halmozva irodai s adminisztracionális teendőkkel, hogy tulajdonképeni hivatásuk teljesítésére: az intézetek tanulmányi irányítására, alig marad idejük. Ebben mi magyarok vagyunk az egyetlen speciálitások az egész művelt világon, mert másutt az irodai nyers munkát, az épület gondozását, stb., az igazgatók mellé rendelt gondnok, vagy irodatiszt végzi. A magyar pedagógiai társaság mult héten tartott zárt ülésében elhatározta, hogy állást foglal az iskolák érdekében ellenében álló ezen abnormis állapot ellen s arra fogja kérni a minisztert, hogy a középiskolai igazgatókat mentse fel a tulajdonképeni hivatásuk teljesítését gátló alsóbbrendű munkahalmaztól, úgy, hogy ennek elvégzésére gondnokot, vagy segédet adjon az igazgatók mellé. Az iskolák érdekében igazán örvendetes a pedagógiai társaság ezen üdvös mozgalma. Óhajtuk, hogy minél előbb a legteljesebb siker kövesse e mozgalmat. De lehetetlen elhallgatnunk afelett való esodálkozásunkat, hogy az ilyen dolgoknak, melyek oly eminensül érintik az iskola belső, intenzív életét, a kezdeményezése nem a kormánytól indul ki, hanem külső impulzus szükséges hozzá. Reméljük, hogy az üdvös kezdeményezést csakhamar követni fogja a miniszterium megfelelő intézkedése.

Főiskolánk ezévi hallgatói. Magyarország összes főiskolaiba az 1897/98. tanév első felére összesen 8721 rendes és rendkívüli hallgató iratkozott be. A hallgatók száma 1305-tel több, mint a tavalyi első félévben. A budapesti tudományegyetemnek 4586 rendes és 462 rendkívüli hallgatója van és pedig jogász 3205, orvos 697, bölcsész 597, theologus 87 rendes hallgató. A műegyetemnek 1432 rendes hallgatója van, legtöbbje (657) a mérnöki szakosztályon. A kolozsvári egyetemre 800 rendes hallgató iratkozott be, ezek közül jogász 457, orvos 107, bölcsész 160. Az akadémiák közül legtöbb hallgató 245, a debreczeni akadémiának van; legkevesebbje a sárospatakinak 65. A pozsonyi jogakadémiába 154, a nagyváradiba 154, a kassaiba 116, a máramaros-szigetibe 141, az eperjesibe 160, a kecskemétiibe 76, az egri érsekiibe 76, a pécsi püspökiibe 98 rendes hallgató iratkozott be a mostani félévre.

Tanügyi hírek.

Tanárok gyűlése. Az Országos középiskolai Tanáregyesület élénken látogatott választmányi gyűlést tartott a hó 28-án *Beothy* Zsolt elnöklété mellett, mely, a déli ebédidőt leszámítva, reggeltől késő estig tartott. A fizetést rendező törvény képtelen helyzetet teremtett, mikor a tanárokat ranglistába sorozta, mert jóformán lehetetlenné tette; hogy a törvény végrehajtása lépten-nyomon ne sértsen méltányos érdekeket. A miniszter maga is belátta ezt s magát az egyesületet hívta fel a rangsorozás-szabályzat elkészítésére. A választmány készített ugyan szabályzatot, de jellemző, hogy maga kéri a minisztert, ne fogadja azt el, mert ez sem fogja a tanárság érdekeit megvédeni, azon egyszerű okból, hogy a törvény keretén belül a lehetősége is ki van zárva a lépten-nyomon felmerülő sérelmek megszüntetésének. Ezzel szemben azt hangsúlyozza a választmány, hogy a miniszter vegye ki a tanárokat a rangsorozásból, mint amely a tanári állás természetével nem egyeztethető össze s külön törvénnyel szabályozza a tanárok fizetését. Mi is ezt tartjuk a megoldás egyetlen helyes módjának. A tanárok javadalma csak a pótlé-

kok alapján szabályozható méltányosan. A debreczeni tanári kör indítványa révén tárgyalás alá került a miniszternek a tanárok melléközlőközségeit elfűtő legújabb rendelete. Erre vonatkozólag a választmány egyhangulag fejezte ki sajnálatát a rendelet megjelenése felett, mert ez általános formájánál fogva erkölcsi vonatkozásaiban is az egész magyar tanári karra nézve foglal magában észrevételt, holott visszaélések legfeljebb helyenkint fordulhattak elő s anyagi tekintetben is sujtja a tanárságot, melynek munkaképességét is béníthatja s társadalmi érvényesülhetésének is útját vághatja el.

Többi határozatai közt a választmányak, kiemeljük még azt, melylyel a nem állami tanárok vasúti kedvezménye érdekében hozott s kimondta, hogy ezt a kérdést nem veszi le a napirendről mindaddig, míg kedvező megoldást nem ér el.

Az Országos Polgári-iskolai-Egyesület választmányja folyó hó 28-án *Lásd* Károly elnöklété mellett vendes gyűlést tartott, melynek különösen fontos tárgya volt a hét osztályúra tervezett polgári főiskola tantervjavaslatából a mennyiség-tervezet-tudományi rész megvitatása, melyet, mint igazgató-sági munkálalatot *Perjessy* László, *Miklós* Gergely és *Voleuszky* Gyula előadók terjesztettek elő. Behatóan foglalkozott a gyűlés a költségvetés kapcsán azon sajnálatos mellőzéssel is, amely az állami polgári iskolai tantervekre vár. Nemcsak hogy semmiféle előléptetés nincs kilátásba helyezve, de még a IX. fizetési osztályba előléptetett tanterve három fokon egyenlő beosztása is elmaradt. A méltányosabb s a törvény szerinti beosztás érdekében mozgalmat indít az egyesület. Az újabb kinevezések több tekintetben sérelmes volta is élénk megbeszélés tárgyát képezte. Egyes helyek tanerői azon a czímen, hogy drágább életviszonyu helyeken laknak, ahelyett, hogy drágasági pótlékot kapnának a fizetési ragsorban, megelőzve a régi szolgálataikat, előbbre tolnak. Ehhez járul a nem oklevelesek mind gyakoribb kinevezése. Ezen tárgyban is felterjesztést intéz az egyesület.

Elmaradt kongresszus. A királyi tanfelügyelőknek január hó 4-ikére tervezett kongresszusa, — tekintettel a téli zord időjárásra — elmarad.

Fűszer és pedagógia. Havas Ármín fűszerkereskedő és Gyula tanfelügyelő, az első mint kiadó, az utóbbi mint szerkesztő, tanügyi hetilapot indítottak „Magyar Pestalozzi” czímmel Kolozsvárott, hogy — mint beköszöntőjükben mondják — „az okszerű nevelés gyakorlati módszerét” megalkossák. Pedagógusok előtt talán nem szükséges jelezni, hogy a vállalkozó urak jó éppár évtizeddel késtek el tervükkel. Ármín, a fűszerkereskedő, hirdetve dusan felszerelt fűszer- és déli-gyümölcs kereskedését, 10 perzentelt olcsóbb könyvekkel is biztatja a publikumot igérvén, hogy az előfizetőinek ennyivel olcsóbban ad irodalmi műveket, a gyűjtőknek pedig 20 perzentet készpénzzel kedveskedik. Az első szám december 20-án jelent meg, a másodikat január 22-ikére ígéri. Az első szám tartalmából különben azt a biztos reményt merítjük, hogy a második meg sem születik és jó Pestalozsi nyugalmát a fűszer nem fogja zavarni.

Bányászati műegyetem Selmeczbányán. Bányászörökben évek óta foglalkoznak azzal az eszmével, hogy a selmeczbányai bányász-akadémiát különválasszák az erdészettől s az aacheniehez hasonló bányászati műegyetemmé fejleszszék ki. E kérdéssel az öszön Rozsnyán tartott országos bányászati kongresszus is foglalkozott *Tettmayer* főmérnök előadása révén s kimondta a bányászati műegyetem szervezésének szükségét. Az érdekeltek a kormánytól is puhatolozták s — mint értesülünk — az eszme ott is kedvező fogadtatásra talált. A bányászati akadémiának műegyetemmé való kifejlesztése maga után vonná az erdészeti akadémiának elkülönítését és Selmeczbányáról való elvitelét. Az érdekeltek örök most ismét élénkebben érdeklődnek az eszme iránt, mert a pénzügyminiszter kizárólag a bányászati akadémia czéljaira egy külön díszes palotát épített Selmeczbányán. Az építéshez már kora tavasszal kezdenek s a 300.000 forintba kerülő palota 2—3 év alatt teljesen elkészül s az elektrotechnikai, vas-kohászati, gépészeti, építészeti, erdműtani, ásványtani, geológiai, paleontológiai stb. helyiségeket s muzeumokat fogják benne elhelyezni. A mozgalom élén állók azt tervezik, hogy az építkezés befejezte után azonnal választassék el a két, egymással szervi összefüggésben különben sem álló akadémia, s hogy a bányászati fokozatosan bányászati műegyetemmé fejlesz-

tessék ki. Tekintettel arra, hogy az országban egy ilyen főiskola sincs, mi is azt hisszük, hogy bányászati műegyetem szükség van s hogy a fenti életrevaló terv megvalósításának nem lesz komoly akadály.

A jogi vizsgálatok reformja. A közoktatási miniszter reformálni akarja a jogi vizsgálatok rendszerét s erről törvényjavaslatot fog legközelebb a képviselőház elé terjeszteni. A javaslat szerint az ügyvédek kötelező doktori vizsgálatára megszünnék, de maga a jogi doktori vizsgálat a mostaninál magasabb tudományos követelményekhez lesz kötve. A törvényjavaslat továbbá egyesíteni óhajta a bírói és az ügyvédi gyakorlati vizsgálatokat. A közoktatási és az igazságügyi miniszterek között most folynak e kérdésben a tárgyalások.

Szathmáry György-alap. A fővárosi tanítók segítő-egyesülete kegyeletes dolgot cselekedett. Szathmáry György miniszteri tanácsosnak, a tanítószáz ezen érdemes és lelkes barátjának nevére 2500 koronás alapítványt tett, melynek kamatait évenként egy szegény tanuló fogja kapni.

Tanügyi mozgalmak.

A kereskedelmi szakoktatások 2. számában dr. *Veress Vilmos* „Kereskedelmi és polgári iskola,” czímen, a két iskola viszonyát tárgyalja s arra az eredményre jut, hogy sok a felső kereskedelmi és kevés a felső polgári iskolánk. A bajon úgy óhajjt segíteni, hogy a mai felső kereskedelmi iskolák közül vagy tizet átalakítsa tiszta kereskedelmi szakiskolának, a többit meg felső polgárinak. De nem mondja meg, mit tanítsanak és igérjenek az utóbbiak. Pedig ez a kérdés. Hogy 40 kereskedelmi szakiskolára nincs szükségünk, azt már egy évtized óta mondják az összes kereskedelmi akadémiák. De a polgári iskola csak úgy tudta tanítványait meg három évig az iskolák csábitani, hogy szakismerttet, meg egyéves önkényességi jogot ígért. Adott-e, nem-e, az már más kérdés. Mennyien szereztek ezekben a fele-más iskolákban kellő szakismeretet, azt csak a kereskedők mondhatják meg s arra sincsenek statisztikai adataink, hány egyévesből lett két éves. Pedig csak ezen adatok pontos ismerete dönthetné el a kérdést: a hajdani keresk. akadémiának van e igazuk, vagy a polgáriaknak, amelyek még mindig kereskedelmi iskolákka törekszenek válni. A *Veress* cikke egy lépéssel sem viszi a kérdést közelebb a megoldás felé. — *Reich* Manó egész más ügyet tárgyal: a kereskedelmi iskolai tanárok fizetéséről ír. De azért az ő cikke azt is megmagyarázza, miért szaporodnak olyan nagyon azok a polgárral kapcsolatos, meg az attól elvált felső kereskedelmi iskolák. Amíg az iskola csak polgári, a tanár (hivatalosan tanító) nagyobbára a X. fizetési osztályban nyomorog, ha felső osztályai kereskedelminek alkulnak át, a tanár (most már hivatalosan is az) a IX. osztályba jut s ha a tanár urak kijárják, hogy kereskedelmi iskolákot elszakadjon a polgáritól, mindnyájan a VIII. fizetési osztályba kerülnek és 40 helyett 30 évi szolgálattal érdemlik ki a teljes penziót. Így természetes, hogy minden polgári iskola nőni akar és nő is. Hogy felső kereskedelminek vagy felső polgárinak hívják-e az iskolát, az mellékes. Fődolog az, hogy itt az intézmény érdekében a személyzete szorosan összeforr, ami minden esetre örvendetes. Mert a tanárok buzgósa nélkül azok a polgári iskolák ma már valamennyien csak 4 osztályuak volnának. — *Dr. Berényi Pál* és *Gara János* a svájci kereskedelmi iskolák szervezetét, tantervét, sőt helyenkint tanítás menetét ismertetik alapos szakszerű cikkekben; de egyikük sem emlékszik meg *Molnár* Aladár alapvető munkájáról, pedig — németül is megjelent. Svájcban a kereskedelmi oktatás még nem egységes, az iskolák tantervei, felvételi feltételei, a szorgalmi idő, mind különbözők. Látogatottságuk nem nagy. — Ugyanezen fűzetben folytatja *Szilágyi* S. Aladár észrevételeit a kolozsvári népgyűlés tárgyalásaihoz. Ő sincs megalégedve a felső kereskedelmi iskola mostani szervezetével. Az iskolát tisztán a szaktanítás számára akarná lefoglalni és legjobban szeretné a tanulót már 10 éves korától fogva kereskedőnek nevelni. Igaza volna, ha az a kereskedő valahol a holdba szánná. De aki a magyar állam területén akar kereskedni, azt első sorban erkölcsös magyar emberré kell nevelnünk. A tanítás anyagának kiszemelésében csak az lehet irányadó, nem pedig, hogy milyen uton tanul meg legkönnyebben árukat felismerni, könyvelni, vagy az idegen kereskedővel beszélni, levelezni. Ha az utóbbiakat nem tudja, maga valja karát; de ha erkölcsi alapja hiányzik, édes mindnyájunk. A nevelő iskola a tudományokat mind az erkölcsi alap megadására használja. Nyelvek és irodalmak, természettudományok meg erkölcsiek kereskedelmi szempontból csak akkor tárgyalhatók, mikor már az megingathatlan. Irodalmi rovat és krónika zárja be a dr. *Schack* Béla ügyes szerkesztésében megjelent fűzetet.]

A közönséghez.

Az *Országos Hirlap* pártoktól, kormánytól, egyéni és üzleti érdekektől, czéloktól független, szabadelvű politikai napilap.

Erős, de nem durva hang; bátor, de nem személyeskedő kritika; minden irányban való tisztesség a mi újságírásunk sarkalatos hitágazata.

Az *Országos Hirlap* rendületlen híve a szabadelvűségnek, mert ez a legbiztosabb módja a *magyarság faji erősödésének*.

Az *Országos Hirlap* jól értesültségéről, magas irodalmi színvonaláról tanuskodják napról-napra maga a lap.

Mikszáth Kálmán főszerkesztő a lap minden számában ír valamely rovatban.

Az *Országos Hirlap* sűrűn közli:

„A t. házból” című országgyűlési karcolatokat, természetesen régi mesterük, *Mikszáth* Kálmán tollából. Nemkülönben megjelenik koronkint a léha képviselő *Kathanghy* Menyhért is, nevéhez írott vidám leveleivel.

„A Rókaút”, *Sudermann* költői szép regényét, mely az újabb romantika igaz gyöngyei közé tartozik, január hónap első napjában követni fogja *Mikszáth* Kálmánnak

„Az új Zrinyiász”

ezimű hosszabb satirikus politikai rajza.

Az *Országos Hirlap* a rendelkezésére álló összes, jelentékeny szellemi és anyagi erőt arra használja, hogy becsületes, komoly, értékes munkával, minden ízében kifogástalan, jó magyar lappal hálálja meg azt a példátlan s igazán megható érdeklődést, melyet, nagylelkűen előlegezett bizalom gyanánt, a magyar közönség iránta, tulajdonképeni megjelenése előtt is már hatalmasan tanusított.

Az *Országos Hirlap* előfizetési ára:

egy évre: 14 frt, negyedévre: 3 frt 50 kr
félévre: 7 frt, egy hónapra: 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr.

A vidéken 5 krajczár.

Az *Országos Hirlap* szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., József-körút 65.

Ujjonnan belépő előfizetőinknek az eddig megjelent regényfolytatásokat kívánságukra azonnal megküldjük.

MINDENFÉLE.

Monte-Carlo pénze.

A monte-carloi kaszinó „részvényeseinek egy része”, érdekeik megóvása czéljából, ép most bocsátott ki egy röpiratot, mely nagyon érdekes olvasmány. A legérdekesebb benne az, hogy jóformán az egész herczegséget a kaszinó tartja ki. Mindenki tudja, hogy ez a vállalat a monakói herczegnek rengeteg összeget jövedelmez, s hogy az egész városnak s a félszigetnek is adózik; de kevesen tudnak arról, hogy a kaszinó látja el a törvényt s a rendőrséget pénzzel, hogy fizeti a világítást és vízvezetékét, a postát és közegészségügyet, sőt, ami a legkülönösebb, még az egyházat s a játékonysági egyesületeket is. Hogy ez tényleg így van, a legszólóbb bizonyítéka az utolsó szezonról összeállított következő költségvetés:

1. A herczegnek a koncesszió-ért . . .	500,000 frt
2. Hozzájárulás a testőrséghez, rendőrséghez, bírósági és kormányzati költségekhez	200,000 „
3. Nyilvános épületek, utak stb.	80,000 „
4. Világítás és vízvezeték	190,000 „
5. A püspöknek, papságnak, iskoláknak	90,000 „
6. Jótékony czélokra	60,000 „
7. Versenydíjak: Vadászat, galamblovész, regatta, farsang	110,000 „
8. Nyomdaköltség	20,000 „
9. Állami mosóintézet és fürdő	30,000 „
10. Posta	20,000 „
	18.000,000 frt.

Ezek a kiadások a nyilvánosságra szánt mellékköltségek; de tán a kaszinó fentartására szolgáló költségek is igényt tarthatnak egy kis figyelemre; ezek ugyanis a következők.

11. Igazgatás: Igazgatók, felügyelők, croupierek stb személyzet (összesen 16,000-en)	6,900,000 frt.
12. Tűzoltók, kertészek	250,000 „
13. Épületfenntartás és értéksökkenés	220,000 „
14. Világítás és fűtés	100,000 „
15. Magánügynökök, nyugdíjasok és elaggottak	90,000 „
16. Utiköltség	120,000 „
17. Sajtó-szubvenzió	250,000 „
18. Színház és zenekar	410,000 „
	8,340,000 frt.

Végül 60,000 részvényesnek egyenkint 240 franknyi összeg nyereség fizetettvén, mi 5.700,000 forintnak felel meg, az összjövedelem, ha a kiadásokat hozzászámítjuk, tizenöt millió és ötszáznegyvenezer forint. Ez az az összeg, melyet a világ valamennyi bolondja egy éven át a monte-carloi játékasztalok mögött elveszt.

Azt a szabadalmat, mely most a „Société Anonyme”-é s mely a boldogult mr. Blanc jogait tartalmazza, 1868-ban monacoi Károly herczeg ötven év tartamára adta ki. A koncesszió tehát nemsokára lejár s akkor meg kell újítani, s ez az, ami a részvényeseket bántja. Az uralkodó fejedelem ugyanis nagyon közel lévén, mindent lát, mindenkit ismer, ki nek haszna van a játékból; s a kinek haszna van, az hadd fizessen. Most is, úgy látszik, tetemes dividendára vágyik, meg talán a papság jutalékára is és egyéb hiábavaló kiadásra. A részvényesek legutóbbi gyűlésén szintén jelen volt s ott csakugyan nagyon tágra nyitotta a száját, midőn újabb ötven évre javasolta megkötetni a szerződést 1897-től kezdve, a következő feltételek mellett:

A koncesszióért fizetendő díj 1907-ig legyen 500,000 forint, 1917-ig 700,000 forint, 1927-ig 800,000 forint, 1937-ig 900,000 forint s az utolsó tíz évre 1.000,000 forint évenként. Azonkívül a részvénytársaság építsen 3.200,000 forint Monacóban új kikötőt s egy új operaházat legkevesebb 800,000 forintnyi költségen.

Azonkívül még egyéb mindenfelét is követel, úgy, hogy az évi fizetség a számára 1.900,000 forintot tenne ki évenként.

Ez a szülőoka annak a gunyos röpiratnak, melyet a részvényesek kibocsátottak.

A négus mint orvos. *Menelik* ő felségét már régóta úgy ismerik, mint felvilágosult és sokoldalú uralkodót. Legközelebb újabb jelét fogja adni ismereteinek és népeiről való atyai gondoskodásának. A nemzetközi orvosi kongresszuson ugyanis, amely Párisban fog összegyűlni, közzé fogja tenni a himlőoltásnak azt a módját, amely Abessziniában már két évszázad óta divik. Mandon francia orvost bizta meg azzal, hogy a kongresszuson az arról szóló jelentést megtegye.

A humoros tanítók. Nagyon meg lehetnek akadva a jó nagyszentmiklósi tanítók iskolai fegyelem dolgában, mert a minap gyűlést tartottak és ott szépen, nyugodtan elhatározták, hogy behozzák a nagyszentmiklósi iskolákban a botbüntetést. Bizonyosan abból az egyszerű és világos feltevésből indultak ki, hogy a botbüntetés behozatalához csak három dolog szükséges: egy bot, amivel ütnek, a tanító, aki üt és a gyerek, akit ütnek. Megvan ugyan az 1871. LII. törvény, amely a botbüntetés mindenféle fajtáját eltöröli, de hát ez a nagyszentmiklósi tanítókat, úgy látszik, nem alterálja. Nem kevésbé humoros a délmagyarországi tanító-egyesület választmányi ülésének a határozata, amely nagybecskereki tudósítónk jelentése szerint egyhangulag kimondotta, hogy a nagyszentmiklósi pedagógiai parlament döntvényét *nem helyesli*. Ha csak a helyeslésről van szó, akkor forduljanak a nagyszentmiklósi iskolás gyerekekhez, azok bizonyára még egyhangubban fogják ez irányban „nem helyeslést” kifejezni.

Szemtelenség! Őrszike kisasszony: Szeretném tudni, hogy az az ur odaát meghallja-e, mikor énekelek.

Zsuzsa szobalány; Persze, hogy meghallja, hisz máris becsukja az ablakát.

Az örült.

Szentjánosi színházigazgató a második csemetés után vigan ugrott egy másodosztályú kocsiába. Most megy fel Pestre, ahol egyik nyári színház bérletét megkapta. A trupp már majdnem komplett. Az egy-két hiányzó mellékszerepre akad ember elég. Majd megmutatja ő a pestieknek, hogyan kell theatrumot vezetni.

A direktor jó kedve bosszúságra válik. Nincs sehol egy ülőhely. Végig fut a kocsi során. Mégis csak kedvez neki a szerencse. Valamennyi kupé tömve és im itt egyikben csak három utas van. A színházigazgató zihálva helyezkedik el.

A gép füttyül, a vonat elindul. Szentjánosi miután megszártja izzadó arcát, utitársaira is kiterjeszti figyelmét.

Különös kompánia az. Hárman vannak. A két szélső nagy erőmegfeszítéssel szorítja le az ülőere a harmadikat, egy borotvált arcú fiatal embert.

A beszédes és közlékeny természetű színházigazgató meg nem állja szó nélkül:

— Uraim, mit mivelnek önök?

— Amint látja, tartjuk szerencsétlen barátunkat.

— És miért cselekszik ezt?

— Hát nem látja, hogy örült a szegény. A Lipótmezőre visszük. Ha elbocsátanánk, összetörne, zuzná mindnyájunkat.

Az igazgató rémülettel látja, milyen társaságba jutott. A megfélemezett fiatal ember szemei kidülledtek, izmai rángatóztak, a szája tajtékzott. Elég egy pillantást rávetni és akárki is azonnal látja, hogy örülttel van dolga.

A színházigazgató, aki annak idején sokat járta a kórházakat, hogy különböző lelkiállapotban tanulmányozza az embereket, borzadva nézte az örült utitársát.

Iszonyu a helyzet. Robogó vonat, kívülről bezárt fülke, szemben a dühöngő örült.

Szentjánosi hideg verejtékben uszott, mikorra a következő állomást elérték. Dörömbölve hívja a kalauzt. Kiugrik a kocsiból. Egy pillanat alatt másik fülkébe kapaszkodik fel.

Soha el nem felelji a kiállott aggodalmat.

A direktor ur másnap irodájában intézi a színház ügyeit. Kopogás.

— Szabad.

Az igazgató szívében meghül a vér. A tegnapi örült lép be.

— Széphalmi vagyok.

A direktor ijedve hátrálni kezd.

— Olvastam az újságban, hogy ön komikus színészt keres. Itt vagyok.

A jövevény egy lépést tesz előre.

A megrémült igazgató aggodó szemmel nézi, merre az ajtó. Csak ez fért ki összeszorult torkán:

— Ön örült!

— Én?

— Ön a Lipótmezőről szökött meg.

— Uram!

— Én tegnap a vasuton utaztam önnel és tudom, amit tudok.

A fiatal ember harsány kacagásban tört ki. Ugy nevetett, hogy aki nézte, vele kellett kacagnia.

— Hát direktor ur volt az. Hiszen csak rossz tréfa volt, hogy a fölösleges utitársaktól szabaduljunk.

Szentjánosi összeráncolja a homlokát:

— Hát csak tréfa volt?

— Elismerem, rossz tréfa.

— És ön csak játszott az örülttel?

— Megpróbáltam.

— És ön most komikus akar lenni nálam, havi száz forintért?

— Ez a leghőbb vágyam.

— Hát én azt mondom, hogy abból nem lesz semmi.

— De instálom.

— Nem lesz semmi, ha mondom. Ön nem lesz komikus, hanem jellemszínész, kétszáz forint havi fizetés mellett. S azonfelül fogadja uram a legmelegebb gratulációm. Ön játszotta tegnap az örülttel, mint egy isten. Brr! még most is fáznak. Önből nagy művész lesz, uram. Hadd rázzam meg a kezét.

Lehetnek, akik mesésnek tartják az egész dolgot. Különösen azt, hogy akadt olyan szingazgató, aki a maga jószántából megduplázta az igényelt fizetést. De az az egy mégis bizonyos, hogy ilyen uton lett jellemző Széphalmi. Mint ilyen aratta legszöb babérait. Egy egész nemzet tapsolt neki.

Még csak azt említjük meg, hogy az igazi nevek elmellőzésével álneveket használtunk. Nehogy a kegyeletet és általános tiszteletet a legtávolabbról is megsértessék.

Jelenet a pacsirta-utcában.

A rendőrkapitány: Miért van úgy kikelve, Fix ur?

Fix ur: Engedje, hogy kifujjam magam Borzasztó eset! Tetszik látni ezt a fogat? Ezelőtt husz percczel még a számban volt, most itt van a markomban! . . . Borzasztó eset! . . .

A rendőrkapitány: No hát csak fujja ki magát, aztán beszélje el a dolgot.

Fix ur: Nekem ugyan megesett! Bemegyek az üzletbe, magamhoz veszek egynehány forintot, aztán indulok kifelé.

— Hová szaladsz, Ignác? kérdi a kompnistám.

— Megyek a gőzfürdőbe.

— Ismerlek Ignác! Ha te azt mondd, hogy a gőzfürdőbe méssz, akkor bizonyosan a börzére sietsz. De te most csakugyan a gőzfürdőbe méssz: minek hazudol?

Én pedig nem mentem sem a gőzfürdőbe, sem a börzére, hanem egyik ó-budai barátomhoz, akivel hetenkint egy-két órát szívesen elcsevegek.

Vigan fütörészve ballagtam a pacsirta-utcában, ahol egy pápaszemes, gömbölyü emberke jött velem szemben. Közélembe érve, szemügyre vettem s láttára majd hogy hanyatt nem estem. A kis ember tudniillik az én utazó ügynököm, akinek a mult szerdán adtam négyszáz forint előleget, hogy utazék Baranyába üzletet csinálni.

És ő itt kószál Ó-Budán!

Csak hogy megfogtalak! gondoltam magamban. Oda mentem hozzá és ráütöttem a vállára.

— Mit csinál maga itt, *Blitzableiter*?

Blitzableiter nagybetykén kétszer is végignézett rajtam, aztán szó nélkül odább akart állani.

— Hohó! Nem úgy verik a cigányt! Maga folszedi az előlegeket, felszámítja a tizenöt forintos napidijakat, s a helyett, hogy Baranyában üzleteket csinálna, itt kóborol Budapesten.

— Megbolondult az ur? Most látom először az urat.

Nevetésre fogtam a dolgot.

De *Blitzableiter*! Csak nem akarja elhítenni velem, hogy maga az én ügynököm: a Móni *Blitzableiter*?

— Én?

— Igen, maga!

— Kikérem magamnak! A dédapám se volt *Blitzableiter*.

— Ráismerek a görbe orráról. Hiába is tagadja! Tudok mindent.

— Hallja az ur! Ne csufolodjék velem, mert ha engem feldühösítenek, én karmolok, harapok, rugok . . .

— Maga?

— Én hát!

— Akkor mégis lehet, hogy tévedek. Tessék elhinni, hogy életemben sohasem láttam ilyen hasonlatosságot. Ez a görbe orr, ezek az elálló, nagy fülek, ezek az örökösén pislogó szemek! No ode ilyet!

— Utoljára mondom, hogy ne csufolodjék!

— Tudja mit? Igazolja magát az ur!

Alig ejtettem ki ezeket a szavakat, amikor az apré emberke rám ugrott, beütötte a czilinderemet, letépte a parókámat, aztán kiütötte azt a fogamat, amelyet épen tegnap plombáltattam.

Természetes, hogy elfutottam, és egyenesen ide jöttem a kapitány urhoz, hogy idézze meg azonnal *Blitzableitert*, aki lakik a *Dobler-bazárban*.

Mert ő volt az: *Blitzableiter*. Megesküszöm rá akár ezerszer is . . .

Gutlus.

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE. (40)

Boleszláv összerendezte. Mint az utolsó ítélet hangja zúgott fülében az a rekedt dörögés. Nem tudta, hogy mi készül reá zudolni, de azt érezte, hogy valami jó nem lehet.

Lödkösés, tolongás volt látható a tömegben. Rángatva és cibálva ért oda az iszákos elzúllott alakja az első sorokba. Védekezett, öklével hadonászott és mikor már a küszöbön állott, megpróbált elbujni, vagy valamelyik mögötte állónak válla vagy háta mögé igyekezett rejtőzködni.

— Hackelberg, ne félj, szólott a pap — nem lesz bántódásod.

Ekkor aztán föl mert állani és félénk, vizsga pillantásokkal mérte a nagyurakat, akik elé került.

— Hát ez micsoda? kérdezte sértődött hangon a tanácsos, — hogy lehet ilyenfélet szabadon hagyni.

— Mert mindenki szánakozik rajta boldogtalansága miatt, felelte a lelkész.

— Az öreg Merckel odatolakodott feljebbvalójához és odasugta neki:

A szegény, sajnálatraméltó apa, akiről méltóságodnak beszéltem. — De szemei félénken pislogtak az elől álló schrandeniek felé, akik öklüket készen tartották, hogy az alkalmas pillanatban az öreg korhelyt eltüntessék.

— Nincs semmi mondani valód, Hackelberg? kérdezte a lelkész.

— Mit mondhatnék én, lelkész ur! dadogta az öreg és újból lekuporodott és rongyos kabátját összehuzta meztelen melle fölé.

— Nincsen valami panaszod?

— Ugyan hagyjanak békén — nyafogta, — nincs nekem semmi panaszom.

— Ez ellen sem? Boleszlávra mutatott.

Halvány láng villant föl fénytelen szemében. Megértette. Az öreg Merckel bátorítólággal intett, és felismerve a hivatást, melyet itt teljesítenie kellett, sirásra készen, mint az iszákosoknál lenni szokott, keserves sirásba fogott. Fekete kezével törülgette az arcát, mely csakhamar olyan lett, mint egy álarcz.

— Szegény, szegény apa! sajnálkozott az öreg Merckel és ő is törülte a szemét.

— Mire való ez a komédia? kérdezte Boleszláv megvető mosolylyal. De nagyon halvány volt.

— Ez nem komédia, itt törvényt ülnek, felelt neki az öreg lelkész.

Boleszláv vállat vont.

— Én beleegyezem, szólt és remegett a hangja — én akartam így.

A schrandeniek ágaskodtak, várva a történendőket. A csöndben, mely egy pillanatra támadt, idehallatszott, amint a néptömeg, mely a vendéglőbe nem fért be és a templomtért foglalta el, ordítással és lármázással tölti az idejét. Valami félénk női sikoltás vegyült bele.

Utoljára még Regina — — —? De hogy lett volna lehetséges? — És eltűnt a gondolat, ép oly gyorsan, amily hirtelen támadt.

— Gyermekem, szegény nyomorult gyermekem! jajgatott az asztalos, aki most már a szokott mederben volt.

— Hát mit tettek gyermekednek, mondd? kérdezte a tanácsos tőle, ki nem akarta, hogy az ügyek vezetését más vegye át.

— Elcsábították a gyermekemet, — — — rossz leánygyá tették, — — — az én apai — — — szívemet — — — szétmarczangolták. — — — Korhely vagyok. — — — Csak egy koporsót még — — —

— Azt hiszem, ezt a litániát már elsírtad egyszer nekem, szakította őt félbe a tanácsos. — Akkor, mikor azt a nőszemélyt, a te leányodat, a rókaút ügyében kihalgattam. Ha ezalatt az öt év alatt ujat nem tanultál . . .

— És a lelkészhez fordulva, mosolyogva tette hozzá:

— Ugy hiszem, ebbe a csavargóba, a *Virginus* szerepét verték bele.

A szürke emberke valami mekegő neve-

tést hallatott, de azonnal elhallgatott, mintegy megijedve saját merészségén.

Az öreg lelkésznek kevésbé volt inyére a tanácsos ur kedélyeskedése.

— Majd beszélék én helyetted, Hackelberg, mondta — azt hiszem, engem majd komolyan vesznek. Éretted és mindnyájatokért és még hozzá az Uristenért is, kinek szent törvényei nem arra valók, hogy nagyurak csufot üzhessenek belőle. Báró Schranden ur, ön szólított engem, kész-e még arra, hogy magát igazolja?

— Igen, hangzott félénk nyugtalansággal. Ugy képzelte, hogy az a sikoltás másodszer is füléhez jutott volna, áthatolva a tömeg lármáján.

— Ön atyja örökébe lépett?

— Kételkedik ebben?

— Sajnos, nem! Ön azt is eltulajdonította, amit ő jogtalanul bitorolt.

— Lelkész ur . . . Tompa dermedtség vett erőt rajta. Beszélni akart, de torka összeszorult. — Hol maradt a dacz? hangzott bel-sejében.

— Báró ur, ön egy-asszonyt talált ott, ki atyjának szeretője volt. Bemocskolva, alacsony, sárral és gonoszszággal teleszórva. Évekig tartó szolgaság kivetkőztette emberi méltóságából. Ugy élt ott, mint egyik állat a másikkal. Ez a nyomorult teremtés ide tartozott és az enyém volt. Én neveltem föl, az én kezem hintette homlokára a keresztelő vizet, az én kezem nyújtotta neki a kelyhet a szent áldozás alatt. Én az egész község jelenlétében megesküdtem, hogy örködni fogok e fiatal lélek fölött, ki kétszeresen árva volt, mert az, kit atyjának nevez, még önmaga fölött sem képes örködni.

— Oh, szegény, árva gyermekem! — dadogta az asztalos. — Csak még két — csak még egy koporsót — —

— Én vagyok érte felelős Isten és emberek előtt. Atyádtól nem követelhettem, mert ő Isten trónusa előtt áll, azért követelem tőled és a leszámolás ez órájában, melyet te idéztél fel, kérdem tőled, mit tettél te ezzel a lélekkel?

Boleszláv szemei előtt minden ködbe merült. És e ködből az agg lelkész alakja emelkedett ki, olyan magasra, hogy csaknem emberfeletlinek látszott. Csak dadogva nyögte ki e szökat:

— Mit tettem volna, mit kellett volna . . . ?

Az öreg pedig folytatta:

— Királyi kitüntetés ért ma, mindnyájunk előtt, most lássuk csak Schranden báró ur, hogy Isten színe előtt is megállhatsz-e becsülettel? Hogy mit kellett volna tenned? Szentnek és sérthetetlennek kellett volna lennie, aki mocskokkal telve és elvetemülten állott előtted. Mit tettél, hogy levezekeljed a bünt és gyalázatot, melylyel atyád ezt az asszonyt elhalmozta. Felszabadítottad-e szellemét a szolgaság alól, mely lenyűgözte? Fölemelted-e lelkét a kegyelmes és mindenható istenhez? Megpróbáltad-e őt az emberiségnek visszaadni? Vagy még mélyebben belesodortad-e abba a bűnös varázslatba, melylyel a te házad és a te véreid őt behálózták? De mindenekelőtt egyet: Hogyan és mi módon éltetek együtt? Azt mondják, hogy az egész kietlen szigeten csak egyetlen hely lakható! — Meggondoltad-e mindenkor, hogy atyád tulajdona isteni és emberi törvények szerint számodra megközelelhetetlen? Oktattad-e imára és bűnbánásra, vagy szegény gyöngé elméjét még jobban megmérgezted? . . . És a te saját véreidet, távol tartottad-e bűnös vágyakozástól? Vagy szomjas bestiákként körülötte kerengtek-e gondolataid és utána lopództak-e jártában-keltében és meglesték-e gyöngésége közben . . . mig aztán jött az újabb vérbűn.

— Hallgasson el! kiáltott Boleszláv. Oh, valóban a keresztény szeretet emberének skorpiók bujtak ki az ajkai közül. Értett hozzá, hogy a legtökösabb, gondolatban elkövetett, bűnököt ostromozza, sőt olyanokat is, melyeknek eddig tért még gondolataiban sem engedett és melyeknek elkövetését e pillanatban mégis el kellett ismernie.

(Folytatás következik.)

SZÍNHÁZAK.

Budapest, csütörtök, 1897. december 30-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Évi bérlet 233. Havi bérlet 23.

Benoiton-család.
Vígjáték 5 felvonásban. Írta Sardou. Fordította Váradi Antal.

Személyek:

- Champroad Nádai
- Benoiton Gabányi
- Formichel Egressy
- Didier Somló
- Prudent Zilahi
- Theodule Nádai B.
- Fanfan Galos
- Stephen Dozso
- Müller Latabár
- Clotilde Csillag T.
- Martina Cs. Alsógi
- Jeanette Nagy Ipolya
- Camilla Ligeti J.
- Adolphine Vezvári
- Juliette Keczori

Kezdete 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nagy bérlet 36. Havi bérlet 12.

Bernardo Montilla.

Dráma 8 felvonásban. — Írta: José Echegaray. Spanyolból fordította: Páthy Károly.

Személyek:

- Bernardo Montilla Szacsavay
- Inés, neje Hegyesi M.
- Don Ricardo Császár
- Luisa, neje P. Márkus
- Gonzalo Hetényi
- Julia Szacsavayné
- Enrique Horváth
- Carlota Vásárhelyi
- Antonio Abonyi
- Szolda Narcisiz

Kezdete 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

556. szám. 556. szám.

Szöke Katalin.

Dramai regé 3 szakaszban, 6 képből. Írta: Voss Rikhard. Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerzte Pfitrich G.

Személyek:

- Az ifjú Halál L. Fáy Sz.
- Szent-Katalin képe Molnár
- Werner Katalin Lánosz
- Gyuri (6 éves) Halász
- Lőrincz Bodnár
- Márton Rónai
- Annuska Geröfi
- Magda Cselka J.
- Tera Varsányi
- Huberné Makróczy
- Gruberné Nikó L.
- Orvos Balassa
- A Gyomor Hunyadi
- A Gond Rostagni
- A Bánat Ráthonyi
- A Nyúlöt Hegedüs
- Az álvás szelleme Komlósi
- Az álom szelleme Bárdi
- A hatalmas uralkodó Kazalitzky
- Az emberiség jótévője Mátrai

Kezdete fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Harmadszor. Harmadszor.

Ifjuság.

Dráma 3 felvonásban. — Írta: Halbe Miksa. Fordította: Szomaházi István.

Személyek:

- Hoppe, plébános Molnár L.
- Anna Somló E.
- Amándus Sziklai R.
- Schöngörzsi Gergely Székely S.
- Hartwig György Füredi Béla
- Maruschka Fodor R.

Kezdete 7 órakor.

Színházi műsorok a 22. oldalon.

SORSOLÁSI KÖZLÖNY

XII. évfolyam.

Hiteles sorsolási értesítő és útmutató magánosok részére értékpapirokat illető ügyekben.

Megjelenik havonként 2-4-szer.

Nélkülözhetetlen tanácsadó mindenki számára, akinek értékpapírral és sorsjeggyel vannak.

Sorsolási értesítője pontosságra és megbízhatóságra nézve a legelső helyet foglalja el az összes e nemű lapok között s gondos egybeállításában közli az összes hazai és jelentékenyebb külföldi sorsjegyek huzási lejtromait, a hátralékok, vagyis eddig fel nem vett nyeremények jegyzékével együtt.

Az osztálysorsjáték behozatala alkalmából a „Sorsolási Közlöny” ingyen mellékletül adja előfizetőinek az osztálysorsjáték hivatalos nyeremény-lejtromát, úgy hogy a „Sorsolási Közlöny” előfizetői teljesen hiteles jegyzéket kapnak az osztálysorsjátéknál kihuzott számokból. E lejtromok egyenként vásárolva, egymagukban is többbe kerülnének, mint a „Sorsolási Közlöny” előfizetési ára, mely

egész évre csak 1 forint.

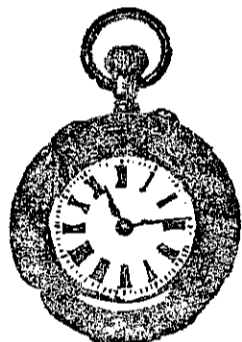
Minden előfizető ingyen kapja az 1898-ra szóló Sorsolási Évkönyvet, mely ez alkalommal az osztálysorsjáték népszerű ismertetését tartalmazza. Előfizetések legzélszerűbben postautalvánnyal

BEIMEL LAJOS bankházához,
a „SORSOLÁSI KÖZLÖNY” kiadóhivatalához
Budapest, IV., Kecskeméti-utca 13. sz.
intézőndök. (815)

Alkalmos

ujévi ajándék!
Lőw Sándor, óras és
ékszerész
Budapest, VIII., József-körút 81. szám.

- Egy pontos nikel óraperczmutatóval . . . 2.50
- Harminczhat órát járó, üveggel fedett nikel óra . . . 3.50
- Duplafedélű, pontosan szabályozott nikel óra . . . 5.-
- Nikel tula remontőr óra dupla fedéllel . . . 5.50
- Ezüst duplafedélű remontőr óra . . . 6.90
- Ezüst duplafedélű horgony rem. óra 15 köre, erős . . . 9.-
- Valódi duplafedélű tula ezüst remontőr óra . . . 9.50
- Ébresztő óra . . . 1.75
- valódi amerikai . . . 2.-
- Inga-óra, 8 napig járó, diófa szekrényben . . . 9.-
- ó pár evőeszköz, diszes tokban 7.-, kisebb . . . 5.-
- 14 karátos arany gyűrűk . . . 2.30
- Ezüst lánczok . . . 2.-

Nagy választék arany és ezüstpénz és női órákban, ugy-szintén drágakövekben. (197)

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (159)

Hirdetések

felvételnek lapunk kiadó-hivatalában,

VIII., József-körút 65. szám,

és fióküzletünkben

V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

A m. k. vállalk. és közoktatásügyi miniszternek 6390/1897. számú rendelet szerint állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő-iskola

Budapest, V. ker., Nagykorona-utca 13. szám.

Igazgató: FISSINGER J. százados.

Alapított 1868-ban; eddig 3128 tanítványa volt; első és legrégebbi ilyenmő intézet, mely eddig kiváló sikereit tisztán alapos és oklevéles tanárok által nyújtott oktatási módjának köszönheti.

1898. január 2-án kezdődik a 6 havi tanfolyam az egyéves önkéntesi jog megszerzésére szükséges vizsgálatra.

Részletes prospektus és felvilágosítások díjtalanul. Beiratások mindennap d. u. 4-6-ig. (159)

Legnagyobb nyerési esélyek!!

Negyed 8 frt.

Nyolczad 4 frt.

OSZTÁLYSORSJEGYEK

Harmadik huzás már 1898. január hó 4 és 5-én.

Postautalvánnyon megrendelhetők. Huzás után minden megrendelőnek a hivatalos nyeremény-jegyzéket azonnal megküldjük. Ezen sorsjegyek tervezetszerű befizetés mellett a következő huzásokon is részt vesznek. (812)

Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson részvénytársaság váltó-üzlete

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelarusítása, **BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 5.**

Uj Idők

Szerkesztő: **Herczeg Ferencz.**

Az Uj Idők szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap.

Főmunkatársak:

Mikszáth Kálmán és Bródy Sándor.

Az Uj Idők minden új előfizetője ingyen kapja az Uj Idők **Munkácsy-füzetét.**

Aki félévre előfizet; a Munkácsy-füzetét és Linek Lajos „**A Gyurkovics Leányok**” című gyönyörű huszonöt színben készült fali képét is ingyen kapja. (257)

Mutatványszámot kívánatra ingyen küld

Az Uj Idők kiadóhivatala

Budapest, Andrassy-ut 10. sz.

Előfizetési ára negyedévre 2 forint.

Fiatl serdülő leánynak karácsonyra a legjobb és legolcsóbb

Magyar Lányok

képes hetilap, fiatal leányok számára.

Szerkeszti: **TUTSEK ANNA.**

Karácsony estére minden előfizető megkapja az első számot és kedvesebb ajándékkal nem igen lephetjük meg a fiatal leányt, akinek olyan nehéz jó olvasmányt adni. A karácsonyi szám az egész ünnepen való érdekes olvasmányt nyújt és örömet okoz neki minden vasárnap, amikor beköszönt hozzá az ő lapja.

Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetés küldendő postautalványon,

a Magyar Lányok kiadóhivatalába

Andrassy-ut 10. szám.

Címzésnél kérjük **Andrassy-ut 10. irni.**

Karácsonyra a gyermekeknek a legjobb és legolcsóbb

Az Én Ujságom

Szerkeszti: **PÓSA BÁCSI.**
képes gyermek hetilap.

Az első számot karácsony estére minden előfizető megkapja. Az Én Ujságom a gyermekeknek legkedvesebb karácsonyi ajándéka. az egész ünnepen át mutat a sok mesével, verssel, tréfával, képpel és tudja hogy minden vasárnap új, meg új öröme lesz az ő aranyos ujságával. Januárban minden előfizető gyönyörű naptárt kap ingyen az 1898. évre.

Előfizetési ára negyedévre 1 frt.

Előfizetés küldendő postautalványon.

Az „ÉN UJSÁGOM” kiadóhivatalába,
Budapest, Andrassy-ut 10. szám.

Polzer C. és Társa

cs. és kir. udvari szállítók.

Budapest, Gizella-tér 5.

a Haas-palota átellenében.

(187)

Ajánlja

**tüzbiztos és betörésmentes
pénzszekrényeit,**

páncczelbetéteit, páncczel szekrényeit, páncczel tresszorjait a legújabb szisztéma szerint, valamint ékszerárványokat berendezéssel, kazettákat, másolóprekeket a legújanyosabb árakon.

Árjegyzékek ingyen.

A szépség titka!

Hölgyek

százazrei fiatal, viruló arczszínüket a már évtizedek óta általánosan ismert, Párisban, dr. Lajosse hírneves udvari orvos által feltalált és kedvelt **RAVISSANTE-különlegességeknek** köszönik.

Ezeknek használatánál az arcbőr, nyak, karok és kezek gyönyörű szépek lesznek, a bőr finomná válik és a fiatalság zománczával bír.

A fölséges zománcz alatt eltűnnek a himlőhelyek, szeplők, anyajegy, a ránczos arcz simává lesz.

Minden hölgy arca vakító szép és finom marad.

Ezek az egyedüli, minden tekintetben ártatlan különlegességek, melyek használatát után a hölgyek mosakodhatnak, anélkül, hogy **csodálatos hatása** a bőrre nézve eltűnnek. (246)

Egy eredeti kisebb üveg Ravissante (napnali használatra, elegendő 3 hónapra) **1.50**

Eredeti nagy üveg (elegendő 6 hónapra) **2.50**
(három árnyalatban: hófehér, rózsaszínű és testszínű (rachel))

Ravissante-arccpor (Poudre-Ravissante — Lejosse — Páris) 60 kr. és 1 frtos eredet dobozokban 3 árnyalatban: szőkéknek; hófehér) rózsaszínű és testszín (Rachel barnáknak).

RAVISSANTE-szappan drbja 50 kr. Az összes pipere-szappanokat felülmúlja.

A valódi **RAVISSANTE-különlegességek** a kezek ápolásához és az arcz azonnali szépítéséhez különösen ajánlhatók; hatásuk fölülmulja a forgalomban levő összes hasonló ugynevezett szépítőszereket, megérdemlik tehát e kimagasló tulajdonságaiknál fogva, hogy egyetlen család mosdóasztalán se hiányozzanak.

E különlegességek csodás hatásáért teljes garanciát vállalunk.

Számtalan köszönő és elismerő-levelünk van a legfelsőbb körökből és csakis a diszkreczió tiltja azok közzétételét.

Kapható nagyban és kicsinyben valódi minőségben a következő gyógyszerárakban:

TÖRÖK JÓZSEF, Király-utca; Török Sándor, Andrassy-ut; Molnár és Mészér, Koronaherczeg-utca.

Naponta postai szállítás a legnagyobb diszkreczió mellett.

Értéktelen utánzásoktól óvakodjunk.

A „Francia szabóhoz”

KASSOWITZ FÜLÖP

férfi- és gyermekruha raktárában

Budapest, Károly-körut 26. sz.

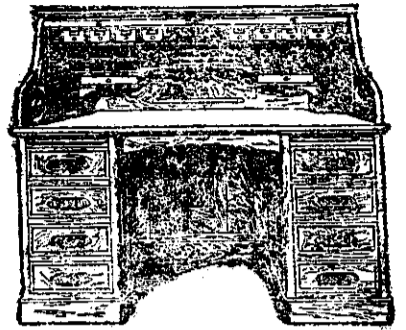
az előrehaladt idény miatt az árak 1898. január 1-ig az előállítási áron alul adatnak el.

Mikádó kabát	16 frt	Téli kabát	12 frt
Városi bunda	50 frt	Téli nadrág	3 frt
Sacco-öltöny	11 frt	Gyermek-öltöny	3 frt
Füti öltöny	7 frt.		

Szabott árak.

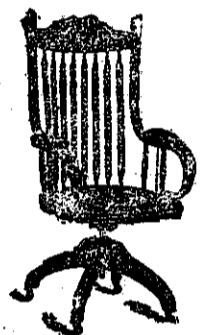
Szabott árak.

Legalkalmasabb ujévi ajándékok!

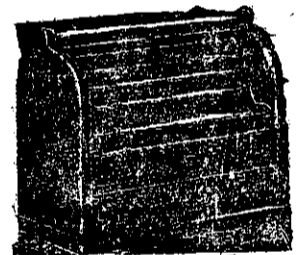
Amerikai gördülő

redőnyös íróasztalok.

Amerikai

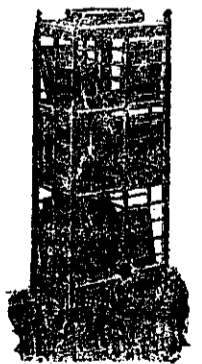
forgó- és hinta-székek

(234)

Amerikai

papir-kassetták.

Amerikai

forgatható könyvállványok

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Glogowski és Társa

az eredeti „REMINGTON-írógépek” és az eredeti „Edison MIMEOGRAPH” kiz. jog eladási telepe

Budapest, V., Erzsébet-tér 16. sz.

A LEGSZEBB MAGYAR KÖNYV

Az összes magyar műkritikusok egyhangú véleménye szerint a legszebb magyar könyv a
RÉVAI TESTVÉREK IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 kiadásában megjelent

KISS JÓZSEF költeményei illusztrált diszkiadása.

A legnagyobb negyedréti alaku, pompás diszkötésű mű tizennyolcz fényfotó (Heliogravur) tizenkét autotipikus színes műmellékletet és harmincz szövegképet foglal magában.

A képeket a nagybányai művészkolónia tagjai festették:

Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Hollósy Simon, Réthy István és Thorma János.

A pompás diszmű ára fényes vászon-diszkötésben 24 forint,
 tehát pazar kiállítása doazára, jutányosra van szabva.

A sajtó nyilatkozatai a műről:

Hock János a „Magyarország” XI/20-1 számában:

„A nagybányai művészek ezt a kiállítást (Kiss József illusztrációi) nem dughatják el úgy, hogy észre ne vegye egész Magyarország. Megnézheti mind, aki a szépet lelkesül, s megfürödhetik lelke az igazi érzéseknek harmatjában: e legtisztább szentelt vízben” — „En legalább e kiállításban megtaláltam, amit a művésztől vártam. Mind egyik képen ott van a nemes felfogás, az ihlet, az érzés, amit már oly régóta nélkülöznek nálunk a szépet lelkesülők”.

Luczián a „Magyarország” XII/23-1 számában:

„Diadala és büszkesége a magyar irodalomnak, hogy a kiadók becsüségét ily magas fokon láthatjuk. Mintha költői ábrándot valószínűleg meg ez a munka, egy irodalmán lelkesen csüggedő nemzet ábrándját, mely költőt a dicsőség fűnyében ühajtja ki. — Ezzel az érzéssel forgattuk a Révai Testvérek kiadásában megjelent díszes könyvet, mely elegancia és művészeti érték tekintetben páratlanul áll a magyar könyvpiacra s mely a világ legelőkelőbb könyvpiacain is megkülönböztetett tiszteletre tarthat számot.

Ignotus a „Magyar Hírlap” XI/28-1 számában:

„A könyv formájáról, úgy gondolom, szó nélkül elismerjük, hogy ez a legszebb magyar könyv. A Franklin-Társulat s a müncheni híres Meisenbach cég remekelt ezzel a munkával, melyben a szöveg nyomásánál csak a képeké gondosabb s az eredeti képekénél csak a reprodukciójuk szebb. Ezek a képek megfognak lelni mindenkit, mint ahogy a Révai-ék külön kiállításán meg is lepték a meghívottakat, akik első nap idegenül fordultak el a gyönyörű különlegességektől, másnap azonban elfjöttek rájuk hoztálmul.”

Keszler József az „Országos Hírlap” XII/8-1 számában.

„Eminendó fölfordulással teie izgalmas órákban kopogtat ajtókon Kiss József és hozza be hallatlan pompával díszített nagy negyedréti kötetét, melyben összes költeményeit küldi világgá. A csodálat, melylyel eddig a lángelkű költő iránt viseltettünk, percében ámulattá változott.”

„A.” a Budapesti Hírlap” XI/29-1 számában:

„Ez a kiadás igazán művészi alkotás és a magyar ipar is bátran kiállhat vele.”

„Magyar Kritika” decemberi számában:

„Tény, hogy ami a külső kiállítást illeti, így még magyar költőt meg nem becsülték, sem élőt, sem halhatatlan halottat.”

Az „Országos Hírlap” XII/2-1 számában:

„Kiss Józsefnek összes költeményeit adták ki Révai Testvérek, egy olyan kötetben, amilyet hasonlító könyvet talán még nem produkált a magyar könyvészet.”

Tóth Béla a „Pesti Hírlap” XII/2-1 számában:

„A hetven vagy hány kép? fényes reprodukciók. És csodálat az az új művésztéchnika: úgy festeni, hogy a kép csak a fényképezés révén válik az, aminek szánták. Szóval a másolat az eredeti.”

Ágai Béla a „Magyar Ujság” XII/5-1 számában:

„A Hollósy-iskola — a derék nagybányai fiúk — csodaszép rajzokat készítettek hozzája, a tipográfiai kiállítás pedig remek. Olyan könyv ez, mint amilyen magyar földön még nem jelent meg.”

Székely Emil a „Függetlenség” XII/5-1 számában:

„A kötetben nincs rajta az ára. Megér száz pengőt.”

Az „Uj Idők” XII/5-1 számában:

„Jó volna ezt a művet a külföldre vinni. Onnan visszaakarna a híre s az ilyen visszhangnak könnyebben hisz a közönség, mint az eredeti szónak.”

A „Nemzet” XI/27-1 számában:

„Ez a könyv mutatja be igazán, milyen előhaladtott a magyar nyomdai ipar.”

A „Vasárnapi Ujság” XII/12/1 számában:

„Kiss József költeményei most pazar díszű kötetben, illusztrálva jelentek meg. A művészek, kik a kötet illusztrációjára vállalkoztak, a nagybányai művésztelep tanárai és tagjai, főfogatásban úgy, mint előadói módban elternek a megszokott művészi iránytól és sajtószerszámra törekszenek. Teljes elismeréssel kell szólnunk a diszmű nyomdai kiállításáról. A Franklin-Társulat egy-egy diszműkötésben a nyomdai ipar, valódi művészetté emeli.”

Minthogy az „Országos Hírlap” kiadóhivatala módot akar nyújtani, hogy előfizetői ezt a legszebb magyar könyvet könnyű szerrel megszerezhessék, a kiadóhivatal oly megállapodást létesített a mű kiadóival, mely lehetővé teszi lapunk t. olvasóinak, hogy a művet csekély havi részletfizetésre megrendelhessek.

Az „Országos Hírlap” kiadóhivatala által megrendelem a mű kiadótól Révai Testvérek irod. int. r.-t.-tól

Kiss József költeményei

illusztrált diszkiadását diszkötésben 24 forintért

és kötelezem magamat a mű átvételétől kezdve havonként 2 frtot mindaddig a munka kiadóinak Budapestén fizetni, míg a teljes vételár törlesztve nincs.

A részletfizetések be nem tartása esetén az esedékes összegek rajtam postai megbízás útján (30 kr. postaköltség hozzászámítása mellett) beszédhetők.

Hely és kelet:

Név és állás:

Egymásután fizetendő 2 frtos havi részletfizetésre rendelhetik meg a diszművet az „Országos Hírlap” előfizetői, ha a munkát az alábbi rendelő-lapon megrendelik és a megrendelő lapot az „Országos Hírlap” kiadóhivatalába beküldik.

Az „ORSZÁGOS HIRLAP”

kiadóhivatala,

Budapest, VIII., József-körút 65. szám.